

REVISTA STANASERĂ

Z.G. 1982 PUBLICAȚIE A ELEVILOR LICEULUI „UNIREA” FOCSANI
FONDATĂ ÎN 1912

ANUL XI — NR. 85—86—87. (SERIE NOUĂ) APRILIE—IUNIE 1982

REVISTA NOASTRĂ

PUBLICAȚIE E ELEVILOR LICEULUI „UNIREA” DIN FOCȘANI,
FONDATĂ ÎN 1912,
DISTINSĂ, ÎN CADRUL CONCURSULUI NAȚIONAL
AL PRESEI ȘCOLARE, CU PREMIUL I, ÎN 1978 ȘI ÎN 1981,
ȘI CU „PREMIUL SPECIAL AL JURIULUI
PENTRU CEA MAI BUNĂ REVISTĂ ȘCOLARĂ DIN ȚARĂ”, ÎN 1979 ;
ÎNREGISTRATĂ LA U.N.E.S.C.O. ÎN 1980

Fondator : prof. Dimitrie PAPADOPOL

Coordonator : prof. Petrache DIMA

Sub semnul de flacără al partidului, TINERETUL

S-au înălțat în această primăvară șase decenii de la înălțarea Uniunii Tineretului Comunist și un sierb de veac de activitate a Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România, moment de mare semnificație, prilej fericit de trecere în revistă a tradițiilor de luptă și a succeselor repute, de angajare pentru realizarea unor substanțiale îmbunătățiri a activității în toate domeniile vieții noastre.

Făurirea Partidului Comunist Român a marcat intrarea mișcării revoluționare de tineret într-o etapă nouă, calitativ superioară, a dezvoltării sale, caracterizată prin amplificarea procesului de centralizare la scară națională. Într-o organizație comună unică, care să confere noi valențe participării tineretului la lupta generală a partidului, pentru transformarea revoluționară a societății românești. Beneficiind de sprijinul electiv și de coordonarea nemijlocită a comuniștilor, înălțarea organizației unice de tineret la scară României întregite se impune, din primăvara anului 1921, ca temă centrală a întregii acțiuni politice și organizatorice a mișcării revoluționare de tineret, determinând intensificarea contactelor și dezbatelor dintre reprezentanții conducerilor centrale ale organizațiilor regionale în vederea finalizării sale neînlțiate. Un prim prilej a fost oferit de chiar lucrările Congresului general al partidului socialist, din mai, 1921, cînd reprezentanții organizațiilor de tineret din vechea Românie, Transilvania și Banat — prezenți ca delegați la marele forum al mișcării noastre muncitorești — dezbat, în cadrul ședinței din 9—10 mai 1921, modalitățile practice de înăptuire a unilicării și hotărâsc convocarea, în zilele de 29—30 iulie 1921, la București, a Congresului general al mișcării revoluționare de tineret. Arestarea samavolnică, în după-amiază zilei de 12 mai 1921, a reprezentanților mișcării de tineret — alături de ceilalți delegați care au votat pentru înălțarea partidului comună — ca și măsurile represive care au urmat, au împiedicat pregătirea și înălțarea congresului ce trebuia să pună bazele organizației comuniste unice de tineret din România întregă. În a doua jumătate a lunii iu-

lie 1921, s-a constituit — în polida greutăților întăriți — Comitetul Central provizoriu al Mișcării Tineretului Socialist din vechea Românie — alcătuit din tinerii comuniști N. Popescu-Doreanu, Lucrețiu Pătrășcanu și Ștefan Teodorescu — care a depus o stăruitoare activitate pentru consolidarea politică și organizatorică a mișcării de tineret.

Intrucît înălțarea Congresului general de unilicăre, programat pentru 1 martie 1922, nu a fost posibilă, datorită reluzului sistematic al autorităților de a aproba desfășurarea lui, conducerile organizațiilor regionale de tineret au hotărât de comun acord convocarea pentru zilele de 19—20 martie 1922, la București, a unei conferințe generale a tineretului socialist, la care să participe delegați din întreaga țară.

Conferința generală a tineretului socialist desfășurată la București, în zilele de 19—20 martie 1922 a reunit, pentru prima dată în istoria mișcării revoluționare de tineret, reprezentanți ai organizațiilor din toate provinciile istorice ale României întregite. Prin largă reprezentare, prin dezbatările și hotărârile adoptate privind asigurarea conținutului revoluționar comunist al organizațiilor de tineret din întreaga țară, conferința a îndeplinit în fapt rolul unui adevărat congres.

Conferința generală din martie 1922 a marcat înălțarea organizației comuniste unice de tineret la nivelul României întregite împrimindu-i o orientare fermă, pe temelul programului și acțiunii comuniste.

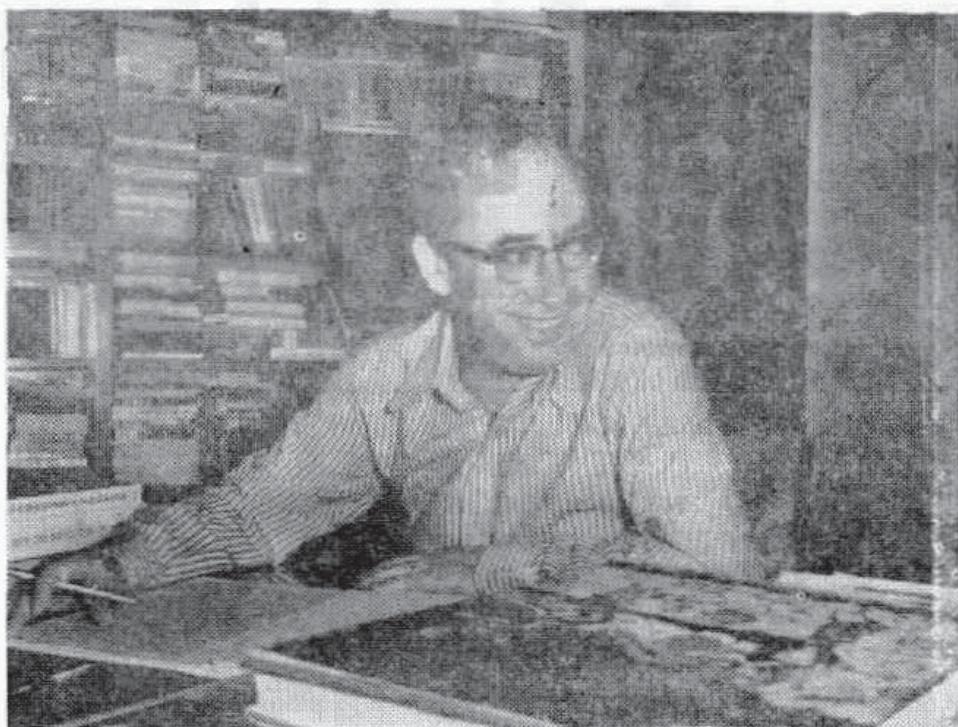
La înălțarea a șase decenii de activitate, trecind în revistă marile înăptuiri obținute sub conducerea partidului, noi, uterii vrînceni, raportăm succese remarcabile în toate domeniile și ne angajăm să nu ne precupătem eforturile pentru a traduce exemplar sarcinile încredințate, contribuind la edificarea noastră societăți, pe măsura încaderii pe care partidul, secretarul general o au în noi.

Ioniță DAN,
prim-secretar al Comitetului județean
Vrancea al U.T.C.

PERMANENȚE

MARIN PREDA, un scriitor exemplar

de
prof. univ. dr. Pompiliu MARCEA

Marin Preda la masă de lucru, în casă din str. "d" Horea (1970). (Fotografie de V. Bendea).

După Creangă, Slavici și Zaharia Stancu, Marin Preda este cred cel de-al patrulea mare prozator român, provenit direct dintr-o familie de târani, ilustrând, cum zice poetul Testamentului, „îndreptăjirea ramurei obscure, ieșită la lumină din pădure”.

Faptul, de apărut pură sociologie. Iși are consecințe surprinzătoare în ordinea artistică. Vom enumera, înainte de orice, constituirea unui univers artistic de o puternică originalitate, cu un pronunțat caracter specific, recognoscibil prin coordonate esențiale și definitorii, precum și în cadrul natural, individualitate tipologică (pe plan somatic și general psihologic) prin raporturile cu mediul înconjurător și, mai ales, prin mentalitate și comportarea morală. Mediul rural conservă mai indelung și cu mai multă rezistență matricea spirituală etnică, ceea ce vine din alătă rătrunde mai ales în lumea cotidiană unde mijloacele de existență sunt mai diverse și mai accesibile. La oraș, omul trăiește în funcție de pensie, la sat între răsăritul și apusul soarelui. Tânărul a jinduit după oraș, pentru el orice orășean, indiferent la ce lucra, la tramvai sau la mătură, intelectual sau portar, era un „domn”, iar femeile lor „cucoane”. Mitalul satului a fost treptat, coborât de pe soclu mai ales prin zugrăvirea realității a oamenilor: buni și răi, generoși și egoiști, sentimentalni și cinici, pașniceni și violenți, cu însă-

PERMANENȚE

făți sublimi și căderi devastatoare ca în orice lume adevărată. Uneori, său accentuat laturile telurice, ca la Reboreanu, alteleori, mucenicia fățanului, ca la Zaharia Stancu.

Echilibrul între aceste antiteză il realizează Marin Preda prin diologia „Moromeții”, una din mari cărți ale literaturii române din toate timpurile, sinteză artistică excepțională a imaginii satului românesc, caracterizată printr-o următoare desăvîrșită, printr-un echilibru și o măsură proprii numai capodoperelor. De aici efectul verosimilității totale, senzația sănătoasă și realului ori a posibilului, carte armonioasă ca natura însăși, care și reînăză stridențele, ostentația, partipriurile, carte în același timp, de o densitate dramatică ireproșabilă, căci lîmpul, de obicei „răbdător cu oamenii”, se precipită. Încep agitațiile satului, se dezvoltă conflicte și o umanitate; cu o existență aproape ritualică în calendarul muncilor și al micilor desfășuri își determină raporturile. Unii indivizi se dezumanizează, și într-un roman ca „Delirul”, atunci cînd vine vorba despre sat, atât și de crimi abominabile.

„Puternic ancorat în istorie, prozatorul deslușește resorturile adinții ale manifeștărilor exterioare, le consemnează cu o exemplară fidelizeitate și cu mijloacele artici superioare. Nimeni, credem, n-a pătruns atât de adinț în psihologia omului de la sat, univers insondabil, de o complexitate surprinzătoare. Vechea teză a superficialității trăirilor oamenilor de jos, introdusă încă din 1909 de Duiliu Zamfirescu în „Poporanismul în literatură”, capătă prin „Moromeții”, la aproape trei sute de veac de la emiterea ei, o replică impunătoare.

Critică s-a ocupat de tipologia moromețiană, s-a glosat enorm pe marginea lui Ilie Moromeț, considerat de mulți „fățan lilozoii”. Evident, disponibilitățile reflexive ale acestui fățan sunt remarcabile, dar el nu face lilozie. El trăiește viața cu înțelepciune, ceea ce este altceva, adică „mai mult decât propensiunea meditației. În ce constă această înțelepciune? Îmi amintesc că la o întîlnire cu cititorii săi studenți, de la Facultatea de limbă și literatură română, în urmă cu circa zece ani, romancierul era nemul-

(Continuare în pag. 1406)

Marin Preda vorbind cu prilejul sărbătoririi Imprimării unei jumătăți de veac de la naștere su. (Fotografie înedată, de V. Blendea).

PERMANENȚE**MARIN PREDA**

(Urmare din pag. 1405)

țumit de faptul că exgeza n-a constatat calitatea capitală a lui Moromete, anume umorul. Dar ce este, la urma urmei, umorul decât o viziune detasată a lumii, o contemplare de sus, fondată pe convingere, transmisă din străbuni, că nimic nu e veșnic, că atât binele cît și răul își au orinduiala lor, că exhibarea dramatică n-are sens. Rezultă de aici pasivitatea, apatia, absența vocației de a lupta pentru ameliorarea relelor ori pentru înlăturarea lor definitivă? Nici vorbă, oamenii își fac datoria cu o voință dîrzbă, cu credința că vor învinge, cu nădejdea în mai bine. Nimic însă retoric, spectacular, care să creeze o euforie neacoperită ce poate duce la căderi irreparabile, căci acești plugari ai cîmpiei dunărene au dobîndit, de veacuri, un scepticism sănătos, ocrotitor, iar mărele artist a pătruns în cutele cele mai intime, mai subtile ale existenței lor spirituale.

Anunțat prin „Întîlnirea din pămînturi” (1948) care conține nuvele antologice, „Moromeții” a devenit, pe drept, un etalon al romanului românesc, la aceeași înălțime cu marile opere ale lui Reboreanu și Sadoveanu. Marin Preda s-a încercat, în același timp, în romanul citadin prin „Risipitorii” (1961), „Intrusul” (1968) și, parțial, „Marele singuratic” (1972, tradus în Franța), dovedind un registru artistic larg, disponibilități reînnoite. Iar ultimul său roman, „Cel mai iubit dintre pămînteni” este, credem, o corelare a romanului său citadin și n-avem nici o îndoială, cea mai însemnată operă literară a ultimelor două decenii. Rezultat al unei energii artistice uimitoare (cartea a fost scrisă într-un timp extrem de scurt, raportat la dimensiunile ei), al unei conștiințe artistice și civice totale, sinteză a unei epoci și a unor destine, din care nu lipsește tragicul, dominat însă de uluitoarea capacitate de rezistență morală a omului, acest roman, singur, poate consacra un autor neobișnuit. Am lăsat la o parte cărțile de confesiuni și mărturisiri: „Imposibila întoarcere”, „Convorbitile”, „Viața ca o pradă”, dovezi ale unei gîndiri profunde și personale, ale unui intelectual rafinat și temerar, cu o mare vocație a vehiculării abstracțiunilor, gata să ia pe cont propriu cele mai spinoase din probleme ale contemporaneității.

Ceea ce mi-a atras atenția, totdeauna, la Marin Preda, cu ocazia unor împrejurări diverse: întîlniri cu cititorii, raporturi editoriale ori conferințe ale breslei scriitoricești (n-am avut privilegiul de a face parte din cercul de apropiati ai marelui dispărut, dar am purtat cîteva discuții particulare) a fost zgîrcenia la vorbă, aproape indispoziția rostirii. Îmi părea, uneori, morocănos, ca un țăran supărat că nu plouă ori că nuiese soarele la timp. Ca și Blaga ori Sadoveanu, era un taciturn, Nu pot spune că-mi plăcea, la început, o atitudine care intimidează, trezește o inerentă slăilă, îndepărtează, căci, în cele din urmă raporturile dințre oameni nu se pot produce decât prin mijlocirea vorbelor. M-am obișnuit însă repede cu modul său de a fi, fiindcă, de câte ori intervenea într-o discuție, punea o întrebare ori se decidea să răspundă, spunea exact ceea ce trebuia, cu extreimă precauție, cu minimum de vorbe. Cred că avea o adevarată orăre de pălavrăgeală, de inflația verbală și am convingerea că cea mai delesă categorie de indivizi era, pentru el, cea a demagogilor. Deținea, în cel mai înalt grad, sentimentul responsabilității cuvîntului, îi cunoștea, că scriitor genial, forță, energia, tandrețea și nu-si putea îngădui să-l obosească, să-l demonetizeze prin exces de întrebuițare inutilă. Nu se juca cu vorbele care echivalau, pentru el, ca faptele însesi. Se vedea că-si pregătește cu grijă orice intervenție, nu se lansa niciodată în aprecieri nefondate și nu cădea în cursa locvacițăii interlocutorilor. Sobrietatea exprimării sale intimida pe convorbitori, umilind limbiua noastră balcanică. Să învățăm, de la Marin Preda, prețul inestimabil al cuvîntului.

MARIN PREDA VĂZUT DE ELEVI

PERMANENȚE

O impresionantă frescă socială

Tot ce creează Marin Preda grăvează în jurul relației timp-om și pornește de aici, prin intermediul dimensiunilor psihologice de neobișnuită adâncime, individul este urmărit în cadrul procesului de integrate în mersul continuu al societății.

Romanele „Moromeții“, „Marele singuratic“ și „Delirul“ conveințuiesc într-o cursă continuă și ireversibilă a timpului, a vieții eroilor aduși în prim-plan și constituie o construcție unitară, un așa numit ciclu moromețian.

Ideea aceasta licărise de mult în mintea prozatorului și o va continua, spunând: „trei ani de zile, în timp ce scriam la Moromeții (vol. II), am trăit această jubilațiune interioră, pe care îl-o dă descoperirea unui cimp încărcat de conflicte“.

Valoarea operei lui Marin Preda constă în problematica inedită ce se afirmă, în densitatea epică și profundizarea psihologică. Prozatorul a avut intuiția marior creatori de a nu scoate și izola personajul din condiția clasei sale, subliniindu-i astfel unicitatea.

Noutatea esențială adusă de el în literatura contemporană o constituie faptul că, grație unor motive concrete de natură materială sau spirituală, oamenii încearcă să se debaraseze de vraja obsesivă a pământului. Aceasta, ceea ce contrariează ca un element esențial în relațiile dintre oameni

lui Preda din ciclul moromețian, își pierde forța mistuitoare din romanele lui Liviu Rebreanu, unde pasiunea pentru pămînt domină întregul univers al umanității.

Este clară intenția romancierului de a realiza în „Moromeții“ o monografie a lumii rurale românești, o radiografie completă a acestei lumi. Este altăs îndeosebi de spiritualitatea ancestrală a clasei țărănești, trăditorul pămîntului apărind în cărțile lui ca individualitate distinctă, mistuită de mișcări sufletești inedite.

Fresca socială este completată prin descrierea vieții cotidiene, în romanele „Risipitorii“ (1962), „Intrusul“ (1968), parțial în „Marele singuratic“ (1972) și „Cel mai iubit dintre pămînteni“ (1980), opere în care asistăm la o dezvăluire subtilă a universului interior al personajelor.

Conștiința romancierului veghează într-o obiectivitate deplină peste umanitatea imaginată. Acestei obiectivități îi corespunde un stil cu o mare valoare funcțională. Limpezimea și sobrietatea sunt atribute esențiale care caracterizează stilul epic de mare densitate, ce a așezat proza românească pe terenul solid al observației psihologice.

Maricica CALCIU,
clasa a XI-a,
Liceul sanitar din Focșani

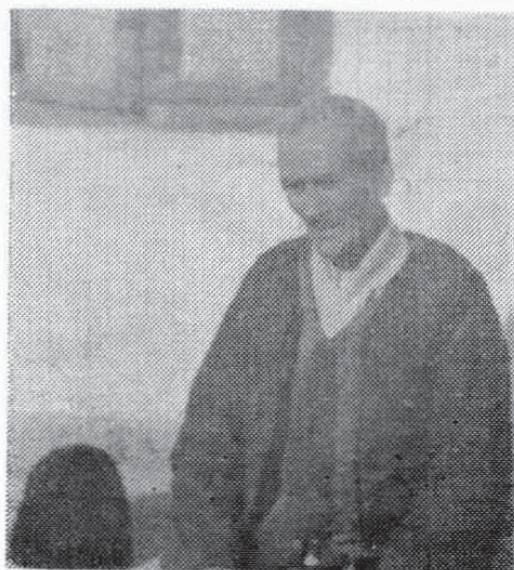
La Librăria „M. Sadoveanu“, cu prilejul lansării volumului „O flină“ de Valeriu Bucuroiu. De la stânga la dreapta: Dan Laurențiu, Nichita Stănescu, Valeriu Bucuroiu, Marin Preda, Eugen Simion, N. Ciobanu, N. Breban și Ion Ţerbu.

Centrul mărturisit al prozei se află în poiana lui Iocan, unde țărani înceau politică. Aici, adevăturile omenesti pîndeau cu ironie îngăduitoare poarta ieșirii lor în lume din închîpuirea „soliștilor păgubosi“: Moromete, Tugurlan, Cocoșilă, Mîai. Acum, scriitorul vorbește singur în această poiană, cu elocință el închizînd un ciclu conceput în patru romane. Sugerind destinul unei civilizații străvechi înlăturale de un suflu nou, Marin Preda ne înfățișează, în îndîrjirea cu care țărani vor să apere un mod de existență înrădăcinat neviabil, o deznaidejde cruntă, slăpinită cu greu de vorba domoală, care capătă o rezonanță deosebită: „Că tu vii să-mi spui că noi suntem ultimii țărani de pe lume și că trebuie să dispărem. Și de ce n-ai fi ultimul prost de pe lume (...) și că eu te las pe tine să trăiesti (...) și rău fac?“, rezonanță izvorită din duosia tonului cu care Moromete se adresează fiului, lui însuși, cuiva neutru, lumii care răsare la marginea timpului cu care a intrat în conflict. Înțelegerea adâncă a scriitorului pentru istorie ar fi trebuit să determine o reținere în a-si manifesta simpatia pentru eroii aflați în antipodul ei. Dimpotrivă, el însuși mărturisește: „scriind, totdeauna am admirat ceva“. Poate socotelile multe, deștepte și inaccesibile care frămîntă mintea țăraniului, chipul ascuns în care tenacitatea și mîndria lui de om nu pot fi alinse, înțelucniunea expansivă, coaptă în adunările de la fierărie, sau solitudinea devenită vocație de familie pentru Moromete. Un Moromete adevărat a fost odată în viață un „mare sinqratic“. Lumea lor, desătăcătoare sub semnele insuficient confluante ale unei epoci noi, este prezentată de Marin Preda ca cea mai bună din lumile posibile. Într-o vară continuă, în care zîmbetul și suceala lirii studiate de analistul fin ascund un suflăt muncit, întors înăuntru, printr-un efort dureros de slăvinire în fața convulsunilor sociale Nevoia de simplitate dă răspuns la întrebarea Siminelor: „Această lume cu cai care nu vin cu aliturile spre cărula familiei care se pregătesc de întoarcere acasă sub un osfîrit scăldat în culori de foc, careastă lume mai există oare?“ — „De foarte curînd ea nu mai există“.

Delia DĂESCU,
clasa a XI-a D.
Liceul „Al. I. Cuza“ din Focșani

Marin Preda văzut de elevi

Lumea lui Moromete

Tudor Călărașu (alias Ilie Moromete) în două ipostaze. (Fotografii inedite, comunicate de Elena Preda).

MARIN PREDA - „Ineditele”

Aproape nu există creator de seamă care să nu fi lăsat în urma sa un număr de manuscrise și lucrări inedite: ipostaze ale scrisului cotidian, pregătiri pentru opere, încercări nemulțumitoare de moment, speranțe de reluări și desăvârșiri în viitor, ne-definitivări! Atitea situații care fac posibilă surpriza existenței unor creații unele nu lesne de descoperit, dar binevenite oricind pentru istoria literară.

Un Coșcuc, un Caragiale, un Slavici au avut răgazul și posibilitatea să publice aproape totul și „reminiscențe” lor sau dovedit minime. Cu Eminescu — clasicul desăvârșit al tuturor epocilor — situația a stat altfel, manuscrisele lui nefiind nici astăzi descrisrate total și făcute publice. În vreme ce Sădoveanu și-a tipărit întreaga creație, ca și Cezar Petrescu sau Gala Galaction — a intrat în legendă posibilitatea lui Camil Petrescu de a reapărea cu o surpriză în viitor. De la Zaharia Stancu nu au rămas inedite, orice rind fiind fructificat de scriitor în timpul vieții; în schimb, Marin Preda ne oferă o chiniuțoare elaborare a operelor principale, lăsând astfel nu atât variante, cât fățete ale aceleiași opere, alături de texte pe care în timpul urmă să le desăvârșească.

Încheindu-și viața și activitatea astăzi de brusc, scriitorul nu a avut răgazul să menționeze aproape nimic despre manuscrisele sale. De aceea, ele trebuie luate ca atare și „plasate” în ansamblul activității conform informațiilor orale.

În interviurile — vai, din păcate, astăzi de puține! — oferite radiodifuziunii, scriitorul se referea nu numai la volumul al doilea din „Delirul” dar și la „un roman scurt despre tărani”, la alte nuvele, scenarii „un roman pe care nu vreau să-l menționez” etc., adică lucruri aflate în memoria sa proflică ori așternute, cît de cit, pe hârtie.

Nu ne propunem să analizăm încă ceea ce ar fi vrut să elaboreze și nici paginile ce ar fi devenit, complete, refăcute, revăzute, nescrise, alte opere. Este suficient să menționăm că o operă a sa capitală — și fără îndoială, capodoperă a literaturii române din a doua jumătate a acestui veac — „Morometii” — s-a născut

în laboratorul creator al prozatorului încă din 1945 și că arhiva Marin Preda oferă surprize a două romane scrise integral, creații de sine stătătoare, care reprezintă punctul de plecare al „Morometilor”, dar care sunt romane de Marin Preda, prețioase pentru vizuirea „de atunci” a autorului.

Lor li se alătură nuvelele, nepublicate din motive personale, sau respinse de unii redactori din perioada proleptică a presei noastre, notițe, însemnări, pagini de jurnal, eseuri, articole, cuvântări, încercări dramatice și în special cinematografice — toate așteptindu-și timpul și locul în ansamblul unei creații care se desăvârșea!

În felul acesta, manuscrisele lui Marin Preda oferă cititorului interesat romanele dinaintea „Morometelor” — **Sfîrșitul lui Ilie Moromete și Întîia moarte a lui Micula Mircea**, nuvelele și povestirile: **Casa lui Moromete, Casă de-a doua, Dezarmarea, Magazia, Raportul, Peste intimplările unei dimineați de război** etc., articole și cuvântări, eseuri și pagini de jurnal — toate vorbind despre un scriitor care și păstrează cu deosebită grijă numeroase lucrări finite, dar și bruioane, însemnările, proiectele.

Nu exagerăm socotind — la o primă vedere — că tezaurul rămas de la Marin Preda se poate înăfișa în viitor, în cîteva volume de „inedite”, care vor evidenția drumul creației sale cunoscute, ca și „surprizele” pe care dorim să le oferim în viitor.

Din toate acestea, oferim „Revistei noastre” din Focșani un proiect de scenariu cinematografic, cu titlul „Orașul fără amintiri”, după o idee din romanul „Intrusul”; interesant pentru vizuirea „selectiei” materialului din celebra scriere, în vederea transpunerii ei pe ecran, precum și un scurt interviu dat de romancier poetului Ion Petrușel pentru emisiunea **Scriitori la microfon**, din 16 aprilie 1966, acesta în legătură cu participarea lui Marin Preda la o marșă rotundă a scriitorilor, la Viena.

În ziua de 16 mai 1980, Marin Preda trebuia să se întâlnească cu călătorii săi din Focșani. Scriitorul n-a mai putut ajunge acolo unde era așteplat cu dragoste și mindrie. Ne facem o datorie dinăuntru de a încredea aceste pagini inedite, celor care iubesc și stimează în aceste meleaguri care au făurit cîndva „Miorița”.

Victor CRĂCIUN

MARIN PREDA — INEDIT

Rep. — După cîte știu ați fost invitat la Viena, la o masă rotundă organizată de scriitorii austrieci, unde s-au discutat problemele romanului.

M. P. — Chiar astăzi am primit informațiile de presă cu privire la această masă rotundă. Eșou în presă germană a fost enorm, în schimb foarte vag și chiar inconsistent în restul presei. Poate pentru că au fost invitați cu predilecție scriitori străini de origine germană sau cunoscători ai limbii și culturii germane, cu mici excepții în ceea ce ne-a privit pe noi, pe sovieticul Boudarev și pe francezii Jean Claude Michele și Alain Robbe Grillet.

Rep. — Ce ne puteți spune despre discuțiile care au avut loc cu acest prilej?

M. P. — E dificil să fac un rezumat al discuțiilor care au durat trei zile. S-au desprins însă unele idei pe care majoritatea participanților le-au exprimat referitor la necesitatea ca romanul să rămână legat de istorie, chiar dacă el poate lua cele mai diferite forme de expresie sau se poate angaja în experimentări și sondaje dintre cele mai îndepărtate de romanul tradițional. În acest sens era interesant de văzut ce poziție avea să adopte Robbe Grillet, teoreticianul noului roman francez, a căruia literatură se servește tocmai din o așa numită absență a evenimentului social și istoric. În cuvîntul său el și-a reafirmat poziția adoptată într-un vestit ese: **Natură, umanism, tragedie**, cu unele modificări de circumstanță și fără vigoarea de altădată, spunind că orice roman nou este un nou roman, că literatura este legată de scriitură, adică de formă.

Rep. — Ce luate de cuvînt vi s-a părut mai interesantă?

M. P. — Mai interesantă mi s-a părut intervenția lui Jean Claude Michele, care a susținut că în secolul trecut prestigiul literaturii era legat și de faptul că, de pildă, romanul nu aducea, pur și simplu, întrigă în care era

Scriitori la microfon:

Marin PREDA

admirată arta romancierului, ci și informații senzaționale, în sensul în care apar ele astăzi difuzate de o presă de mare tiraj, de radio, de televiziune, de cinematograf. Într-adevăr, mi se pare și mie un lucru evident că mijloacele moderne, din ce în ce mai perfectionate, de informare a publicului, lipsesc literatura contemporană de o parte din forță ei din trecut. Există mulți scriitori însă care nu par dispuși să ia în seamă faptul că cititorul (sau) de astăzi, suprainformat, se poate plăti de epica scrisă în stilul secolului al XIX-lea și, mai mult decât atât, ei sunt refractari la orice experiment, închipuindu-și că dacă stau ei pe loc, stau pe loc și psihologia cititorului și gusturile lui și stă pe loc și progresul în artă, atât cit poate fi el conceput. După părerea mea, reacția se va produce vrînd nevrînd, și va apărea în orice caz fenomenul de compensație. Pierzind ca mijloc de informare, literatura, în special romanul, va trebui să ciștige cititorul printre-o vizionă nouă asupra lumii, prin adincînd și concentrare.

MARIN PREDA — INEDIT

Călin Surupăceanu e un tinăr vopsitor de acoperișuri. E un băiat vesel din fire, cu un caracter deschis, cu o inteligență nativă și trăiește undeva într-o mahala a Bucureștiului. Tatăl, un individ scund, de o răutate și o prostie imprevizibilă, profesează și el miserabilitatea meseriei de făcător de ciurele, iar fratele lui Călin e croitor. Băiatul are sentimentul familiei și e foarte respectuos, cu prea puțin demnul de respect tacită-său, căruia îl promite însă că după îndeplinirea stagiu lui militar se va considera dezlegat de supunerea filială și va aciona independent conform convingerilor lui. Care sunt, la drept vorbind, aceste convingeri? Înții, chiar această credință că un om trebuie să respecte ceva, în primul rând familia care l-a făcut și l-a crescut. Apoi că un om trebuie să devină

Orașul fără amintiri

Proiect de scenariu cinematografic în două serii, după o idee din „Intrusul” de Marin Preda

Seria întâi

la majorat independent, să aibă o meserie care să-i placă — și lui îi place, deocamdată — aceea de vopsitor fiindcă o practică în aer liber, sub cerul nesfîrșit, cu unul mai bătrân, care e un om plin de haz și de o căldură aproape paternă, pe care Călin n-a găsit-o la tatăl său. Apoi băiatul crede că o fată trebuie să fie curată ca rochiță rindunici și un tinăr ca el nu trebuie să se poarte ca un derbedeu.

Astfel se prezintă acest adolescent pînă în clipa cînd începe pentru el aventura existenței sale, care se va întinde pe un spațiu de mai bine de zece ani și care îl va impinge traversind o epocă istorică, spre felicitate și apoi spre nemorocire, pe care o va accepta cu seninătate și va reuși, parțial, să o atenuze, ajutat de același destin care îl loviște. Semnificația acestei existențe se poate întâmplă și semnificația istorică: începuturile săi, pentru anumite structuri umane, tragice...

Intr-o zi din zile, Călin — cu meșterul său — descoperă de pe turla unei biserici o fată. El ascultă de la mansardoare ei cum cîntă. E Nuțu, o tinără muncitoare de la Apaca. Băiatul intră peste ea și are loc între ei o iîndă care repede, se transformă într-o legătură. Tot atunci el cunoaște în același bloc, o acțiune în vîrstă, care o protejează pe Nuțu și Călin începe să viziteze în același timp și pe această femeie bizară, pe care o cheamă Sorana, pensionată pretimpuriu, de către teatrul unde juca, pentru convingerile ei teoso-

PERMANENȚE

fice. Băiatul place doamnei Sorana pentru inteligența lui vie, și pentru firea lui veselă și spontană și îl prezintă vizitatorilor ei, care sunt deobicei numeroși și o admiră. Printre ei, un inginer de altă formăție, admirator însă și el al acțiunii care observă vioiciunea băiatului îl ironizează pentru mese-ria lui, sugerindu-i că acum i-a venit și lui timpul, băiatului adică, generației sale tineri, care e chemată să dea viață unui ideal social nu să stea pe acoperișuri și să se uite la ciori. Cei de vîrstă lui vor ajunge departe, iar el va rămîne un om umil, cu o indeletnicire care nu cere nici o bătaie de cap, în timp ce alții vor face altceva cu capul lor. Sîntem în preajma anilor '50. Acțiunea se opune la început și consideră această ispătire un atentat la spontaneitatea și inocenta băiatului care lipsit de ele s-ar putea să cîștige în experiență socială dar să nu mai fie niciodată ceea ce este, adică un băiat liber și desigur în preocupări, totuși cu inimă fericită. Observând însă că opoziția ei îl impiedică pe băiat să ia o hotărîre liberă, îl sfătuiește să se gîndească „cu mintea lui” și dacă ceea ce îl spune inginerul îl atrage, să se ducă după el. Uneori, zice ea, drumul spre felicitate trece „printr-o imensă experiență dureroasă” și că nimănii nu au dreptul să împrearscă pe cineva să-l parcurgă.

Și astfel Călin pleacă împreună cu acest inginer Dan, care devine un fel de tată spiritual, dar și afectiv, pe un santier undeva în Moldova. Ajunsă acolo doamnată sub poalele acelor munti nu e nimic doar tărani de pe vremea lui Ștefan cel Mare. Călin e primul angajat pe care îl are inginerul Dan, ei doi încep...

După primul tăruș pe santier vin mii de oameni. Nu se stie cu precizie ce va fi aici, obiectivul pare îndepărtat și deocamdată nimănii nu înțelegere chiar dacă îl sără explica amănuntul: din sare, din aer și din petrol se vor fabrica misterioase substanțe și se va construi la poalele munților un nou oraș cu poduri peste prăpăstii, cu lumini fericite și de la căldura fantasticelor uzine în care oamenii, în plină iarnă, vor putea să facă baie în odăile lor complete goi...

Inginerul Dan îl trimite pe protejatul său — căruia îl încredințează o brigadă, băiatul dind dovadă de talent organizatoric — la o școală de calificare. Călin devine electrician, apoi, la întoarcere, lucrează tot ca șef de brigadă și își face prieteni... Se înscrise în U.T.M.

Intr-o zi, în timpul alegerilor pentru sfaturile populare, este trimis într-un sat într-o subcomisie de votare și acolo cunoaște o fată, pe Maria.

E vorba în realitate, de tinără femeie de 18 ani care are un copil făcut cu un oarecare Ambrozie. Astă e o bestie, care o tine pe Maria la acasă sub teroare, bătăi și amenințări ca într-un fel de harem: are și nevastă cu copil cit Maria de mari și încă o servitoare cu care trăiește de asemenei snoindu-le și pe ele. E paznic de noapte la „cooperativa km. 14”, și aspiră să ajungă de zi, om mare!... Umbără prin sat ba pe la Miliție, ba pe la Sfatul popular, ba pe la raion...

Călin, indignat în sine, se întrebă ce fel de lege călăuzește astfel de oameni? Religia nu-i mai ține în friu, ochiul lui Dumnezeu nu-i mai veghează? (Călin fusese crescut de mic, ca orice copil, de către mai căsa, conform moralei lui Cristos, de care se detășase apoi pe la 14 ani, după cum îl declară el

(Continuare în pag. 1412)

Orașul fără amintiri

(Urmare din pag. 1411)

acriției teosoafe, citind biblia, unde nu înțelesc de ce vechii evrei ucigașau în numele lui Dumnezeu, Iisus și copiii. Se întreba că e ușor să cu acest Ambrozie și foiosind un truc (amenințări ca învaiului poate fi cibărit la încasare pentru obâză), o săptă pe lata de usurătorii ei și o aduce pe Șanție. Nu mai stie apoi un timp ce s-a mai întâmplat cu ea. Tîndea tot atunci este cheiat în alinata, în biserică.

Trei ani mai tîrziu, Călin se întoarce și găsește nouă oraș strămutat sau suav. Pașii îl duc spre o casă, că vorba de Maria, care cu rusește mîntar și ținuse în curcubeu viață ei, scriindu-i scrisori care îl căin și se părușea căraginoasă și necinește și în care el era numit să „dragul meu prieten”, ba chiar „măsură meu”. Îngherul Dan o urmărește la scăala de laboranți și acum după trei ani, lucra la confectionat chindea... Călin sănă la ușă ei. Maria lese. Îl săre de gât și izvănuște în plins: Călin! Iubitor meu! Călin n-o recunoaște; înțara jâranca de ieri și complet schimbată, de la ignoranță pînă la expresie și e de o frumusețe izboiere și neasteptată. Neamurit și înclamat și în sinea lui săram de acastă necunoșteută, Călin acceptă dragostea Mariei, (care e coposătoare), zicându-și că în curcubeu își va da și ea scăma că în fond n-ai cum să ruihi undă pe altuia fiindcă nu se cunosc și ca totul să datorește faptul ca pe ambiții-i a forma și născut din nou sănțierul și de aceea (mai ales ea) se sunte atrasă spre ei, ca una care a fost scăpată de ei din minile acelui Ambrozie... Marii însă nu-i trece și Călin își spune că de fapt, idealul e să nu iudești și să fiu iubit. E plăcut, fascinant să te vezi obiectul adorației unei alte ființe.

Este angajat și el ca electrician la rafinăria de petroli care iunina noapte cu miiile ei de cuplaje electrice și îl se repartizează în nouă oraș o odată. Dupa un timp bucuria care o stăpinea pe Maria se transformă într-o tristețe grea. Călin e nedumerit: lui îi plăcea dragostea ei totală în care nici tristețea și nici melancolia aceasta palidă de acum, care o stăpinea pe prietena lui nu erau de bănuit. Marii, își spunea el, i-să întîmplă ceva... Dar ce? La început Călin crede că rostul ei barbat o urmarește în nouă ei viață și o amenință cu moarte, ca odinioară, cerindu-i cine stie ce. Poate căiar să trăiască mai departe cu el... Tinărul vede roșu la acest gînd și pleacă, împreună cu un prieten, uriașul Costică — electrician ca și el — în căutarea lui Ambrozie, il găsește și îl bat amindoi crunt, aruncindu-l într-o groapă. În același timp însă Călin are îndoială ca individul ar mai fi căutat-o și amenințat-o între timp pe Maria. Își spune atunci că prietena lui are probabil mari necazuri în serviciu. S-o fi calificat prost și o fi fiind amenințată cu condamna. Se duce în laboratorul ei unde descoperă că Maria are o șefă care îi e și prietenă, doamna Polihroniade, chimistă. Această doamnă îl invită pe la ea și îi spune că Maria e o bună laborantă și că... În casa ei, cu această ocazie Călin face cunoștință cu directorul Combinatului și alte mărimi de specialiști.. Casa acestei doamne Polihroniade seamănă intrucătiva cu aceea a doamnei Sorana, cu deosebire că aici nimănii nu e teosof și oamenii sunt mai practici și mai tăcuți. Fire nevăzute îl leagă și gazda îl sugeră că Călin că dacă vrea să facă și el parte din cercul ei să-o asculte și să-i pri-

mească în tacere tutela, să cum se pare că-i a primit-o și Maria și mulți din cei care se află acolo prezenți. E o femeie interesantă care exercită o ciudată fascinație asupra lui Călin. Aici la ea află și ce e în realitate cu Maria: Maria îl iubește foarte tare, iată explicația misterioasei ei suferințe. Călin nu înțelege: dacă e așa, de ce nu mai arată vesela și exuberantă ca înainte? Tocmai de aceea î se răspunde, că-l-a iubit la început fără să se uite dacă și el o iubește și că acum cind a descoperit că el n-o iubește, a lovit-o gălbinarea...

Călin are o revelație: el descoperă că de fapt Maria e femeia lui... A simțit acest lucru din prima noapte pe care a întrecut-o cu ea, în prima zi cind s-au reîntîlnit și el să-trezește cu ea în brațe în zori visind că tine în brațe un copac în care vroia să se urce să prindă o pasare cu penele galbene....

Se duce la întîlnire cu Maria. Ea era femeia lui... Putea să facă orice, să n-o iubească și să se lasă iubit, dacă asa î se păreă lui că e modul cel mai notrivit de a trăi cu o femeie, dar trebuie să fie al ei pentru că și ea era a lui și numai în felul acesta dragostea ei putea să revină și el să se bucure de ea...

Călin e unul dintre acei oameni care să insurătă în felul acesta, prin recunoașterea unei femei pe care a întîlnit-o într-o anumită imprejurare drept a lui, un sentiment tot atât de puternic și stabil ca și cel care îl dă o mare iubire. Pentru că dină aceea vine și asta, cum î se va întîmplă și își în scurtă vreme, ceea ce dă ceva atât de indestructibil unei căsătorii, că o face mai tare ca orice trădare, orice cădere și orice rătăcire.

Are loc nunta. Călin și Maria își invită tot prietenii. Tristețea Marii a dispărut, dar nu de tot, iar bucuria ei de altădată a reapărut și ea, dar nu chiar cu totă trăințirea. Petrecerea generală sterge însă aceste semne ale unui contratămp de care nici măcar Maria, care l-a suferit, nu pare conștientă. Își iubește bărbatul și e fericită....

Seria a II-a

Viața începe deci parcă odată cu Călin și Maria în noul oraș, care e locuit numai de însă în preajma a 30 de ani, nu sint în el nici bătrâni, nici amintiri, cum spune un cincisecăzeci și cîteva în cîstea acestor tineri locuitori. Călin și Maria merg împreună la combinat, se întorc împreună, se recunosc de departe... Au o istorie cu apa, care nu prea încălzește bine orașul, dar care în cele urmă se aranjează. Maria are o prietenă care are necazuri cu vecinii din apartament, intră în odaia ei în lipsă și îl scoțează prin lucruri, dar nu ea să fure, ci că să-i între cu forță în viață intimă. Fetei îl place singurătatea, dar se pare că astă e un lux care nu se iartă... Îi pretind, acești vecini, să-si cumpere din economiile ei, pe care î le cunosc după carnetul de C.E.C., un televizor, și să-l instaleze în hol și să se uite la el toți pe gratis... Călin, recurge, ca să ajute pe prietena soției lui, la uriașul Costică, dar uriașul se amorează de ea și n-o ajută decit la început, pînă descoperă că fata are un inginer cu care trăiește, căruia însă nu-i place nici căsătoria și nici nu vrea să stie de necazurile ei — din lașitate — și atunci uriașul Costică renunță, și o lasă și el pe seama persecutorilor ei. Maria naște o fetiță. Călin învață și-să dă înceul la cursuri serale. Vrea să se înscrive la electrotehnica

și să ajungă inginer. Învață greu! Fericirea în căsătorie parcă nu mai are nimic, femeia îl iubește așa cum e, ambițiile și visurile pe care îi le stîrnăse odinioară inginerul Dan — care dispăruse nu se știe unde, în mod misterios — îl chinuiese pe Călin ca o vagă chemare care nu se mai poate împlini: idealul de care vorbise inginerul Dan parcă se împlinise și acum trebuia să muncească și să dea produse, să plătească orașul în care locuia și instalațiile care fusese cumpărate și după urma cărora își cîstigau toti existența. Gindul îl ducea uneori în apol, la primele zile cînd sosise aici, căutînd parcă un înțeles care nu s-a întregit sau care era tulbură, nebulos, încărcat de neliniste: de ce a fost arestat inginerul Dan? De ce nu știe soția lui nici acum nimic de soarta lui? Era mort? Avea să-l mai vadă vreodată?

Călin e însă increzător și situația lui în meserie bună, deși a suferit la un moment dat un eșec. Cel de la comitetul de U.T.M. l-au sters de pe lista celor care urmăru să plece la școala de maîstri și el s-a dus și le-a cerut explicații. Nu era bine văzut, i s-a răspuns că sub masca lui de băiat cîstît și bun electrician, se ascunde în realitate un tip dusmănos și că într-o zi o să fie demascat. Dar ce făcuse? Nimic, avea, după cît se pare, ca și mentorul său, inginerul Dan, idei nu atît prea liberale, cit prea liber exprimate, care toate se aflau depuse la dosarul său de ștempest și care îl atrăneau acum greu... Era puțin probabil că va fi recomandat să intre în partid la împlinirea vîrstei de ieșire din U.T.M. și într-adevăr nu fusese recomandat. Se dusese la director, dar directorul îl răspunse că e o nedreptate încă reparaabilă, să se ferească de cele ireparabile... Si într-o zi cînd viața lui se închegă astfel, răsucindu-se pe nesimțite ca pe-un fus, i se intîmplă ceea: mină invizibilă care învirtea acest fus se opri. Se întorcea de la o sedință sindicală cînd văzu în apropierea uneia din cisterne care staționau mereu pe linii, multime adunată. Un om zacea înăuntru și cei de față ezitau să intre să-l salveze: în interior erau gaze și se pare că omului care curăța acolo cisterna îi căzuse masca de pe față și lesinase. Călin se uită și el prim gura cisternei, se legă cu o batistă la nas și cobozi o scară să-l scoată afară pe muncitor. Muncitorul se lăsa ridicat dar agită ca un smîntit lanterna în mină: din pricina ei nu se putea agăta de bordura cisternei. Călin îi strigă: „dă-mi mie lanterna!”. Muncitorul însă, în loc să-i odea, o aruncă din mină, lanterna se sparsă pe fundul cisternei și de la filamentul ei se produse o explozie.

Călin e accidentat. O parte din chip și mîinile îl sănătate arse. E dus la spital la București, de unde se întoarce după luni de zile, vindecat dar cu o chirurgie plastică râu făcută. Arată desfigurat. În nouă oraș reacția și eludă. Se spunea că cel salvat era un bătrîn care în cisternă uitase că sătăcăse masca să-si aprindă o țigără, alții spunea că își dăduse seama la timp și n-o aprinsese, dar îi se făcuse râu și nu mai avea putere să-si pună masca bine la loc... alții pretindeau că intrase fără să-si pună deloc și că abia înăuntru să-a dat el seama că nu a vin miroase, ci a petrol... Se sugera parcă ideea că actualul lui Călin nu-a avut nici un sens, ca și cînd îndrăzneala sau lașitatea noastră nu ar fi niște insușiri adinț ale firii noastre ci niste simple acte deliberate. Oamenii însă au adesea această stranie tendință spre lucrul prezis, ca și cînd plasarea lui și a vietii pe care o are în lumina adevărului îl-ar deranja din principiu. „Să nu crezi că te laudă cineva”, îi spunea Maria lui Călin, cu un glas din care reieșea că nici ea nu-l laudă, fără ca, bineînțeles să-l condamne. Călin însă

și-a păstrat seninătatea interioară, înțelege că concețările lui nu le place cum s-au desfășurat lucrurile și că nu acceptă ca astfel de eroi — un bătrîn salvat și un salvator — să stea la baza legendelor lor viitoare. Călin are puterea să ridă.

Dar în curind urmările accidentului devin grave. Miinile îi tremură mereu și cînd reia lucru într-o zi îi zboără virful patentului pe lingă ureche. Un centimetru și ar fi murit pe loc. Se întoarce înapoi la spital, dar îi se spune că un număr de ani nu e nimic de făcut. E silit să renunțe la meserie și directorul, deși ține la el, nu găsește să-i ofere ceva mai bun decât postul de paznic de biciclete.

Și atunci izbucnește criza dintre el și Maria. Ea îl așteaptă acasă, gata imbrăcată ca și cînd e gata să plece undeva și îl atacă direct și brutal, cu o violență de necrezut. În clipa cînd el a coborât în cisternă — astă de teza ei — Călin nu-mai iubea. În clipa aceea, el vroia să moară și gindul lui nu mai era nici la nevastă și nici la copil. Dovadă: ar fi fost suficient să alerge la cisterna vecină, să-si pună o mască și nimic din ce să-i intimplat nu s-ar mai fi intimplat. Vorbește cu patimă și nu știe ce spune, nu era adevarat că se află prin apropiere o altă cisternă de unde s-ar fi putut lua o mască. E disperată. Omul din față ei nu mai e același și ea nu-l mai iubește. Spărtura produsă în suflerul acestei femei cînd descoperise odinioară că el nu-mai iubește și care fusese vindecată prin apariția în contratimp a iubirii lui, se dovedea în realitate foarte adință și fără vindecare, la a doua dovadă de neconcordanță: momentul lui de curaj, în realitate, după ea, un act de sinucidere.

Călin are revelația, în aceste clipe grele, că dacă pur și simplu ar părea acum liniștit pe drumul despărțirii, chinurile care îl așteaptă nu s-ar mai produce. Dar cum s-o părăsească? Nu e ea femeia lui? Și începe timpul de penumbră, în care nu mai luminează decât durerea și speranța. Poate că totul se va întoarce la ceea ce a fost? Întîi se duce la director și obține un post mai bun. Îi cere în același timp să-l trimită în străinătate pentru o nouă chirurgie plastică. Ministerul Sănătății îi răspunde că avem în țară specialiști la fel de buni. Afiă în același timp că a apărut în ultima vreme o lege care limitează vîrstă de înscriere în facultăți. Drumul acesta că va putea învăță și ajunge inginer și pe care apucase prea tîrziu să încordeze și el. Și într-o zi Maria îl întrebă foarte liniștită, sau mai degrabă îi reamintește că într-o tempă nimic nu s-a schimbat între ei și bine și „Căline, tu cînd te muji?” Era împlacabilă ca un fenomen natural.

Călin însă e din ce în ce mai puțin convins că trebuie să se despărță, deși în același timp se duce la un avocat și intentează divorțul. Ai oricînd timpul să-l oprești. E convins că Maria a găsit pe un altul și face cetercări, dar nu descoperă nimic. Îi cuprinde indîrjirea: toate acestea se petrec din pricina doamnei Polihroniade care o sfătuiește pe soția lui, se hotărăște să nu se despărță, îi declară Mariei război, vede în ea un dușman ascuns și la un moment o bate fără cruțare, cu sentimentul unei eliberări, a lui și a ei, dintr-o vrăjă care le-a luat la amindoi mintile: săt la legături pe veșnicie, nu se va despărții de ea, e bine să-știe, odată pentru totdeauna.

Efectul însă e dezastroso. Timpul marilor scene a trecut și Maria îl reamintește că și Ambrozie o bătea ca s-o țină la el cu forță. A putut să-o opreasă? Și care e deosebirea între ei doi? El are însă sentimentul că a lo-

Orașul fără amintiri

(Urmare din pag. 1413)

vit totuși undeva. O despărțire e o luptă și dacă ea îl compară cu Ambrozie, cu atât mai rău pentru ea, dacă atât a înțeles din viață și fericirea de care au avut ei doi parte. „S-ar putea, ii spune el, să nu mai trăim împreună, dar s-ar putea să și trăim. La ora actuală eu nu știu nimic și să nu vîl tu să-mi spul că le știi pe toate!“

Si părăsește casa. Doarme pe la prietenii și cîtva timp doarme și prin pădure. Se liniștește. I se face dor de fetiță. Se întoarce și găsește casa goală. Află că fetiță a fost trimisă la țără, la bunică, îngă copilul celișalt, făcut cu Ambrozie. Maria doarme și ea pe la prietenii ei. Călin înțelege că nu mai e nimic de făcut, ii declară Mariei că poate să se întoarcă acasă și o avertizează că dacă nu va aduce fetiță înapoi de la bătrînul de taică-său și de la cotoroanță de maică-să vitregă, care a vindut-o odinioară lui Ambrozie pe un kil de țuică, i-o ia. La această ultimă explicație, cind ea îl ascultă cu o neîncredere trufășă, și disprețuitoare — nu crede că va fi ultima lor întîlnire și că el o va chinui încă mult pînă se vor despărți cu adevărat — el îi declară: „Nu trebuie să mai vezi în mine un dușman. Fiindcă nu-ți mai sunt. Nici prieten nici dușman. Nu te mai iubesc!“

Și se ridică și pleacă.

Asta era ușor de zis din gură. Intr-adevăr se ține de cuvînt, divorțul are loc, dar în odîță lui de pază, unde a fost repartizat, se uită la telefon și nu înțelege că sună, e mortificat, nu aude și parcă nu mai crede pe nimeni. Se plimbă neconcenit. Se simte străin în orașul la care a lucrat în viscol și zăpadă. Se întrebă: „Ce s-a întîmplat cu viață mea? Unde am greșit? Nu trebuia să mă căsătoresc? Dar alegerea a fost bine făcută. Era a mea, cind am descoperit-o atunci în zori în brațele mele. M-am vrăjît ca o amintire de demult, atât de tainică încit am simțit că m-am născut nu se știe cind și voi trăi la nesfîrșit împreună cu ea marea virșă... Marea virșă este deci atât de surâtă? Sau ea trebuie trăită la început sub vraja cu care începe și apoi restul în singurătate? Să fi fost oare adevărat că am vrut să mă sinucid? Dacă e așa, ar trebui atunci s-o fac acum, dacă nu cumva tocmai asta am dorit — să rămîn singur și să trăiesc de-aici înainte singur. De mic mi-a plăcut familia și am vrut s-o am pe-a mea. Ce-a fost greșit în pașii mei?“

Și pe neașteptate Călin primește o veste bună: va putea pleca în străinătate să-și refacă chirurgia plastică. Si intr-adevăr se întoarce după cîteva luni cu înfățuire aproape normală... El însă nu arată atât de bucuros pe cît ar trebui. Știe, deși speră să se înșele, că astă nu mai poate schimba nimic între el și Maria și faptul se confirmă, are o întîlnire cu ea care se desfășoară sub zodiu aceleiași instrăinări care îl duruse la despărțire. El o întrebă cum o duce. Trăfia ei disprețuitoare a pierit, spune că-i rău, o doare ficeat și s-ar întinde jos și să moară. Si că știe că o să-i meargă foarte prost, la virsta ei, cu doi copii de la doi bărbăti diferiți, n-are ce să mai aștepte de la viață și că o să ajungă aşa și pe dincolo... „N-o să-ți fie aşa de rău, îi răspunde el, încit să nu preferi să rămîn singură, să te întorc la mine“. Ea îi răspunde atunci că nu înfățuirea lui a făcut-o pe ea să nu-l mai iubească. Si îi declară: ea îi iubit din clipă cind acolo

în față clădirii unde se vota el s-a apropiat și a luat-o de mină, fiindcă plingea și nu vroia să intre înăuntru și el î-a vorbit blind și cu privirea jucăușă și caldă, plină de simpatie pentru durerea ei care îl chinuia sufletul ca într-un clește. Zimbea. Era băiat frumos și îndrăzneț, a venit după ea la Ambrozie, nu i-a fost frică de zbanghiul său, putea să-l omoare... Dar nu mai avea importanță că venise. L-ar fi căutat ea pe sanctier și tot ar fi scăpat. El a plecat apoi militar. Ea î-a scris. L-a iubit tot timpul la început ca pe-un frate și ca pe-un prieten fiindcă îi era scirbă să se mai simtă femeie, dar pe urmă a uitat tot trecutul, l-a șters cu creionul, î-a pus cruce. Si se simtea și ea pentru întila oară îndrăgostită. Pe urmă el s-a întors și... N-a iubit-o niciodată. Niciodată! Si rostește aceste cuvinte cu o convingere nezdruncinată, liniștită, smintită și oarbă, fără minnie și fără remuscări și mai ales fără întoarcere. El îi răspunde, posomorit, crunt, liniștit și ironic, cu moarte în suflet: „Da, da nu te-am iubit eu. Papa Pius te-a iubit. Papa Pius de la Roma“. Si nu se uită la ea, îi întoarce spatele și se îndepărtează. Maria îl privește o clipă din urmă. E neclintită; numai ceea ce știe ea e adevărat. Ceea ce știu alții e bun pentru ei. Si se îndepărtează Călin părăsește orașul și se întoarce la București. Face întîi o vizită doamnei Sorana de la care află un lucru parțial incredibil. Nu-i, fata aceea pe care el o iubise cind încă vopsea acoperișuri are un copil de la el și nu s-a măritat, l-a așteptat tot timpul pînă a aflat că el s-a insurat. Că i-a dat de veste prin inginerul Dan și că neprimind nici un răspuns nici ea nu i-a mai scris... „Inginerul Dan nu mi-a spus nimic, răspunde Călin, nedumerit“. „Știu, zice actrița, e unul din gesturile lui cind decide de soarta altora! Nu mi-am dat seama nici că e capabil de asemenea erori la care nimeni nu are dreptul!“

Călin îi face o vizită lui Nuț și femeia își duce mina la gură fără să vrea cind îi zărește chipul. E speriată de ceea ce citește în ochii lui, că n-o mai iubește, sau fiindcă totuși nici ea nu-l mai recunoaște? Își dă seama dintr-o ochire de ceea ce știe pe alte căi, că bătaful care îi plăcuse și ei odinioară continua să-i iubească pe aceea care îl lăsa?

Călin îi face apoi o vizită inginerului Dan, care între timp fusese eliberat. Nu-l găsește acasă, află de la soția lui că e pe un nou sanctier, o hidrocentrală care se construiește undeva pe lingă Pitești și Călin se urcă în tren ca și la început și pornește în căutarea inginerului. Merge s-o ia de la cap, cu ceea ce mai poate fi în el bun pentru asta, chiar și amăraciune, chiar și cu credință că altă cale nu are, și convingerea că propria sa istorie nu se va mai repeta. Gindul îi fugă însă în urmă spre orașul care îl-a alungat și la femeia pe care a iubit-o și care trăiește acum acolo, departe de el. Acolo îl avertizează și prietenii... „Adio băieți, le spune, trăiți și munciti în nouă vostru oraș pînă o să-i dați bătrâni care lipsesc și apoi morți care să ascute în tăcerea mormintelor lor viața urmașilor. Si creați-vă legende care or să vă convină. Adio oraș, fără amintiri. Atât cit astă poate să vă mai pese, nu puteți avea iertarea mea. Sinteti flăminzi de viață, dar nu de fericire și singura voastră sansă e că nu sinteti eterni și că alții mai buni, poate, vă vor lua locul. Nu sperați că vă vor menaja!...“

DEBUT

U.T.C. — 60

Ce e patria?

*Patria e casa-n care noi
Ne-am pomenit și am trăit,
E-n noile abecedare
Pe care-un an le-am răsfoit.*

*E în cîmpia cea mănoasă
Și galbenă ca aurul.
Si e Ileana cea frumoasă
Din basmul cu balaurul.*
*E apa care curge-n munte
Cu susur lin, fermecător.
Si e balada care cintă
Despre-un frumos și brav
păstor.*

*Trăiește-n munții noștri fălnici,
În cerul cel albastru, pur.
Trăiește-n inimile noastre
Si-n toate ce se află-n jur.*

*Aceste vorbe sint puține
Să spună tot ceea ce simt,
Atunci cînd vreau o definire
Pentru acest iubit pămînt.*

*Dar patria există-n mine,
În tine este și-n noi toși.
Si se continuă de-a pururi
Din tată-n iiu și-n străniepoji.*

Oana-Diana RENEA,
clasa a VII-a,
Școala generală nr. 9 —
Focșani

Vrancea

*Te-ai trezit din somn, tu,
Plai de Mioriță,
Frumoasă zină, tînără domnișă,
În dimineața astă liberă și nouă
Cînd părul tău de codri-i plini de rouă;
Cînd ochii tăi cu gene de lumini
Privesc spre cer, ca și el de senini.
Te-ai îmbrăcat în haine ielurite
De oameni din tine dăruite.
Si-ncet un cîntec cînji unui copil
S-adăormă adierea de zelit,
Te-ai transformat în ziditor de lume;
Privește, întinsul țării — o minune.
Cobori apoi și, dacă învățat,
Școlarilor le dai cîte un săt.
Te văd apoi, micuță școlărișă,
Cu față ta slioasă de fetișă,
Spre școală alergind în zori cu rouă
În dimineața astă liberă și nouă.
Si lut și lemn din greu te modelez
Ca om în alb tu somnul ni-l veghezi
Si, mai apoi, lucrînd într-o uzină
Ne dăruiești — electrică lumină,
Ne construiești cu mîinile-ți dibace
Uzine, fabrici, pline, visuri, pace.
În holdele de aur lucitor
Trudind în soare, bun secerător,
Si în păduri, și jos pește ogoare,
Tu plămădești — lumina viitoare.
Te văd apoi cum scoți de prin cuptoare
Bucățile de aur hrănităre,
Si în grădini de zarzavat și de legume
Înfățișîndu-ne în cărți o lume!
Oricum ai fi, ești un simbol în toate,
Pe drumul meu ducînd seninătate
Simbol al țării, mîndru plai de soare
Frumoasa mea, tu, — Vrancea viitoare.*

Maricica BABIȘ,
clasa a XI-a, Liceul pedagogic Focșani

U.T.C. — 60

Pămînt de țară

Pune-ți urechea pe pămînt
și încearcă să auzi
cum plesnesc în adîncuri,
mustind de sevele vieții,
muguri cruzi.
Culcă-ți obrazul
pe bruma țepoasă și sură
ca să simți
mîngîierea-i fierbințe pe
frunze, pe ploape, pe gură...
Cuprinde-n palme o fărâmă
cu trupul înalt de țărină,
fămîntă-n tre degete bulgării
arși
de singele celor scurși
în pămînturi,
de visările celor rămași.

Patria florilor

Cînd treci prin patrii de flori
Sub tânde hipnoze-n amiezi
Cuvintele-mi nasc vegetatori
Înzăoăți cu superbe zăpezi.
Să nu-mi spui nimic despre
versuri,
Cînd treci lîngă maluri de rîu,
În ochii tăi rîd universuri,
Pe flamuri strălimpezi de grîu.
Să nu-mi spui nimic despre
moarte,
Cînd treci printre patrii de
crini,
Cimpia-n spre mine-o să-ști
poarte
Albastra foșnire de în.

Geta SAVIN,
clasa a X-a,
Liceul agroindustrial —
Adjud

Sîntem tineri

Sîntem tineri și dorim lumină
Din lava unui ev incandescent,
Ce urcă-n soare pînă la nor
În purpura senină, de
adolescent.

Sîntem tineri și dorim o pace
Cu porumbei și flori de nufăr
alb,
Cu zîmbete și cer curat
Și-n fiecare suflet un gînd
imaculat.

Sîntem tineri și avem speranțe,
Gînduri frumoase și zbor
înaripat

În tinerețea noastră,
Imensă cetate, joc minunat.
Sîntem tineri și vom fi temelia
Lăsînd celor mici în dar
copilăria
Clădim o lume nouă, fericire
Pentru viitor o prețioasă
moștenire.

Claudia CEAUSU,
clasa a XI-a,
Liceul de informatică —
Timișoara

DINTRE SUTE DE CATARGE

Un nume : MANOLE-VALENTIN GHEORGHIȚĂ, clasa a XI-a A

POEM COTIDIAN

S-a sculat dis-de-dimineață,
și-a hrănit spiritul cu prelegeri,
a plîns — pe urmă
a rîs,
iar a plîns,
a transpirat alături de mîini,
apoi a criticat în ședințe,
și-a mustrat — după aceea —
cugetul și
cîștiindu-și fericirea iubind,
nu la loz în plic,
Și-a zis : „Curgătoare viață“ !
Și-a continuat și el să curgă...
Într-un tîrziu,
obosit de sugestii
și cărți de vizită,
a murit într-un stupid
accident de mașină...

Dragoslea mea descompusă
și aspră
iată cine-o poartă ;
acest ostatec închipuit
de fericit,
și stilpul porții albe,
sub care am citit
fiorul undelor albastre,
la împărțirea cerului.
Și eu,
umbră de sceptru,
amărăciune coaptă la lună
și fruct...

Nu te mai obosi în fața mea
să-ți ridici glasul
și nu te mai schimonosi,
omule,
ca un clovn.
Mimica ta
suferă de scepticism acut
(în transformare — fie zis)
și și s-au înroșit ochii
și buzele,
iar obrajii tăi
singele-și plimbă gîndurile
de cînd îți tot educî privirile
în cultul crudului destin
și dinții în scrișnete obscene.
Mai lasă focului scenele astea
și rîzi.

Călători,
nu poluați atmosfera
acestor vagoane sacre !
Nu călcăți sufletele în picioare !
Încercați să rămineți lîngă dumneavoastră
cu toate bagajele de fericire.
Cele cu lacrimi lăsați-le în gări,
păstrați-vă doar strictul necesar.
Puteți servi în vagonul restaurant
Roua sufletească și dulceața inimii —
dar nu vă lăcomiți !
Atenție,
folosiți (la nevoie) semnalul de alarmă !
Păstrați liniștea pe coridoare
și în compartimente.

DINTRE SUTE DE CATARGE

Ochii tăi de rouă

*Ochii tăi de rouă cît de mult mă dor
De lumina oarbă dată ploilor
Fie-n miez de noapte, fie-n timp de soare
Umbra lor de singe în adînc mă doare.
Ochii tăi de rouă iar au înălțat
Iarba pătimășă, dulce pe-nserat,
Umedă spre ziuă și de aur toană,
Cînd cocorii albaștri imi sărută puimă.
Ochii tăi de rouă mă ucid în soare,
Amintesc luminii că e trecătoare,
Unde ceru-n aburi își destramă seara,
Lăcrimind în șoaptă sub un tei vioara.
Ochii tăi de rouă mai doresc să-i am —
Două lacrimi scurte, boabe de mărgean,
Să-i păstreze în piatra care o să-i doară,
Zgruntă și aprinsă ca un drum de vară.*

Angela TRÎNCĂ

Balada frunzelor

*Vino să ascultăm frunzele,
Apropiindu-ne sufletul de marginea
lor
Ca o lacrimă curată,
Calea lor, drumul nostru,
Privește-le-n palmă
Și-ai să le citești
Prin degete destinul.
Frunzele pornesc din adînc,
Nimeni nu le aîfă
Pînă la capăt chemarea.
Jumătate pămînt și soare jumătate,
De la frunză vîntul le-a opri
Nesfîrșita lor oaste
La chip neînsemnată.
Treză ca o întrebare
Se înălță trupul.
Crede-n cîntecul frunzelor
Tăcut ca un plînset,
Vino să le ascultăm.
Ele s-au născut
Din aproape-n aproape
Și cad fără rost de scăpare
Ca un dor.*

Renata CIOLPAN,
clasa 312,
Liceul industrial nr. 2 — Focșani

DEBUTURI

Dorul de copilărie

*Am fost o singură dată copil.
N-am știut,
căci dacă aş fi știut
cu mîinile și cu suiletul
m-aș fi ținut de ea.
Așa...
am lăsat-o să zboare prin
zăpadă
trînită de caii albi,
am lăsat-o pradă fascinației
solare.
Am fost o singură dată copil.
N-am știut,
căci dacă aş fi știut,
prelungeam timpul.
Așa...
am lăsat copilăria liberă
din strînsoarea vîrstei...
Acum,
mi-e dor să fiu copil
și să mă plimb sub salcimi.
De aceea
înnod firul clipei, pe ghemul
Timpului,
din care-mi voi face vestă.*

Adriana CARANFIL,
clasa a VIII-a B,
Școala generală nr. 9 Focșani

Sat

*Vara-mi tremură în gene,
Dorul-dor scrie catrene,
Pentru trupul de aramă,
Pentru sufletul din vamă.
Mohorît viteazu-așteaptă
Să se-arunce într-o barcă
Și să-ngîne dorul-dor,
Cel din cîmpul cu mohor.*

Liviu MOISĂ,
clasa a X-a D
Liceul industrial
nr. 5 — Focșani

DINTRE SUTE DE CATARGE

Cîntec pentru floarea nimănuî

*Floare, floarea nimănuî,
Iasă-mă în cer să sui,
Să mă sui și să-ți însir
Cintul stelelor pe-un fir.
Frunză verde de mătase,
Trupul tău zălog să-mi lase
Un boboc de-argint
și soare,
Floarea sufletului, floare.
Despre versul scris pe lună
Razele poate-au să-ți
spună ;
Să asculți mereu, povești.
Să asculți și să-nflorești.
Floarea inimii curată
Se usucă dintr-o dată.
Floarea mea, însingurată,
Pe un colț de stea uitată,
Floarea mea, floare
cuminte,
Nu mai vrea să mă alinte.
Oare cui o să-i mai placă
Floarea nimănuî, săracă ?*

Eliza BAICOIANU,
Liceul industrial
nr. 1 — Tecuci

Autoportret

*Cel mai mare dușman al meu
E timpul.
Care e cel mai mare defect al meu,
Mă-ntrebați ?
— Gindul
Zboară ca vîntul,
Dar mâna
Pune frîna.
De aceea cel mai mare dușman al
meu
E timpul.
Mereu...*

Dana POPESCU,
clasa a XII-a A,
Liceul pedagogic — Tîrgoviște

Romanța sfîrșitului de vară

*Mi-e teamă că-ai să pleci și va ploua
Și pașii tăi vor trece fără urmă.
Castanii desfrunziți te vor chema
Cu lacrimi reci, de ploaie și de brumă.
Ce va rămîne-n urmă ? Doar nisip ?
Și vîntul și urmă să-l răscolească ?
Sau poate vara lunecînd în timp
Și dornică și acum să ne-amăgească ?
Mi-e teamă c-ai să pleci și va ploua,
O ploaie galbenă și tristă prin iunzișuri.
Mi-e teamă c-ai să pleci și vei uita
Cum vara am pierdut-o prin desisuri.*

Cezara GROPER,
clasa a XII-a A

Casa mea

*Casa mea
va fi dintr-o coajă de nucă.
Melcii și fluturii
vor veni să mi-o aducă
pe un mal de soare,
unde cerul dă în floare,
unde teama nu crește,
unde vîntul nu doare,
unde stai între A FI
și un semn de-ntrebare.
Ninsă cu flori de liliac și de soc
Căsuța mea o să-mi poarte noroc
și-o rază de soare o să-i rîdă în geam
și-am să pun în casa mea
tot ce am :
Lacrimă de cer cu ochi de lumină,
zîmbetul ca floarea de măr
și-o cană plină
cu tăcere,
cu aur, cu miere
și mult adevăr.
și-am să-ți întind mâna peste masă
și viața va începe din nou,
mai frumoasă.*

Mihaela SEREA,
clasa a XII-a A

(Urmare din nr. 82-83-84)

Prima școală publică din Focșani-Moldova avea să întâmpine multe greutăți cu care învățătorul V. Paulini se luptă ca un adevărat erou.

In primul rînd, poziția școlii — așezarea sub nivelul celorlalte clădiri, o predispușea la inundații mai ales primăvara la topirea omătului, cind apa unei gîrle ce trecea pe lingă școală se umfla incit „nimene nu poate intra nici ieșî în alt chip, decit numai cu o lună, trăsură sau călăre”. Apoi pereții păstraau umezeala și creau un aer umed în sala de clasă, predispusind copiilor la imbolnăvire și localul la prăbușire.

Frecvențarea școlii era afectată de concepția claselor avute: boierii ziceau că tot boieri sunt, deși n-au învățat mai mult decât a citi; negustorii spun că ei n-au trebunță de alte învățături decât „numai de puțină însemnare cu condeiul și de sotoceli; iar clasul cel mai de jos are teamă de oaste”¹¹. Mențiونind aceste motive, V. Paulini își exprimă amărăciunea că tineretul crește lipsit de buna educație pe care i-ar da-o școală.

Mai erau și școlile particulare, foarte numeroase pentru „politie” (oraș), și care în concepția părinților prezentau multe avantaje decât școala publică. „De cinci ori numărul școlilor particulare covîrșește pe acel al școalei publice”¹², afirma cu necaz profesorul Paulini.

In 1835, la școala începătoare din Focșani, se numește inspector Iordache Pruncu. In locul lui Sândulache Stamatin. Se pare că acesta din urmă nu i-a fost de prea mare ajutor lui V. Paulini, care, într-un raport către Epitropie, se plinge că „dumnealui, inspectorul, a fost numai odată la școală de cînd mă aflu eu aici orînduit” și nici în alt mod nu l-a sprijinit, „fiind bătrân și impovărat cu multe sarcini ca un președinte de judecătorie ce era”.¹³

V. Paulini avea să rămînă „profesor imprimant” al primei școli din Focșani, pînă în 1835 cînd este chemat la Iași ca profesor de gimnaziu, fiind înlocuit de fratele său, Costache

11. „Milcovia”, anul III, vol. I-II, docum. nr. 12 din anexă.

12. Idem, docum. nr. 14 din anexă.

13. „Milcovia”, anul III, vol. I-II, docum. nr. 17 din anexă.

14. Idem, docum. nr. 14 din anexă.

15. Idem, document nr. 23.

16. Arhivele Statului — Focșani, dosar 15/1849, fila 75.

ISTORIE LOCALĂ

Primele instituții publice de învățămînt din Focșani (III)

Paulini, ce fusese pînă atunci suplinitor la această școală.

In timpul lui Iordache Pruncu a început construirea localului nou al școlii. In urma licitației organizate în vederea acestui scop în iulie 1838, ea s-a dat în antreprișă căminarului Scarlat Bonță. Pentru strîngerea sumei necesare, s-a organizat o listă de subscripție unde apar: domnitorul Mihail Sturdza cu 5000 lei, spătăreasa Elena Rasu cu 4000 lei, obștea tîrgului cu 8710 lei, egumenul minăstirii Mera cu 1000 lei.¹⁵

Construirea localului s-a terminat abia în 1845, din cauza multor greutăți, una fiind și aceea creată de spătarul Asanache Dan, care, fiind însărcinat de Eforie cu supravegherea lucrării, își însușise o parte din bani și de aceea a fost nevoie de o nouă listă de subscripție în care apare și numele sărdarului Pastia.

In 1846 a venit ca institutor și director al școlii de aici Gh. Rozali, absolvent al institutului de la Trei Ierarhi și care fusese mai înainte revisor de școli la Iași.

In mai multe adrese semnate de el către statul orașenesc se plinge de condițiile materiale precare ale școlii. De exemplu, la 22 octombrie 1854, arăta într-o asemenea adresă că deși iarna s-a apropiat, la această școală sobele sunt stricate și trebuie din nou făcute „împreună cu toate reparațiile pe dinăuntru și pe dinafară”, dar plingerea i-a rămas zadarnică, fiindcă într-o nouă adresă, din 1 noiembrie același an, arată că din pricina frigului școală s-a închis.¹⁶

De altfel, situațiile acestea se repetau frecvent. Gh. Rozali n-a fost numai un profesor inimios, ci și un patriot inflăcărat, partizan unionist.

prof. Tudora CIUBOTARU

(Va urma)

DASCĂLII NOȘTRI**Prof. Valeria POPESCU**

Cînd a intrat în clasă — mi-aduc aminte eram în anul I —, am privit-o cu teama specifică fiecărui proaspăt licean. Avea un aer distins și, cînd a început să vorbească, cuvintele erau calde și penetrante; sub arcușul lor, corzile sufletului vibrau puternic.

Ne-a mărturisit atunci că pictează. Vedeam pentru prima dată un pictor

în carne și oase. Am privit curioasă spre omul din fața mea. Mi-l imaginam aplecat asupra șevaletului, îmbinind culorile, biruindu-le prin pasiune și infinită dăruire sufletească. Mi-l imaginam picând cu ochii, cu inima, cu toată ființa contopită în culori.

Îmi amintesc că orele de desen erau pentru mine o încântare. Nu mă pricepeam în mod deosebit, dar aveam grija să nu indispun prin incorectitudine și rea-voință. Și linia trasată șovăjelnic era îndreptălată de mîna care stia să țină și penelul, lumenindu-l ușor pe pînza prinsă pe șevalet, dar și creionul și rigla cu care arăta elevilor — neinițiați încă — ce înseamnă să învețe desen tehnic.

Profesorul-om, profesorul-pictor, profesorul-duioșie și căldură, și dragoste, și orice vreți, astăzi se depărtează de roșul aprins al cărămidelor liceului secular, pentru a se odihni după o muncă ale cărei roade le simte fiecare dintre noi.

În această clipă, în numele învățătorilor de ieri și de astăzi, îi dorim din toată inimă viață lungă și multă sănătate!

Anica LAZĂR,
clasa a XII-a B

Prof. Aurel BUDESCU

Dascăli minunați au făurit prestigiul Liceului „Unirea“, modelind cu răbdare și pricepere numeroase personalități, oameni de nădejde în toate

domeniile de activitate. Printre ei se numără, fără îndoială, și tovarășul prof. Aurel Budescu, care a dăruit școlii noastre peste 30 de ani din viața sa. 30 de ani înseamnă tot atâtea serii de elevi, numărul acestora din urmă fiind de ordinul miliar. Sub atenta și competența sa îndrumare, ei au urmărit evoluția fenomenului literar românesc de la origini pînă în prezent, au învățat să muleze cuvințul pe idee, au devenit cititori avizați, au simțit florul artistic în fața unor pagini de mare vibrație lirică.

Acum, în prag de „recreație mare“, recunoștința noastră fierbinți se îndreaptă spre dascălul care și-a pus amprenta pe atâtă și atâtă destine, printre-o muncă exemplară!

Cu acest prilej, îi oferim florile dragostei și prețuirii noastre și-i urăm sănătate și multă fericiere!

Daniela PUPĂZĂ

FOȘTI ELEVI AI LICEULUI

Ce a însemnat Liceul „Unirea“ în evoluția mea

de
prof. dr. doc. în științe
ing. Nicolae I. MANOLESCU

Venind, după 55 ani de la susținerea bacalaureatului în 1926, la Liceul „Unirea“ din Focșani, ca președinte al comisiei de bacalaureat din august 1981, am retrăit în cîteva zile întreaga viață desfășurată în cei șapte ani în sălile atât de duioase, acum ca și atunci, ale școlii de care sunt mîndru de absolvirea ei! Și gîndul mă duce la profesorii mei.

Pentru mine, toți formează o UNITATE SUFLETEASCĂ de o Măreție pe care nu o poți aprecia decît prin realizările forței spirituale a celor ce au fost creați de dragostea lor patriotică de a dărui Țării noii făuritori ai societății umane!

Așa gîndeam eu atunci, așa-i priveam pe acel care intrau stereotip cu catalogul la subțioară, în care urmău să înscrie cu o notă ceea ce co-piii „asimilaseră“ în noaptea precedență.

Om și om,

Profesor și profesor!

Dar astăzi, după depănarea a mai mult de jumătate de veac, analizez cu aceeași obiectivitate dăruirea cu care dascălii mei de odinioară ne-au insuflat nu atît CANTITATEA de cunoștințe, cit ARTA de a te adăpa TU ÎNSUȚI de la izvorul cunoștințelor pe care ei îți le indicau.

Aceasta este o artă (poate înăscută) a dascălului.

Limba și literatura română sint cristalizate în amintirea mea de personalitatea profesorilor I.M. Rașcu și Alex. Arbore. Caractere diferite, dar cu rezultate excepționale în pregătirea mea în această direcție. Primul, cu rigurozitatea neîertătoare a greșelilor gramaticale și precizia în răspunsuri; celălalt, cu distincția cursurilor predate la nivel de universitate și o „verificare a cunoștințelor“ care se transformă, în majoritatea cazurilor, în dialog și, pentru întreaga clasă, în „fixare a cunoștințelor“. De primul parcă și-era frică — la cel de al doilea parcă așteptai cu plăcere dialogul.

De la ambii am invățat să analizez operele literare și evoluția limbii și literaturii române.

Limba franceză, învățată în copilărie de la mama, a fost continuată în mod armonios de profesorul M. Bantaș, în cursul inferior al liceului, cind ajunsesem să povestim și să citim lecturi recomandate de el (în calitate de diriginte timp de 3 ani) și să o perfecționăm în penultimul an de liceu prin fostul lui coleg I.M. Rașcu! Recunosc că dacă nu l-am fi avut pe Bantaș profesor înaintea lui, cu greu am fi putut face față exigențelor lui (aceleași ca și la limba română!). Datorită lor, pot afirma în fața colegilor mei din străinătate că limba franceză este pentru mine a doua limbă maternă. Cite amintiri nu se pot scrie despre acești minunați dascăli!

Limba germană a fost dominată un singur an (clasa a IV-a) de un adevărat profesor, Bondescu. Am invățat de la el într-un an cât de la cel-

(Continuare în pag. 1424)

Ce a însemnat Liceul „Unirea”

(Urmare din pag. 1423)

lalți în 6 ani! Cred că este suficiență această caracterizare. Toți l-au regăsit cind ne-a părăsit, plecând la București.

Misses Deleanu ne-a pus în brațe carte de engleză și cu deosebitu-i talent pedagogic, cu duioșia de mamă, ne-a făcut să îndrăgim această limbă, despre care domnul profesor Leonescu spunea că „scrii cauciuc și citești gutaperca”. Cel care a urmat după dinsa (profesorul Orza) nu a avut de făcut decit să mențină în mod palid dinamismul pe care „Misses” a noastră ni-l insuflase!

Limba latină, în ultimii doi ani ai cursului inferior, ne-a „predat-o” profesorul **Teodor Iordănescu**, un savant (vorbea curent vreo cinci limbi!), dar atâtă tot. Din cauza asta nu a reușit să ne facă să-o iubim!

Științele naturii au fost pentru noi copiii, încă din clasa a II-a și pînă la sfîrșit, dominată de personalitatea scumpului nostru profesor **Spiridon Lăduncă**. Cind ne vorbea de viața planetelor, în special, și despre viață, în general, se transfigură, căutind să ne arate scopul și farmecul acesteia.

El ne-a invățat și filozofia vieții (botanică, zoologie, anatomie, higienă). El este acela care nu m-a lăsat în pace pînă nu l-am dat lucrările care figurează la loc de cinstă în biblioteca liceului!

Istoria universală și istoria patriei mi-au fost sistematizate și scoase în evidență ca armă pentru apărarea drepturilor și permanenței noastre pe locurile pe care trăim de peste 2000 de ani de profesorii **Marosin și Leonescu**!

Primul ne-a părăsit cind am terminat cursul inferior, regretat de toți cei ce l-au cunoscut și apreciat, al doilea a reluat cursul istoriei cu aceeași pasiune și convingere în destinul frumos al poporului și patriei noastre. Niciodată nu voi uita argumentarea științifică cu care a distrus lamentabilă teorie a lui Rössler!

Erau adevărate prelegeri documentate cu hărți pe care noi elevii le executam în culori și săgeți după documentația pe care o avea în bibliotecă personală.

Geografia cu toate anexele ei a avut în amintirea mea un protagonist vestit prin conștiințoitatea cu care asculta pe elevi (verificarea cunoștințelor), cum predă „cunoștințele noi”; (noi, puștii, urmăream după manualele lui Zaharescu, dacă nu cumva domnul profesor Zamfirescu — tatăl lui Zamfirescu-SET, constructor vestit și el de avioane — nu sare vreun rînd din carte!).

Dar, am invățat geografie, fiindcă altfel!...

Științele fizico-chimice ni le-au predat de asemenea două talente deosebite în materie: Marcela Copescu și Alexandru Ispas. Ei, în adevăr, știau și carte și aveau și darul să te facă să înțelegi! De la duioșia severă a domnișoarei Copescu la „furia” domnului profesor Ispas care, cind nu știai, venea spre tine așa de încruntat încît credeai că te face praf... și cind se aprobia de tine și spunea: „Mă băiete, de ce nu ai înțeles!” (nu spunea: „de ce nu ai invățat”!). El m-a invățat fizica și dragostea de științele exacte, cu aplicațiile lor practice!

Profesorul Bălănescu, în ultimul an, ne-a orientat în primele studii ale fizicii atomice.

Matematicile au devenit pentru mine un stimulent de cind în clasa a II-a și următoarele l-am avut profesor pe domnul **Ovidiu TINO**! În anumite zile, în cadrul verificării cunoștințelor, scotea afară 10 elevi și pentru a fi mai scurt punea o singură întrebare tuturor. Dar fiecare trebuia să-l spună răspunsul la ureche, fără să audă ceilalți. Operația dura cam 5 minute (după aprecierea mea de acuma), după care se aseza la catedră și analiza cu o precizie uimitoare răspunsul fiecărui, demonstrîndu-i la tablă unde greșise fiecare! Era o lecție (la care am participat și eu de două ori printre cei zece!). Și se invăța! M-am reîntîlnit cu profesorul meu în 1949 (30 de ani mai trîzziu!) colegii la Institutul de căi ferate! Și i-am reamintit totul: (cind ca director și doctor în matematici

(Continuare în pag. 1450)

FOȘTI PROFESORI AI LICEULUI

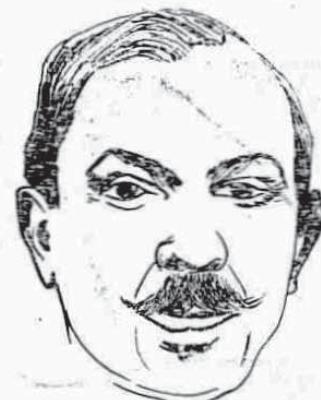
30 de ani de la moartea
lui I. A. Bassarabescu

UN EPISOD BIOGRAFIC

In martie anul acesta s-au implinit trei decenii de la moartea lui I.A. Bassarabescu, prozator si om al scolii, unul din reprezentanții de seamă ai genului scurt în literatura română. Profesor de geografie al prestigiosului Liceu „Unirea” din Focșani, în anul școlar 1895—1896, viitorul scriitor va debuta la revista „Convorbiri literare”, cu nuvela „Emma”, publicată în numărul 4, din 1 aprilie 1896, p. 841. Salutind apariția acestui debut, Duiliu Zamfirescu remarcă „echilibrul perfect al nuvelei, valoarea comică a cuvintelor, verva descrierii”.

După această dată, prozatorul va avea o prodigioasă colaborare la revistă, încununată, în 1900, prin alegera sa în comitetul redațional.

Dăm la iveală astăzi, fragmente dintr-un document epistolar *inedit*, care referă date despre un aspect mai puțin cunoscut din biografia scriitorului. Așa cum rezultă din scrisoarea datată HOMORİCIU, 20 februarie 1945, adresată fostului său elev, avocatul Cornelius Moșoi, încă din

august 1944, scriitorul înaintase o cerere primăriei municipiului Ploiești, pentru a-și ocupa, parțial, spațiul imobilului din str. Ștefan cel Mare, nr. 9 („fiind complet sinistrat”), sau solicitînd rezilierea contractului de închiriere acelor camere cedate primăriei pentru funcționarea provizorie a unei școli („ca să-mi pot ocupa totă casa”). Necunosind adevărată stare în care se afla locuința sa din Ploiești, Bassarabescu încearcă unele demersuri, pentru ca ulterior, să solicite, personal, prin audiențe, primăriei, reparația imobilului distrus de război, în contul chiriei.

Scrisoarea acuză Comitetul școlar pentru greutățile create în problema spațiului închiriat de scriitor și, în spiritul echității, cere rezolvarea favorabilă a revenirii sale la Ploiești și reocuparea imobilului părăsit la plecare în refugiu.

HOMORİCIU, 20 februarie 1945
Casa Ion Vică

Scumpul meu Cornel,

...La 7 aprilie 1944, speriați de bombardament, ne-am refugiat totă familia din Ploiești la... noroc! Să am nimerit la Drajna de Sus, unde am stat pînă la 15 noiembrie, cînd ne-am mutat la Homorîciu, unde locuiesc și acum. Între timp, la 23 August anul trecut survenind armistițiul, l-am socotit ca totă lumea drept pace și — firește — determinat de împrejurări, pe care le credeam favorabile, hotărîndu-mă să mă mut la Ploiești, am făcut primăriei o cerere prin care solicitam sau să-mi dea voie să locuiesc (fiind complet sinistrat) în două camere din casa închiriată... primăriei pentru școală, sau — la rigoare — să admită rezilierea contractului ca să-mi pot relua totă casa. Tin să iei act că susnumita cerere am făcut-o în necunoștință de cauză asupra halului în care se găsea casa, pe care n-o văzusem. Cînd am văzut-o, m-am îngrozit. Era de nelocuit: geamuri sparute, acoperișul stricat de bolovanii aruncăți din suflul bombelor din apropiere etc.

Zilele trecute însă cînd te-am căutat și nu te-am găsit ieșind de la primărie, am fost întîmpinat pe scară de domnul funcționar al Primăriei — mi se pare Stănescu sau Stoicescu care mi-a făcut impresia că e influențat de cineva de la Co-

Una din personalitățile de seamă care a desfășurat o activitate deosebită la Liceul „Unirea” din Focșani și a contribuit la ridicarea prestigiului acestei scoli a fost profesorul **Alexandru Georgiadi**.

Viața și opera sa au rămas aproape necunoscute pentru societatea în mijlocul căreia a muncit și a dăruit din energia și cunoștințele sale.

Cei care i-am fost elevi avem datoria de onoare de a-i perpetua memoria și a împrăștia vălul de uitare așternut asupra sa.

Alexandru Georgiadi s-a născut în Galați, la 16 octombrie 1890, fiind al șaselea din cei 11 copii ai Olimpiei și ai lui Dimitrie Georgiadi.

Tatăl său a fost timp de 40 de ani contabil al primăriei orașului Galați.

Studiile primare și secundare le-a făcut în orașul natal.

Ca elev a fost remarcat de profesorul său de matematică Nicolae Abramescu, de care a rămas atașat totă-viață.

În perioada 1903—1912, a urmat cursurile Facultății de științe, secția matematici de la Universitatea din București.

Aici a avut ca profesori pe Gh. Tîțeica, Dimitrie Pompei, Gh. Nichifor, Traian Lăescu, iar printre colegi pe Traian Pop și Al. Andronic, renumiți autori de manuale.

În facultate, a fost mult apreciat de profesorul N. Coculescu, acesta i-a dat posibilitatea să lucreze la Observatorul astronomic din București (înființat în 1908), unde a colaborat cu Gh. Demetrescu, A. Teodosiu și M. Teohari, astronomi de seamă.

A mai lucrat și la Institutul meteorologic, al cărui director era H. Oteleșanu.

În 1916, a fost mobilizat pe loc la

FOȘTI PROFESORI AI LICEULUI

Alexandru GEORGIADI

observator, cu care a fost în retragere la Iași, revenind la București în 1918.

La recomandarea profesorului N. Coculescu, în 1919 a obținut o bursă de stat și a fost trimis la Paris pentru studii de astronomie și meteoro-

logie.

După 6 luni de studii, se întoarce în țară în 1920, cind trece examenul de capacitate ca profesor de matematică.

În urma examenului este numit profesor la Liceul „Unirea” din Focșani.

Aici a funcționat până în toamna anului 1929 cind este transferat la cadrul, la Liceul comercial „N. Bălcescu” din București, unde a fost și subdirector.

La Focșani, a fost înconjurat cu multă căldură și simpatie atât de profesori, cât și de elevi.

În perioadele 1922—1926 și 1927—1929, a fost director al liceului, munca pe care a dus-o cu multă competență și cu rezultate frumoase.

O contribuție importantă a avut la organizarea sărbătoririi a 60 de ani de la înființarea liceului, manifestare care s-a desfășurat la 24 ianuarie 1926.

Ca director nu-a renunțat la munca de la catedră, a predat atât la Liceul „Unirea” cit și la Liceul de fete, care luase ființă atunci. Rezultatele munca de profesor s-au remarcat prin numărul mare de absolvenți care au intrat în învățământul superior, tehnic și universitar.

Profesorul Alexandru Georgiadi s-a caracterizat prin corectitudine și munca exemplară.

Ca director, vară nu pleca în concediu din cauza griji pentru reparări și aprovizionare cu lemne pentru iarnă a liceului.

Singur trecea noile din cataloage

prof. Hristache DĂSCALESCU,
fost elev al Liceului „Unirea”,
în 1920—1928

(Continuare din pag. 1427)

(Urmare din pag. 1425)

mitet, de unde venea, fiindcă mi-a vorbit pe un ton de reproș, imputându-mi greșeala de a fi cerut cîndva și de a fi revenit apoi asupra rezilierei contractului...

Eu am cerut în petiție 2 lucruri:

1) Ca sinistrat sălă în sală, ajuns boem pe drumuri, am solicitat domnului primar în fața ta, și tu m-ai susținut mișcător de logic și de călduros — ceea ce domnia sa a admis — ca Primăria să facă, în contul ei reparația, căci altfel mă lăsă cu desăvîrșire sărac din cauza următoare: toate tavanele sunt găurile, prin ele, plouă. Pe podele, fiecare cameră are, după ploaie, lacuri. Dacă nu se iau măsuri urgente, mă aşteaptă o ruină irreparabilă odată cu ploile de primăvară.

Adaug detaliul că acum doi ani, cînd am încheiat contractul de Inchiriere, Primăria mi-a făcut, în contul chiriei, reparații grele de aproape 400 000 lei. Acum eu primesc doar diferență ce mi se cuvine din chirie. Casa mai fusese ruinată tot de război, de timp care mi-au deteriorat-o fără să mă desăgubească. Tristă soartă! Nu-i aşa?

2) Am mai cerut ca d-l primar să încuviințeze a mi se achita acum, bruma de rest de chirie ce mi se cuvine pînă la 26 octombrie a.c., 1945, cînd expiră contractul.

Aceste sunt cele două cereri — cred — logice și clare.

Ce amestec ar avea aici Comitetul școlar?

Dragă Cornel, te rog din inimă și cu cea mai părintească încredere, nă mă lăsa pe mîini nedrepte.

Fă referatul așa cum aprecierea ta logică și superioară a înțeles-o larg.

Și susține-o, apoi, așa cum ai susținut-o alunci, magistrul în fața d-lui primar Vidrașcu a cărui personalitate ne-a lăsat cea mai bună și temeinică impresie cu întreaga pătrundere și spirit de dreptate ce o caracterizează...

Pentru tot ce vei putea face pentru mine, drag copil sufletesc al meu, îți mulțumesc din inimă și te îmbrățișez cu drag.

I.A. Bassarabescu

Scrisoarea de mai sus probează dificultățile materiale prin care trecea scriitorul într-o epocă de adinci pre-faceri sociale, de după război, cînd se pun bazele noii orînduirii și cînd

scrisul său se angajează ferm în realizarea marilor idealuri ale revoluției socialiste.

prof. Marius POP

Alexandru GEORGIADE

(Urmare din pag. 1426)

în matricole, făcea orarul școlii și în cursul anului vizita elevii la gaze-de.

A redactat două manuale, unul de geometrie și altul de trigonometrie, care au apărut în două ediții la București și au fost primeite favorabil de către profesori.

Împreună cu astronomul Gh. Demetrescu, a lucrat la „Table de refracție diferențială pentru București”.

(Observatorul astronomic din București, 1914).

A inițiat și a contribuit la apariția „Anuarelor” Liceului „Unirea”, din anii 1925—1928.

În lucrarea „Momente și figuri din istoria astronomiei românești” (Editura științifică Buc. 1965, pag. 58), Al. Georgiadi este citat printre primii care au lucrat la Observatorul astronomic în anii de început ai acestuia.

În toamna anului 1936, se îmbolnăvește brusc de tuberculoză pulmonară și după o febră continuă de șase luni se stinge din viață la 10 februarie 1937 și este înmormântat la Galați.

ANCHETA „REVISTEI NOASTRE”

CONCURSUL NAȚIONAL DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ „MIHAI EMINESCU”, Botoșani, 1982

1. Ați participat și anul trecut?
 2. Cum vi s-au părut subiectele?
 3. Cum vi s-a părut concursul?
 4. Ce propunerii aveți pentru următoarele ediții?

Răspund trei eleve ciștinătoare de la Liceul pedagogic din Focșani:

Carmen CORBEANU, clasa a X-a :

1. Nu, la faza națională nu am participat.
 2. Subiectele au fost la înălțimea pre-gătirii participanților la un concurs de limba și literatura română pe țară. Pentru tratarea lor bună se cereau cunoștin-țe literare foarte bogate și talent. În general, subiectele se situaau pe direcții opuse. Primul se adresa capacitatea elevului de a sintetiza, cel de-al doilea spri-tului critic.

Astfel s-a încercat realizarea unei imagini complete a insușirilor literare ale participanților la concurs.

3. Gazdele botoșănene au fost la înălțime. Concursul s-a desfășurat corect, loial; vrîncenii au respectat intocmai regulile demne ale unui joc sportiv de finală clasă, între adversari puternici.

4. La faza națională, un subiect să se refere, indiferent de clasă sau profil, la opera marilor noștri clasică: Eminescu, Creangă, Caragiale sau Slavici.

Marieca BABIȘ, clasa a XII-a :

1. Da. Este pentru a treia oară cind particip la faza finală.

2. Subiectele au fost pe măsura așteptărilor: un orizont deschis flecăruia, vorba junimistilor: „întră cine vrea, ră-mine cine poate”.

3. Ca toate concursurile, instructiv, dar aşa cum numai el poate fi: plin de

poezie în adâncuri și răscolitor prin substanță.

4. O propunere pentru noi, elevii: să fim mai plini de noi înșine, dorind să cunoaștem misterele lumii acesteia și să citim cât mai intens marea literatură română și universală!

Mariana MIHAIL, clasa a XI-a :

1. Nu.
 2. Subiectele au fost interesante, frumoase dar formulate savant și necesitând cunoștințe vaste, nu numai din domeniul literaturii, ci și al picturii, sculpturii, muzicii (spre exemplu subiectul de la clasa a X-a cu profil filologie).

3. La... subiect. Nefiind concurs de creație, s-a cerut ca lucrarea să fie îndreptată spre subiectivitate, armonie, simplitate și perfecțiune verbală.

Privit din alt punct de vedere, concursul a fost pentru noi o posibilitate de a cunoaște colțul de țară care se numește Eminescu, Enescu, Iorga, Stefan...

4. Da. Dacă s-ar putea, în anii viitori, concursul să fie susținut în două zile: în prima zi subiectul de sinteză, a doua zi, o probă practică, analiza literară la o poezie, un text etc. Cred că e mai bine așa, deoarece în timp de trei ore nu poti aborda ambele subiecte la nivelul la care ești pregătit și la nivelul exigențelor.

S-a împlinit un secol de la moartea exponentului vrincean al durerilor și năzuințelor țărănimii asuprite, imortalizat de Ion Creangă în cunoscutele povestiri: *Moș Ion Roată și Unirea*; *Moș Ion Roată și Cuza Vodă*. Pentru Mihai Eminescu, eroul acestor povestiri se infățișa ca un „om cinstit și cuviincios cum săt mai toți țărani români de pretutindeni”, care avea însă „gîdilici la limbă, adică spunea omului verde – în ochi, fie cine-a fi, cind îl scormonea ceva la inimă”.

Născut în 1806, în satul Cîmpuri, între Mărăști și Mărășești, din fostul județ Putna, într-o familie de vechi clăcași, Ion Roată, țaranul de legendă al Unirii, a devenit luptător pentru cauza semenilor săi, fiind ales deputat pontaș în Divandul ad-hoc al Moldovei (1857). Printre-o jalbă, memorabilă, el a dat glas suferințelor de veacuri ale trădătorilor crunt exploatați ai satelor: „...pînă în ziua de azi toate sarcinile cele grele numai asupra noastră au fost puse și noi mai de nici unele bunuri ale țării nu ne-am indulcit, iară alții fără să fie supuși la nici o povară, de toată mana țării s-au bucurat; că noi biruri grele pe cap am plătit; oameni de oaste noi am dat; ispravni, judecători, privighitori și jandarmi numai noi am ținut; drumuri, păduri și șosele numai noi am lucrat; beilicuri, podvezi și havalele numai noi am făcut; boierescuri, zile de meremet, numai noi am înplinit; clacă la boieri, de voie ori fără de voie, numai noi am dat; piine neagră și amără, udată cu lacrimi numai noi am mîncat; bătălii și răsmerite cînd au fost, tot greul noi l-am dus; oști cînd au ve-

COMEMORĂRI

100 de ani de la moartea lui **Moș Ion Roată**

nit, noi le-am slujit, noi le-am purtat, că cel cu putere țara își părea, peste hotare trecea...“.

Și care a fost răsplata pentru toate aceste sacrificii ale țărănimii? Jalba rostită de Ion Roată enumera un sir de cumplite nedreptăți: „Cînd ne-am jeltuit, cînd ne-am tinguit, păsurile cînd ne-am spus, ispravnicul ne-a bătut, privighitorul ne-a bătut, jandarmul ne-a bătut, zapciul ne-a bătut, boierul de moșie ne-a bătut. Lucrăm din primăvară și pînă în toamnă, lucrăm de cum se ia omătul, și pînă dă înghețul tot la boier și cînd dă frigul, cînd bate crivățul, cînd ne bate nevoia, ne ducem de ne răscumpărăm însăși munca noastră, că să ne hrănim copiii“.

Dragostea de patrie a celor mulți a stat la temelia unirii principatelor – surori și a luptei pentru independență. Dar adevărul amar, rostit cu curaj și demnitate de Moș Ion Roată, ca și lupta sa consecventă împotriva nedreptăților dusă în cadrul „județului sătesc” în care a fost ales, i-au

Conf. univ. dr.
Cezar APREOTESEI,
fost elev al Liceului „Unirea”

(Continuare în pag. 1430)

Cîmpuri, Casa lui Moș Ion Roată. (Meditații de V. Pănescu),

MOŞ ION ROATĂ

(Urmare din pag. 1429)

atras persecuțiile autorităților.

Într-un discurs ținut în 17 februarie 1861, Mihail Kogălniceanu spunea: „Fiecare din bieșii deputați s-au întors pe la casele lor cu deznăjede în inimă și cu bocelul pe buze... Voi cita pe Ion Roată, deputatul pomataș de la districtul Putna. Acest ne-norocit a fost adus la Iași, supus cercetărilor, pe urmă închis în arestul prefecturii, redus în sfîrșit la săpă de lemn... În timpul trecerii prin Focșani, domitorul Cuza Vodă l-a primit pe Ion Roată și a ascultat durerile sale...“ La 18 martie 1878, după Războiul pentru Independență — la care au plecat să-și verse singele circa 11 000 de ostași, majoritatea tărani — Ion Roată a fost decorat cu „Steaua României“. Dar pînă la sfîrșitul vieții el a trăit în sărăcie, ca și toți ceilalți tărani care, peste trei decenii aveau să se ridice la marea răscoală din 1907, reprimată singeros. Numărul tăraniilor execuți atunci de „bașbuzucii“ interni, a fost egal cu cel al ostașilor căzuți în lupta pentru neatinere împotriva Imperiului otoman. „Sint unul din martorii în viață ai unui trecut nerușinat și nemernic — spunea Tudor Arghezi în fața celor 11 000 de tărani (cîfră de trei ori simbolică!) invitați la Sesiunea extraordinară a Marii Adunări Naționale din 27–31 aprilie 1962, consacrată încheierii cooperativizării agriculturii.

La peste 80 de ani cîji au durat — imi dau mai bine seama de izbinzile timpului de față, răscumpărătorul umilințelor, mișinirilor și săraciei răbdăte“.

Comemorarea lui Ion Roată coincide cu împlinirea a trei sferturi de veac de la răscoala din 1907 — cînd întreaga țară, aduce cinstire tărânișii, aportului ei uriaș la progresul social, la făurirea și păstrarea limbii a ființei de neam și a libertății patriei — și, totodată cu împlinirea a două decenii de la încheierea — în alianță cu clasa muncitoare, sub conducerea partidului — a cooperativizării agriculturii.

Se cuvine acum să rostим, ca și Liviu Rebreanu în discursul de recepție la Academia Română (1940), cu pietate, admirație și recunoștință: „Laudă tărănuilui român“.

Timișoara, 20 martie 1982

Valeriu Răpeanu :

— Sinteți critic și istoric literar, eseist, meloman, iubitor de artă, călător cu antene deosebit de sensibile pentru viața spirituală a lumii, editor. Insemnările cercețări de noi, privitoare la activitatea pe care ați desfășurat-o, nu pomenesc nimic despre preocupările dv. beletristice. Faceți cumva excepție de la celebra remarcă a lui Vasile Alecsandri ?

— Spre deosebire de alții confrății, nu am fost tentat niciodată de poezie, proză sau dramaturgie. Am debutat în ziarul „Flamura Prahovei“, pe vremea cînd eram elev de liceu, cu cronică literare, cu cronică dramatică și cu articole, în general, despre cultura prahoveană.

Adevăratul meu debut este însă cel de la „Gazeta literară“, în anul 1954, pe cînd eram încă student în ultimul an al facultății și cînd am fost angajat de George Macovescu — pe vremea aceea, redactor-șef adjunct al revistei — care se sfătuise în acest sens cu Tudor Vianu, pe care George Macovescu îl respecta foarte mult și care m-a recomandat ca din promoția ce absolvea atunci să fiu angajat la „Gazeta literară“. Am avut, deci, privilegiul să lucrez cu un mare ziarist, cum a fost Zaharia Stancu, alături de Tudor Teodorescu-Braniște, alături de Leon Kalustian și cu George Macovescu.

Mi s-a încredințat — nu permanent, bineînțeles — să scriu despre literatura acelei vremi. Prima recenzie a fost despre un volum de nuvele de Cezar Petrescu. Se intitula „Vino și vezi“. Am scris apoi cronică despre Nina Cassian, Dumitru

DIALOG LITERAR

Corbea, am publicat multe interviuri cu Ion Marin Sadoveanu, cu Alexandru Kirițescu. Sigur, făceam mult la „Gazeta literară”. Eram mai tineri, mai combalivi, cum să spune.

În anul 1959, am trecut la revista „Luceafărul”, care apărea bilunar, și aici m-am dedicat cronicii dramatice, de care m-am ocupat multă vreme și în paginile ziarului „Scintieia”, mai apoi la „Contemporanul”, ca și în alte părți.

— Care este sau care sunt cele mai mari satisfacții pe care le-a încercat directorul Editurii „Eminescu”?

— Un director de editură încearcă satisfacții în momentul în care opțiunea sa este urmată de opțiunea publicului și a criticii literare, bineînțeles. Este greu, pentru că nu întotdeauna aceste opțiuni corespund. Totuși, în cei aproape zece ani de când lucrez aici, împreună cu un colectiv care

după o perioadă de nedreaptă uitare, faptul că în Leon Kalustian noi am avut nu numai un mare ziarist, ci și o conștiință a luptei noastre democratice și antifasciste, un om de o aleasă cultură.

De asemenea, multe din colecțiile noastre s-au impus și și-au cîștigat o adeziune de public.

— Poate fi invidiat un om investit cu o asemenea răspundere?

— Fără indoială, da, pentru că în cadrul atribuțiilor pe care ni le conferă societatea noastră, a te ocupa de tipărirea cărților, a avea privilegiul să citești primul manuscrisul încredințat, să descoperi un talent, să discuți cu un autor căruia să-i arăți ceea ce este bine sau mai puțin bine, în cazul cărții lui, să participe la întâlnirile cu publicul, să inițiezi noi colecții care corespund nivelului intelectual al societății noastre, cred că sint lucruri demne de invidiat.

— Prestigioasele colecții inițiate de dv.: „Teatrul comentat”, „Rampa”, „Masca”, „Biblioteca Eminescu”, „Biblioteca de proză românească con-

„Retipărirea operei lui Nicolae Iorga este

s-a imbuñătățit pe parcurs — și în momentul de față cred că este un colectiv foarte bun — am avut satisfacția să constatăm că mulți dintre autori pe care noi i-am publicat s-au înscris printre operele care sunt adevărate permanențe ale literaturii române. Ginditi-vă la „Galeria cu viață sălbatică” și la „Însotitorul”, de Constantin Toiu — „Galeria cu viață sălbatică” l-a lansat pe C. Toiu — ginditi-vă la toate romanele lui Dinu Săraru — el a debutat ca prozator la Editura „Eminescu” —, la „Vinătoarea regală”, de D.R. Popescu, ginditi-vă la ciclul „Pumnul și palma”, de Dumitru Popescu, la multe dintre romanele lui Platon Pardău, la multe dintre cărțile apărute recent, în această perioadă, ale lui Radu Tudoran, ginditi-vă la faptul că am publicat critică literară, practic din 1972. În această ordine de idei, aş aminti cărțile semnate de Șerban Cioculescu, Zoe Dumitrescu-Bușulenga, Ion Zamfirescu, ca să mă refer la personalități de prim rang, dar am putea să trecem prin foarte mulți, cum ar fi criticii Cornel Regman, pînă la cei mai tineri — Cornel Moraru și alții care au debutat în volum la noi. Nu aş vrea să omit ceea ce am făcut pentru patrimoniul nostru național — și pentru că interviul apare într-o revistă din Focșani —, noi considerăm că unul dintre cele mai bune lucruri pe care le-am făcut la Editura „Eminescu” a fost publicarea volumelor lui Leon Kalustian — „Conspirății sub cer deschis” și „Facsimile”, care au dovedit,

temporană” se bucură de o binemeritată apreciere în rîndul cititorilor. În această direcție, ce mai aveți în plan?

— Colecția „Rampa”, după cum se știe, a împlinit de curind 50 de numere, tipărinu-se, în cadrul ei, piesa devenită clasică, „Citadela sfârșimătă”, a lui Horia Lovinescu. De atunci au mai apărut și altele. În momentul de față, aşteptăm să ieșă de sub tipar un volum cuprinzînd piesele lui Fănuș Neagu.

In colecția „Teatrul comentat”, vor apărea piesele lui Paul Everac, volume de Ion D. Sirbu, Valeriu Anania, D.R. Popescu. Cu volumul „Teatralitatea teatrului”, de Ion Sava, marele nostru regezor dispărut prematur în 1946, noi am conființă, mai degrabă decât am inaugurat, o colecție intitulată „Thalia”, în care au apărut pînă acum: „Antologia dramaturgiei românești contemporane”. D. Ollănescu-Ascanio — „Teatrul la români”, Ion Sava — „Teatralitatea teatrului”. Vor apărea în curind: Alice Voinescu — „Scrisori despre teatrul” — este una din personalitățile marcante ale criticii și gîndirii noastre teatrale —, N. Iorga — „Despre teatrul” și, de asemenea, o antologie a comediei românești dintre cele două războaie mondiale, intitulată „De la «Patima roșie» la «Ultima oră»”.

— Ce talente tinere a impus Editura „Eminescu”?

DIALOG LITERAR

— Editura „Eminescu” a impus multe talente înere. V-am vorbit, de exemplu, de Dinu Săraru, îngur, un talent „tinăru”, care a debutat ceva mai înzis. Dar concursul nostru de debut în volum a impus talente remarcabile, precum: Mircea Flo-în Șandru, Florin Bănescu, Horia Ungureanu și mulți alții. Ce s-a întâmplat însă? La Editura „Eminescu”, după cum puleți vedea, au venit aproape toți tinerii care au tipărit primul volum în ultimele părți, iar acum publică în mod constant la noi: Doina Uricariu, Lucian Avramescu, Ioana eronim, Ioana Diaconescu, Vasile Dan, Horia Bălescu, Adrian Vasile, Adrian Popescu. Aș vrea să arăt că în primele luni ale acestui an vor apărea volume de versuri de Doina Uricariu, de Adrian Popescu, de Horia Bădescu și de Viola Vancea.

— Aș editat și o parte din scările lui Nico-

— Dramaturgia postbelică, ce a numărat la începuturile ei pe Camil Petrescu, pe Lucian Blaga, pe Mircea Ștefănescu, pe Al. Kirițescu, care a numărat printre elementele ei foarte active pe Aurel Baranga — vorbesc de mult regretatul nostru prieten dispărut prematur —, și acum pe Horia Lovinescu, pe Paul Everac, pe D.R. Popescu, pe Marin Sorescu, pe Iosif Naghiu, pe Leonida Teodorescu, nu poate fi considerată mai prejos decât proza, mai ales că foarte mulți prozatori sunt și dramaturgi. Î-am și citat pe D.R. Popescu, Marin Sorescu, care este și poet. Dar exemplele se pot înmulți. Din ce în ce mai mult, constatăm că prozatorii vin spre teatru. Cred că există bineînțeles, decalaje: ani în care dramaturgia e mai bogată sau ani în care proza e mai bogată, după cum sunt ani în care poezia e mai bogată. După opinia mea, e vorba de o necunoaștere. Sunt mulți confrății critici care nu frecventează sala de teatru.

— La atingerea unei jumătăți de veac de la nașterea dv., ați tras, firește, linie și ați socotit im-

te o operație de valoare națională“

Iae Iorga („O viață de om”, „Sfaturi pe intuneric” și „O luptă literară”), iar în „Cultură și istorie” li închiriați un amplu și interesant studiu. Ar fi posibilă — că-i necesară, astă nu se mai discută — retipărirea întregii sale opere?

— Retipărirea operei lui Nicodae Iorga este o operație de valoare națională, de aceea ea nu poate fi efectuată de o singură persoană. El a fost un istoric, deci eminența noastră tinărușcoală de istorie va trebui să se ocupe de reeditarea lucrărilor lui istorice; el a fost un istoric al literaturii române și deci istoricii literari au datoria să se ocupe de tipărirea lucrărilor de istorie literară, ca și de tipărirea lucrărilor sale literare, pentru că el a fost un mare scriitor, în ceea ce privește notele de drum, memorialistica, portretistica. De asemenea, el a fost un istoric al civilizațiilor și istoricii civilizației române și străine trebuie să se ocupe de reeditarea acestei opere. În ceea ce mă privește, în momentul de față chiar lucrez la o ediție a notelor sale zilnice — el le numește „Memorii” — din 1917 pînă în 1938.

— O parte din cercetările dv. sunt consacrate mișcării noastre teatrale; cu ani în urmă, ați îngrădit antologia „Dramaturgia română contemporană”. Deci, aveți nu numai o vizionare de ansamblu, ci și profundă asupra teatrului nostru. Cum vi se pare dramaturgia actuală vizavi de poezie și proză? (În unele studii, se afirmă că ea a rămas în urma acestora).

plinirile și neîmplinirile. Cum vi se pare raportul dintre ele?

— Bine, acest raport trebuie să-l facă în primul rînd cititorul. Meseria de critic este o meserie publică.

Dintre împliniri, aș menționa reeditarea operei lui N. Iorga, a lui Gh. Brățianu, fapt care reprezintă pentru mine o mare satisfacție intelectuală și morală, în același timp. De asemenea, reeditarea, cu prefețe în ediții îngrijite, a operei unor scriitori ca: M. Sadoveanu, D. Anghel, Al. Vlahuță, I. Peltz, Felix Aderca și alții. În ce măsură am reușit? Sigur, nu eu trebuie să vorbesc. Mă bucur că le-am putut pune la dispoziția cititorilor.

În același timp, aș vrea să vă spun că am și un sentiment de insatisfacție, fiindcă nu mi-am îndeplinit toate planurile, așa cum aș fi vrut, nu că n-am scris mai mult — că nu ideea de mult conținează în scris —, ci faptul că n-am dus pînă la capăt ceea ce mi-am propus. Sper însă că în timpul care mi-a mai rămas să realizez și aceste gînduri.

— Noi vă dorim succes!

— Mulțumesc!

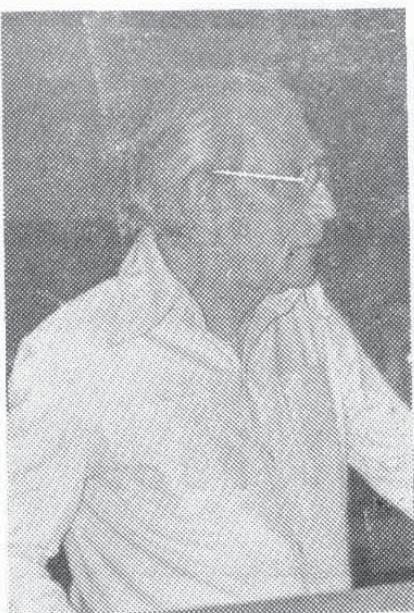
(Text înregistrat pe bandă magnetică). București, 7 ianuarie 1982.

Interviu consemnat de
prof. Petruște DIMA

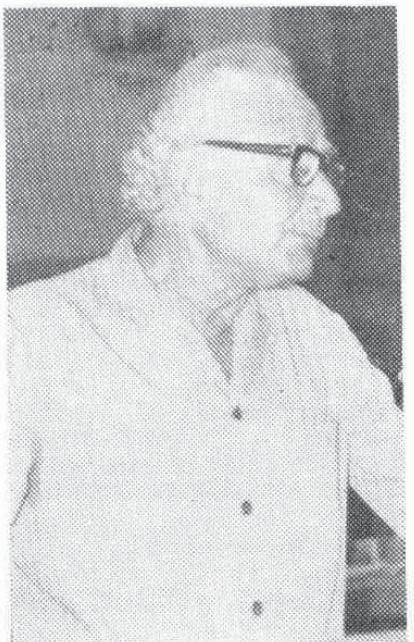
M
E
M
O
R
I
A

P
E
L
I
C
U
L
E
I

INSTANTANEE
DE LA
CONFERINȚA
NAȚIONALĂ
A
SCRIITORILOR
BUCUREȘTI
1—3 IULIE 1981
DE PROF. PETRACHE DIMA

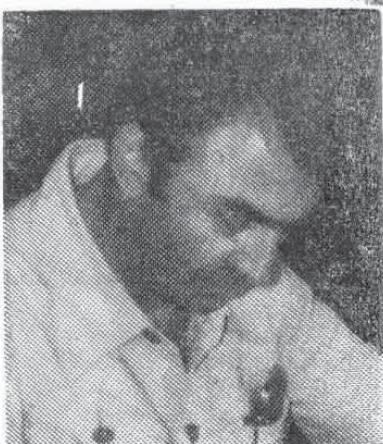
Eugen Jebeleanu

Radu Tudoran

Florin Mugur

Platon Pardău

Nicolae Breban

Dan Hăulică

Pop Simion

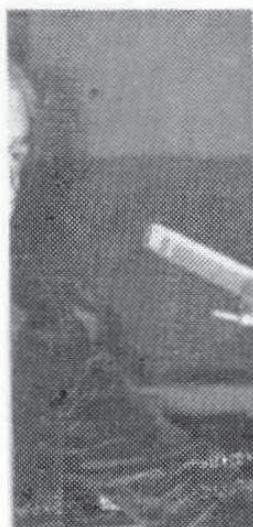
PRIETENII NOȘI

Irina Mavrodin

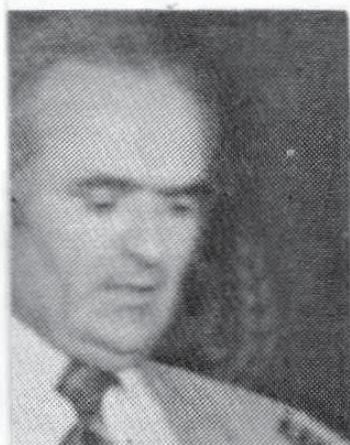
Paul Everac și D. Șerban

D.R. Popescu și Const. Chirilă

Geo Dumitrescu

Ioan Alexandru

Mircea Dinescu

Demokos-Geza, Mircea Dinescu și Suzana G.

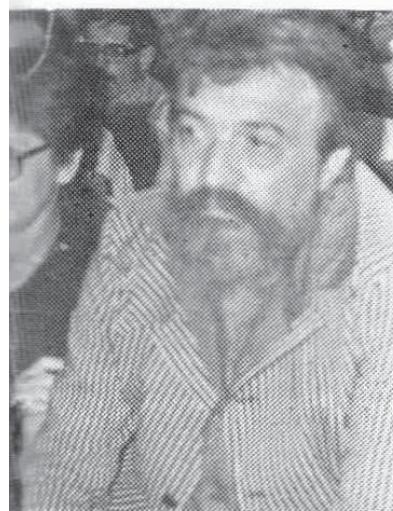
TRI, SCRITORII

Geo Bogza și Ov. S. Crohmălniceanu

Manole Auneanu și Virgil Cuțitaru

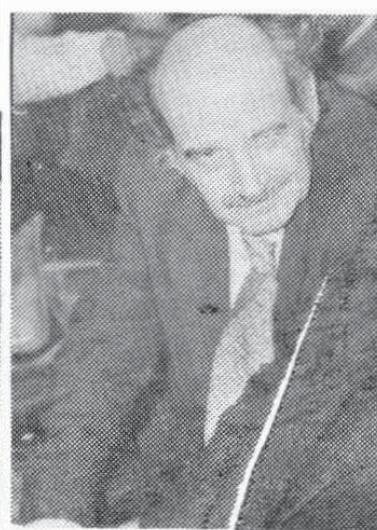
Ionel Vulpescu

Emilia Sonia, Dinu Săraru și Dumitru Necșoiu

deia

Ionă Bănuță

Vasile Niculescu și I.D. Bălan

Florian Potra

Manuș și Radu Lupan

Tomokos Geza și Ion Hobana

Istanță Buzea

INSTANTANEE
DE LA
CONFERINȚA NAȚIONALĂ
A SCRITORILOR
BUCHUREȘTI
1—3 IULIE 1931
DE PROF. PETRACHE DIMA

Zoe Dumitrescu-Bușulenga

Alex. Balaci

M
E
M
O
R
I
A

P
E
L
I
C
U
L
E
I

istoric, geografic, lingvistic, literar, nu avem o istorie a civilizației noastre, nici măcar un ghid România (există la Paris un volum apărut recent: *Roumanie*, guide bleu, făcut foarte bine de prof. A. Guillermou, fost profesor de limba și literatura română la Sorbona, autor al unei mari teze de doctorat asupra „Genezei interioare a poezilor lui Eminescu”, Paris, 1963, tradusă și publicată de noi, împreună cu G. Pârvan-Pitești, la Editura „Junimea”, în 1977). Greu de crezut pentru un vizitator străin sau pentru un tiner studiu din alte țări că orice ediție nouă de dicționare bilingve, orice ghid de conversație se epuizează imediat și nu se pot găsi la nevoie în librării; iar forurile noastre culturale ar trebui să asigure permanență pe piață a acestor instrumente de lucru, ca și a unor albume cu monumentele, locurile pitorești, cu Delta și Carpații noștri, cu orașele și arhitectura specifică regiunilor. Pentru un studiu temeinic al limbii și literaturii române sunt absolut și imediat necesare cărți despre dezvoltarea poporului nostru, a limbii, literaturii, artelor, științelor, cu ilustrarea adecvată a contribuției noastre la tezaurul culturii universale. Să ne gîndim numai că oameni de seamă a dat România Franței (Brâncuși, Enescu, Fundoianu, Tzara, Tăulescu dorm și azi în pămînt francez).

Cu alte cuvinte, ar trebui să facem mai mult pentru răspândirea culturii și literaturii noastre în lume!

— Mențineți legăturile spirituale realizate cu acest prilej?

— Firește că menținând relații de colaborare cu unele centre importante de cercetare și învățămînt din străinătate, relații cordiale cu cercetători ca cei amintiți mai sus, putem spori prezența valoilor românești peste hotare. Am tradus o carte a lui A. Guillermou, bine primită de critica noastră, am continuat colaborarea cu Alf Lombard, cu J. Goudet, cu Mariano Baffi, cu K. Bockmann etc. Sperăm să participăm la simpozioane și conferințe legate de problemele culturii și limbilor românce ca acel simpozion Eminescu la Sorbona, sau la intrunirile mai frecvente organizate la Roma, Lyon, Berlin.

— La care manifestări științifice internaționale mai importante ați participat în anii din urmă și ce teme ați tratat?

— Cind în primăvara lui 1979 am fost la Congresul de la Strasbourg (tema: *Cunoașterea limbilor și cooperarea europeană*), ca delegat al M.E.I., apoi la Congresul limbii franceze, ținut recent la Lausanne (organizatorii n-au uitat că o cultură romanică aşa de originală ca a noastră nu trebuie să lipsească de la astfel de reunii științifice), m-am gîndit că mai eficace ar fi fost de fiecare dată prezența unei delegații ample, ori ce membru al ei putînd face mult pentru expansiunea interesului din afară pentru tezaurul nostru spiritual, pentru difuzarea limbii și literaturii române. Dar, din păcate, atîtea dificultăți administrative duc la limitarea contactelor, la restrîngerea procesului afirmării internaționale, afirmație de care avem atîta nevoie și pe care putem s-o realizăm cu oameni de renume și de adinc patriotism, adică în stare să lucreze cu forțe maxime pentru sporirea prestigiului culturii noastre, în sensul celor scrise recent de Adrian Păunescu (*România liberă*, din 23 oct. 1981) și de Mircea Iorgulescu (ib., 28 oct. 1981).

— Unde veți participa în viitorul apropiat?

— Mă pregătesc pentru al treilea Simpozion de tracologie de la Palma de Majorca (Spania) din 16—19 noiembrie 1981; sănătatea mea și bucuros că în acest an au apărut 5—6 studii interesante legate de traco-daco-geți. Am studiat carteia lui Laurențiu Toppeltinus asupra începăturilor poporului nostru, carte tipărită în 1967, la Lyon (*Origines et occasus Transylvanorum*) și, legînd-o de alte studii ale umaniștilor din Transilvania, sper să prezint lucruri instructive pentru participanții de la acest simpozion, comunicările urmînd să fie tipărite într-un volum (*Acte...*), ca și pentru primele două simpozioane de același fel (Roma, 1977 și 1979).

București, 30 noiembrie 1981.

Interviu propus de
prof. Petrache DIMA

O epistolă inedită :

PAVEL NEDELCU-B. JORDAN

În bogata corespondență a lui B. Jordan (1903—1962)¹ , păstrată cu pișenie de familia scriitorului, se află un mănușchi de cărți poștale și scriitori, primite din Focșani, în perioada anilor 1929 și 1932—1934, de la poetul Pavel Nedelcu (1908—)² , autorul unei sensibile plachete de versuri, *Pentru sufletul copiilor* (1934).

Prinind cu însuflare lăudabila inițiativă a lui B. Jordan de a întemeia, împreună cu Eugen Jebeleanu și-a o publicație periodică „a tinerei generații de scriitori”, Pavel Nedelcu îi comunică la 5 iunie 1929 că și un alt poet focșanean, Alexandru Călinescu (1907—1937), „e cu tot sufletul

pentru ideea de a scoate o revistă literară”.

Într-o altă epistolă trimisă lui B. Jordan în toamna aceluiși an, ce „se anunță profund bacoviană”, Pavel Nedelcu îi sugerează cîteva titluri pentru noua „revistă de critică și literatură”, care trebuia să fie „cît mai în concordanță cu gîndurile și visurile tinerilor făuritori de frumuseți artistice și să publice „tot ce e pornit din gînd sincer și curat”, propunîndu-i și o repartizare a atribuțiilor redacționale.

Reproducem, mai jos, textul integral al acestei interesante scrisori, cu particularitățile lingvistice și ortografice ale originalului:

Dragul meu prieten,

Nu-ți poți închipui cît de mult m'a bucurat carta poștală a d-tale, prinindu-mi aceaștare de suflet — în toamna ce pe aici se anunță profund bacoviană — pe care o ai, cînd întors de pe meleaguri străine — cu zări întunecate — pe un peron de gară singurătec îți flutură o batistă cu parfum feciorelnic — în semn de bună revedere — o inimă ce bate în acelaș ritm cu tine.

Și atunci simți pornirea lăuntrică să vîjelești brațele în 'nalt și să cuprini în ele cerul bun al locurilor tale, să îmbrățișezi pe toată lumea... și să-ți strigi bucuria că nu ești singur sub soare.

Batista fluturată pe un peron pustiu și umed: sufletul meu, a fost c.p. a d-tale, care mi-a adus de pe tărîmuri îndepărtate salutul vibrant al inimii de amic...

Prieten drag, de-ai să cît mi-a însemnat gîndul scrisul d-tale, cu îmbucurătoarea veste că trebuie să scoatem — noi cei patru — revista

(Continuare în pag. 1440)

1. Descrișă sumar în biobiografia B. Jordan (p. 95—141), alcătuită de Gh. S. Ștefănescu și tipărită în 1972 de Biblioteca „V. A. Urechia” din Galați. Destinatarul acestor misive este cunoscutul romancier al învățătorimii (*Normaliștii*, 1933; *Invățătorii*, 1935; *Revizori și inspecțori*, 1936, scris cu Vasile Munteanu; *Seria Marga Munteanu*, 1939), al vieții rurale și provinciale (*Vitrina cu păpușii de porțelan*, 1934; *Pămîntul ispitelor*. *Delta* 1935; *Trenul albastru*, 1937; *Satele*, 1938), al unor biografii românești (*Caragiale. Tragicul destin al unui mare scriitor*, 1939, în colaborare cu Lucian Predescu; *Greta Garbo. Viata romană a celei mai mari vedete a ecranului*, 1939) și al treceutului istoric (*Decebal*, 1941; *Zile și nopți în furtună*, vol. I—III, 1959—1961).

2. Prezentat de Ion Lărian Postolache în „Revista noastră” (V, nr. 37—38—39, octombrie — decembrie 1976, p. 602—603) și L. Kalusitan în „Flacără” (nr. 45, 5 noiembrie 1981, p. 18).

O epistolă inedită: PAVEL NEDELCU – B. JORDAN

(Urmările din pag. 1439)

proiectată încă din vară! — și trebuie, prietene, să facem aceasta cît mai neîntârziat, de-oarece lucrurilor ce se cer cu insistență clarificate, li s'a mărit atât de mult numărul, că — nu e aşa? simți cum te-apasă pe umeri ca o sarcină enormă de plumb.

M'am frâmlintat — și să nu crezi că puțin timp — ca să-i găsesc viitorului nostru făt artistic un nume; și la sfîrșit... aproape nimic.

Căci trebuie să intitulăm revista cît mai în concordanță cu gândurile și visurile noastre tinere — și asta — te asigur — nu-i lucru ușor.

Însă uite și numele pe care le-am găsit oarecum potrivite: Pagini literare, Revista nouă, Vremuri noi, Garda tinerei generații — acest nume mi l-a sugerat Jebeleanu etc. — D-lă cum crezi că trebuie să intitulăm?

Uite ce mă gândii: cum revista urmează să apară la Ismail, munca d-lale va fi enormă; deci: totă corespondența colaboratorilor externi să fie adresată mie — într-un cuvînt redacția la Focșani. D-lale nu-ți va rămîne decât să rînduiești materialul publicabil pe care îl vom trimite cu două săptămâni înainte de apariția fiecărui număr să-l dai din vreme la tipar. Apoi în ultimele patru zile pînă la apariție să expediezi lui Jebeleanu, Crișan și mie, cîte 2 ex. de-a căror desfacere urmează să ne îngrijim cu cea mai mare tragerie de înîmă.

Dacă însă nu accepți propunerea mea, atunci numai versurile vor urma să-mi fie trimise mie. Proza d-lale.

Așa că, după cum vezi, totul va fi bine.

În ceeace privește programul, te vei gîndi și d-lă. Eu însă sunt de părere că tot ce e pornit din gînd sincer și curat, și nou — nu noul de astăzi împins pînă la zăpăcire — să fie admis spre publicare.

Apoi pentru „cronica mărturiei” și „cărți și reviste” va trebui să lucrem tot noi doi. Va trebui să avem o pagină pentru „critică literară”. O pagină — de preferință cea dela sfîrșit — pentru războiere. Versurile să fie răspîndite în tot cuprinsul revistei, nu ca la „U. literar”, „Sburătorul” etc.

Va trebui să avem și clișeie atât pe copertă, cît și în interior. Hîrtia velină.

Să sperăm că totul se va izbîndi.

Răspunde-mi numai de cînd trebuie să trimit 600 lei, material pentru „cronică”, „revista revistelor” etc. toate pentru primul număr, — și precizări la toate cele de mai sus.

Trebuie să anunțăm fiecare în orașul său și la gazetele dela „centru” și din „provincie”, data apariției revistei.

Acelaș, de totdeauna,

Pavel NEDELCU

Revista care trebuia să apară „încă din vara” anului 1929 n-a mai văzut însă lumina tiparului. Tentativa lui Pavel Nedelcu de a scoate peste un an publicația „Suflet tinăr” eșuează după primul număr.

Legăturile epistolare intrerupte temporar cu B. Jordan sunt reluate după trei ani, cînd Pavel Nedelcu îi mărturisește atât proiectele sale literare, cît și greutățile întîmpinate

în apariția primelor numere ale revistei „Treisprezece” (1934—1935), înființată la Focșani cu Alexandru Călinescu.

Și cu această ocazie ținem să mulțumim soției și fiicei prozatorului B. Jordan pentru bunăvoița cu care ne-au pus la dispoziție corespondența „bacovianului” Pavel Nedelcu.

GH. S. STEFĂNESCU

ANCHETA „REVISTEI NOASTRE”

LOCUL LIMBII ȘI LITERATURII ROMÂNE ÎN ȘCOALĂ (III)

1. Având în vedere planul de învățămînt, actualele programe și manualele școlare, ce loc ocupă, după părerea dv., limba și literatura română în școală ?
2. E satisfăcător numărul de ore acordat ?
3. Marile capitole ale literaturii române se bucură de atenția cuvenită ?
4. Gramatica se predă numai în clasele V—VIII, iar în clasele IX—XII sunt prevăzute cîteva ore de consolidare a cunoștințelor. Cum veДЕti rezolvarea acestei probleme ?
5. Studiului limbii latine i s-a rezervat doar o oră pe săptămînă în clasa a VIII-a și la liceele de filologie-istorie, ceea ce nici în multe țări neromanice nu se întîmplă. Din propria dv. experiență, ce ne puteți spune în legătură cu contribuția cunoașterii acestei limbi în procesul asimilării și stăpîririi limbii române ?
6. Introducerea literaturii universale în liceu ar juca vreun rol în înțelegerea și aprecierea creațiilor românești și implicit a limbii noastre ca instrument de cultură ?
7. Dar studiul serios al limbilor de circulație mondială, al căror număr s-a redus semnificativ în ultimii ani ?
8. Pregătirea și calitatea lecturii elevilor sunt corespunzătoare valorii și culturii române de astăzi ?
9. Elevii de acum vor avea vîrstă maturității la începutul mileniului al III-lea. Ce credeți că ar mai trebui făcut pentru ca să-și reprezinte și să-și slujească bine epoca ?

**Conf. univ. dr.
Gh. POALELUNGI,**
Facultatea de limba și literatura
română din București :

Inainte de a răspunde întrebărilor, aş corecta titlul anchetei de față : nu în școală, ci în (intregul) învățămînt. Programele și manualele școlare regleză studiul gramaticii numai în învățămîntul gimnazial și, ce e mai strănu, admiterea în învățămîntul superior — la facultățile cu profil filologic — se face numai pe baza acestora (ar fi chiar foarte greu să lipzeștem această problemă, în raport cu examenele de treaptă !). În lipsa unor motive imperioase evidente, nu văd de ce limba română n-ar figura nu numai în clasele liceale, ci și la concursul de admitere în învățămîntul universitar de toate gradele (aşa cum era, nu de mult). Pentru a vedea valoarea formei pentru exprimarea ideilor, e suficient să comparăm

culegerile de texte și probleme (ca anexe la manualele școlare) din cîteva stiluri bine tipizate (probleme și exerciții de matematică, de fizică, de chimie etc.), care, prin alăturarea lor intentionată, vor scoate în evidență, mai bine decît orice încercare de analiză, extraordinara tendință spre uniformizare, spre stereotipie, care seamănă, uneori, cu o vorbire administrativă, tehnocrată. Asistăm, e drept, la o poliformie, dar ce păcat că e mai mult frazeologie, decît expresivitate, uniformitate, decît variație, conformitate și imitație, formule văguite, decît exprimare personală, ca particularitate a omului de cultură, fiindcă limbajul — se știe — are posibilități de expresie infinite, care nu se supun decît regulilor limbii literare.

Același lucru se poate spune și în ceea ce privește limba latină. Fără

(Continuare în pag. 1442)

ANCHETA „REVISTEI NOASTRE”

(Urmare din pag. 1441)

aceasta nu putem avea în conștiința noastră, un fenomen puternic: latinitatea și continua ei relativizare. Ni se pare că cel care au eliminat limba latină din liceu au uitat că româna are o istorie care trebuie cunoscută, că tineretul trebuie să prin disciplinele umaniste la treapta vederii luminii și a adevărului. Disciplinele pozitive și de natura simbolurilor, de limbajele artificiale, dar exprimarea, intuiția intelectuală și de limbajele naturale, de cuvinte. Vreau să nu fiu înțeles greșit, dar elevii de azi au impresia că sunt prizonierii disciplinelor matematice. În ceea ce privește matematica, nu vedem nici un hiatus între cele două ramuri. Ba mai mult, în ceea ce privește matematica, ea este caracteristică pentru oricare cercetare actuală. Grație acestui spirit, se poate ajunge ca gramatica să fie imbinată cu matematica, fiindcă amândouă duc la formarea unei gîndiri logice. Una operată cu limbajul natural, cealaltă cu cel artificial. Ne găsim, cu alte cuvinte, în același demers logic al gîndirii științifice. Orice fel de expresie este condiționată de vorbire, de rostire. Vorbirea este principalul instrument de comunicare, dar să nu uităm că limba mai este și un instrument de cunoaștere, de creație și de (e)liberare (ca funcție morală). Spunea cineva că de la teatru se pleacă discutând și de la cinema, visând. Noi am merge mai departe: de la școală trecute să se plece gîndind.

De aceea, în învățămîntul de azi, nu pot concepe un profesor care să predea gramatica unei limbi fără cunoștințele elementare de logică matematică, de informatică, de teorie a mulțimilor, de calcul al probabilităților. Elevii cunosc din ciclul primar sau gimnazial noțiuni (și semne) ca implicăție, echivalentă, conjuncție, disjuncție, neqătie, mulțime vidă etc. de la orele de matematică, dar la orele de gramatică nu pot fi folosite, fiindcă „s-ar depăși programa”. Elevii ar fi „supraîncărcăți”. Nu cred că există o mare diferență între logica propozițiilor de la orele de matematică și logica propozițiilor de la cele de analiză gramaticală. N-are rost să mai predăm limba română ca acum 50 sau 100 de ani. Înnoirea structurală a gramaticii în legeatură cu logica matematică trebuie să ia locul rutinelor, convenientelor facile. E nevoie

LOCUL LIMBII ȘI LITERATURII

de un proces de con-topire (matematică+gramatică) pornind chiar cu manualele. Pentru un profesor de limba română, matematica devine un element compensatoriu. Dacă mai adăugăm la acestea și disciplina gîndirii prin studierea limbii latine pînă la finele liceului, vom ajunge la concluzia că avem de-a face cu un fenomen de echipotență între studiul limbii și al disciplinelor științifice.

Cit privește literatura, pe aceste căi, elevii vor putea ușor disunge între limbajul științific — de la celelalte obiecte — și limbajul liric — de la literatură — înțeles acesta din urmă, ca orice limbaj semantic, lipsit de sinonimie. Atunci ar înțelege mai ușor și arta, și știința, și ideea, și imaginea, și trăirea și gîndirea. Dacă nî se îngăduie, e ceea ce deosebește, după cum s-a observat o propoziție (impersonală) ca *Plouă* (unidimensională) de un vers știut, dar nu intotdeauna meditat: *Aud materia plingind* (pluridimensională). În fond, o transfigurare, prin subiectivitatea confesiunii geniu lui, semn că arta este expresia conotației, știința — a denotației.

Or, aici rezidă, pentru orice subiect gînditor, corelația știință—artă. Nu vedem, aşadar, nici o contradicție între logica gramaticală și cea matematică. Limbajul matematic e guvernăt de aceleași legi ale limbii. Totul ne face să credem că efortul nostru didactic trebuie să asigure formarea generațiilor următoare. Că există și erori, da; dar acestea — iarăși se știe — sunt produsul vorbirii, nu al gîndirii. Și școala trebuie să formeze gînditori, prin toate disciplinele.

**Prof. Nicolae CRĂCIUN,
Liceul „Al. I. Cuza”
din Focșani:**

1. Deși ne-am propus să ocolim teorezările, un „în loc de introducere” ne obsedea. Pascal își punea întrebarea de ce ar exista numai „frumusețe poetică”, nu și una „geometrică” sau „medicală”. Dar, spre deosebire de geometrie și medicină, interpretează A. Marino, el nu știa care este „obiectul” poeziei, în ce constă „agrementul” său, care este „modelul” natural al poeziei. În lipsa acestei

ANCHETA „REVISTEI NOASTRE”

ROMÂNE ÎN ȘCOALĂ

„cunoașteri”, în disperare de cauză, au fost „invenți” anumiți termeni tiziari... și acest jargon a fost denumit frumusețe poetică.

Afirmația ne incită mai mult în cercarea de abordare a chestionarului propus de „Revista noastră”. Din punctul nostru de vedere, în funcție de necesitățile și orizontul actual al culturii, de coordonatele esențiale ale momentului ideologic, limba și literatura română, ca obiect de studiu în școală generală și liceu, ocupă un loc bine stabilit. Orice slujbaș al catedrei este de mult convins că literatura înlesnește o cunoaștere și înțelegere cuprinzătoare asupra omului și societății, iar specialistului și este foarte clar că scopul înșuirii literaturii în școală este acela de a forma cititori avizati, cu o imagine clară despre dezvoltarea literaturii naționale ca artă, capabili să aprecieze o operă, să o integreze în anumite etape, să-și motiveze impresiile de lectură.

Importanța cognitivă a literaturii, valoarea ei documentară au fost subliniate de clasicii marxism-leninismului și recunoscute de marii cercetători în domeniul istoriei și al teoriei literare. Astfel, Engels în scrierea adresată Margarelei Harkness, vorbind despre creația lui Balzac, spune: „redă în «La comedie humaine» o excelentă istorie realistă a societății franceze, descriind sub forma unei cronică, aproape an de an, de la 1816 pînă la 1848, atacurile tot mai accentuate ale burgheziei ascendentă contra nobilimii... în jurul acestui tablou, Balzac grupează întregul istoric al societății franceze, din care, chiar în detaliile lui economice eu am învățat mai mult decât de la toți istoricii, economistii și statisticienii de profesie ai epocii luati laolaltă”. Criticul G. Ibrăileanu scria în 1912 despre opera lui I. L. Caragiale: „...din acest punct de vedere, Caragiale este cel mai mare istoric al epocii dintre 1870—1900, un istoric complet care arată, care critică și care explică”. Exemplul ar putea continua.

Ca obiect de studiu în anii de liceu, literatura română urmărește sensibilizarea elevilor față de frumosul literar, realizarea educației moral-creștenești, formarea conștiinței patrio-

tice, consolidarea deprinderilor de exprimare curentă și nuanțată, sporește posibilităților de apreciere și interpretare a fenomenului literar, formarea unei imagini de ansamblu a supra literaturii române de la origini pînă în prezent. În această viziune, interpretarea textului literar este o problemă fundamentală pentru studirea limbii și literaturii române. Căracterul complex al acestui proces cultural contribuie la cultivarea gustului estetic, a discernământului critic în virtutea căruia să emite judecăți de valoare. Credem că cel mai îndelungat timp rezervat studiului literaturii române este cel din clasele liceale. Aici, elevii și perfecționează înțelegerea mecanismului limbii, al scrierii și exprimării, primesc informații despre dezvoltarea literaturii de-a lungul veacurilor.

Și, cu toate acestea, limba și literatura română nu este considerată o disciplină fundamentală. Ancheta dumneavoastră se va alinia opiniilor, propunerilor specialiștilor, cercetătorilor, intervenții care sigur vor fi avizate.

2. Raportat la pretenția manualelor și programelor, considerăm că numai pentru treapta I, cele patru ore săptămînal permit realizarea scopului. Cu numai trei ore pentru clasele XI—XII este anevoieasă împlinirea muncii. Știm că foarte mulți și foarte multe tin de zelul profesorului, de pasiunea lui, dar fără timpul strict necesar nu se poate. Nu credem că numai în cinci ore, spre exemplu, se poate cuprinde capitolul „Miturile în literatura română”, inclusiv comentariul literar la „Meșterul Manole”, de Lucian Blaga și „Izgonirea lui Prometeu”, de Al. Philippide. Clasicismul și romanticismul în literatura română, la aceeași clasa a XI-a, în numai două ore, sau chiar „Liviu Rebreanu — romancier”, inclusiv comentariul romanului „Răscocala”, în doar patru ore de curs.

Privind „Tabla de materie” a manualelui de clasa a XI-a, la care se adaugă 11 ore de compunere, cinci ore pentru lucrări scrise și trei de recapitulare, care ar putea fi „arta” de a te încadra în 76 de ore anual?

3. Dacă mariile capitole ale literaturii române se bucură de atenția cuvenită? În cea mai mare parte, da. Ca profesor de limba română, aş fi dorit în manualele noastre pagini și

(Continuare în pag. 1444)

ANCHETA „REVISTEI NOASTRE”

(Urmare din pag. 1443)

despre Alexandru Vlahuță, Duiliu Zamfirescu, mai mult despre Al. Odobescu, Emil Botta.

4. Ore speciale de gramatică pot fi cuprinse și în programa clasei a X-a. Din cele 26 de ore rezervate compunerilor și exercițiilor de cultivare a limbii, credem că 10 pot avea o astfel de destinație. Marele adevăr este cel cunoscut de toți că profesorul este de limbă și literatura română. Corecțarea caietelor de teme, a lucrărilor de control curent, a tezelor trimestriale, implică abordarea problemelor de gramatică.

5. Contribuția limbii latine în procesul asimilării și stăpînirii limbii române este evident considerabilă. De ce numai în clasa a VIII-a și doar cîteva ore? Asumindu-mi răspunderea, afirm: eroare! De mult organele competente trebuiau să facă loc acestui deziderat. Consecințe au suporât cîteva generații. Ar fi de ajuns.

6. Conexiunile, investigațiile în planul culturii universale, contribuau direct la elevarea personalității elevului, a culturii lui generale. Sînt în manualele noastre cîteva atordări ale fenomenului universal, palide însă pentru unele epoci literare. Să fie reintrodus acest obiect? Cît mai repede îl aşteptăm în planurile de învățămînt pentru toate liceele.

7. Unde este locul limbilor străine într-un liceu? Ar trebui să fie urmărită activitatea colegilor de limbi străine măcar într-un singur trimestru și mai ales în ultimele două săptămîni cînd trebuie să facă oricum rost de ore în vederea încheierii situației școlare. Elevii sunt din ce în ce mai interesați și mai receptivi în învățarea unei limbi de circulație mondială. De ce să nu le ieșim cum se cuvine în întîmpinare?

8. Colaborez, așa îmi place să cred, cu elevi minunați. Lectura face parte din ființa lor. Știu să discearnă. Cîtesc ce se potrivește virstei și aspirațiilor lor. Refuz nonvaloarea.

9. Dacă îi vrem apti pentru începutul mileniului al III-lea, să-i învățăm să fie sinceri și drepti. Să le respectăm opinile, gîndurile. Sunt tineri cu personalitate, trăiesc într-o țară liberă și democrată. Merită să le acordăm

LOCUL LIMBII ȘI LITERATURII

asistența noastră cu cea mai mare afecțiune și răspundere.

Prof. Gheorghe ZAHARIA,
Liceul pedagogic Focșani:

1—2—3. Situația limbii și literaturii române, în liceu, e, oarecum, ciudată. Fără a fi considerată, prin lege, un obiect fundamental, ea este un obiect obligatoriu. La admiterea în treapta I și la bacalaureat, încadrind, deci, în mod simbolic, întreaga perioadă liceală. În privința planului de învățămînt — le iau pe rînd, pentru că această primă întrebare cuprind, de fapt, trei întrebări, — situația nu e tocmai rea, ca număr de ore repartizate. Consider că cele 3—4 ore pe săptămînă, chiar dacă nu reprezintă o culme a fericirii, permit, în condiții favorabile, rezolvarea marilor sarcini ale obiectului. Prin condiții favorabile înțeleg un climat sănătos de muncă în școală, un profesor care știe carte și vrea să o transmită, un nivel satisfăcător al pregătirii cu care elevul vine din gimnaziu. Dificultățile planului de învățămînt vin din altă parte — supraincărcarea lui cu unele obiecte. Mă întreb, astfel, de ce la profilul filologie e nevoie să facă lăcatușerie, de exemplu? Mi s-ar putea răspunde, probabil, că elevul trebuie pregătit unitar în treapta I — și, în același timp, vizând o activitate productivă. Argumentul cade la o analiză cît de cît serioasă, așa că nu insist. Or, aceste obiecte a căror necesitate e cel puțin indiferențnică îi fac pe elevi să se pregătească superficial la toate celelalte, inclusiv la limba română.

În legătură cu programele școlare, situația din ultimii doi ani să mai îmbunătățit, dar asta nu înseamnă că nu mai trebuie făcut nimic. Întii s-ar putea face o simplificare mai accentuată — mă refer la anumite capitolă a căror prezență se justifică prin ceea ce Călinescu numea „o pioasă confuzie între cultură și literatură”, la acele teme de prezentare generală a activității unui scriitor și alte cîteva. În al doilea rînd, este imperios necesar să se introducă măcar o operă,

ANCHETA „REVISTEI NOASTRE”

ROMÂNE ÎN ȘCOALĂ

două din cele pe care marea publică devorează, deci și elevii, fără a ști însă cum să le citească. Mă refer la romanul polițist, la romanul de aventuri etc. Cîștigul ar fi dublu: prin intermediul acestor cărți, unii elevi ar fi atrași mai ușor spre literatură bună — există și aici pagini de adevărată artă, autentice capodopere — iar pe de altă parte gustul marelui public ar fi astfel educat încit să nu mai proliferze maculatura care, în afară de subtitlu — „roman” —, nu are nimic comun cu literatura.

În privința programei, în clipele mele romantice, visez o altă eșalonare: nu „de la origini pînă în prezent”, ci din prezent pînă la origini. Ideea nu este a mea, ci a lui R. Barthes și ar avea, cred, avantaje evidente, din care unul mi se pare fundamental: noi citim o carte prin prisma a ceea ce Lovinescu numea „saeculum”; or, acest spirit al veacului este oglindit cel mai bine în romanul „Vocile nopții” al lui Augustin Buzura și nu în „Ciocoi vechi și noi” al lui Filimon. Să fiu înțeleș: eu nu pledez pentru scoaterea ultimei cărți din programă, ci pentru cărțea ei mai tîrzie, căci mai intîi trebuie să iau cunoștință de mine cel de astăzi și abia apoi pot înțelege ce am fost ieri. Dacă ideea aceasta pare șocantă, atunci de ce nu se studiază literatura pe specii — nuvela, romanul, drama etc.? Nu-i așa că în actuala formă de eșalonare se face o confuzie între conținut, care nu este literatură, și formă, care, singura, asigură caracterul de artă? Nu credeți că, uneori, suntem ca cel care, privind o statuie a lui Brâncuși, de exemplu, ar analiza structura chimică a marmorei, locul și perioada extragerii, precum și condițiile materiale ale șefului carierei?

Dar forma tradițională de eșalonare e așa de tradițională, inertile pe care le-a fixat sunt așa de puternice, oamenii atât de obișnuiți cu ea, încit eu însuși mă ingrozesc de ce suscepțibilități pot sătiri.

În privința manualelor, cred că toată lumea este de acord cu efortul de înnoire făcut în ultimii cinci — să-

se ani. Efortul acesta este materializat în unele certe reușite — manualele de clasa a XI-a și cel de clasa a XII-a și unele promisiuni — manualul de clasa a IX-a. În privința manualului de clasa a X-a, care are scuza de a fi primul supus înnoirii — repet o idee pe care î-am împărtășit-o și unuia dintre autori — este un excelent instrument pentru profesor, inutilizabil pentru elevi. Or, cred că manualul se adresează elevului, nu?

Intrucît am cam risipit spațiul cu acest prim răspuns, voi încerca să fiu cât mai concis la următoarele.

4. Nu cred că mai e necesară grămatica în liceu — o spun ca unul care predă obiectul la profilul filologie-istorie (aici e necesar, dar din alte rațiuni) — cunoștințele indispensabile exprimării fiind insușite pînă acum.

5. Sintem singurul popor care ne numim — de 2000 de ani! — român, deci roman, și nu studiem decit derizoriu limba romanilor. Nu numai cîștigul moral, ci și cel intelectual ar fi de necontestat.

6. Nestudierea literaturii universale înseamnă nu numai să ne lipsim de cunoaștere a ceea ce lumea a creat mai valoros în acest domeniu (ar fi ca și cum la politehnica s-ar studia numai legile și mașinile descoperite și create de români), ci și de sentimentul patriotic al marilor valori pe care noi le-am dat lumii.

7. Cred că „studiu serios” înseamnă o singură limbă străină, dar cu un număr suficient de ore. Altfel... întrebăți-i pe profesorii de limbi străine.

8. La mulți, da, dar la și mai mulți, nu. Degetul pe rană l-a pus, într-un număr anterior, Pompiliu Marcea.

9. Să-i privim lucid, cu responsabilitate și cinste, să nu dăm vina numai pe ei pentru neîmpliniri și să ne lăudăm numai pe noi la realizări, să-i considerăm așa cum sunt: inteligenți, sensibili și setoși de cunoaștere, uneori derutați de lumea pe care le-o oferim și pe care nu înțotdeauna o înțeleg, dar curajoși și drepti chiar în nedreptățile lor. Să să procedăm ca atare.

OPINII

Din însemnările unui călător

În ultimii zece ani, însoțit de colaboratorii ai „Revistei noastre”, am străbătut aproape toate drumurile literare și culturale ale țării a căror lungime depășește 10 000 de km. Fiecare expediție a fost un excelent prilej de imbogățire a minții și sufletului, ne-a facilitat contactul direct cu minunatele realizări de ieri și de astăzi ale poporului român, ne-a legat și mai strâns de această glică pe care viețuim de mii de ani.

După 23 August 1944, s-au depus și se depun eforturi pentru eternizarea memoriei celor mai strălucite spirite ale acestui neam.

În multe locuri, s-au înființat case memoriale, muzeu ale literaturii române (la București, Iași și Tîrgoviște), Galeria oamenilor de seamă la Fălticeni; s-au așezat plăci comemorative, s-au ridicat statui, s-au organizat expoziții și s-au editat numeroase și importante lucrări documentare. Sunt realități evidente, pe care orice om de bună credință le apreciază.

Organele culturale în drept au făcut însă totul în această privință?

Din păcate, nu.

În primul rînd, sunt mari scriitori care n-au încă un muzeu memorial. Mă gîndesc, de exemplu, la Lucian Blaga. Mai există casa lui părintească din Lancrâm. În legătură cu demersurile întreprinse în vederea organizării unei asemenea instituții, Dorli Blaga, fiica poetului, ne-a declarat în cadrul unui interviu: „În acest sens, am intervenit prin repetate memorii la conducerea Uniunii scriitorilor

lor și la alte oficialități. Am solicitat să se pună măcar o placă comemorativă. Răspunsul a fost dezarmant: să aștepțăm pînă se împlinesc 25 de ani de la moarte sau 100 de ani de la nașterea poetului. Dealtfel, nu se amintește, printre placă, nici una din casele în care a locuit și a creat. Faptul este destul de ciudat, pentru că în presa noastră numele lui figurează la loc de cinste, între primele patru-cinci personalități ale culturii noastre. În schimb, numele unor scriitori decedați mai recent și fără prestigiul lui Blaga este atribuit chiar și unor străzi“.

[„Revista noastră”, anul X, nr. 76-77-78 (serie nouă), aprilie-iunie 1981, pag. 1263].

Nu de mult, la Focșani, buldozerul alichidat casa părintească a lui Duiliu Zamfirescu, fondatorul romanului ciclic românesc. Tot în orașul Unirii, au mai trăit Hortensia Papadat-Bengescu, I.M. Rașcu, celebrul inginer constructor Anghel Saligny s.a. Deși există clădirile în care au locuit, intervenția noastră, incalită de președintele al Filialei Focșani a Societății de științe filologice, de a pu-ne măcar o placă memorială nu a fost luată în seamă.

La Șiria, se mai află încă clădirea școlii primare, unde și-a început studiile Ioan Slavici. „Ea are o dublă valoare: întii, că aici a învățat un mare scriitor și, în al doilea rînd, a fost ridicată în primele decenii ale secolului trecut. Cu toate acestea, n-a fost declarată monument istoric. Slujește astăzi doar ca sălă de ședințe pentru enoriași. Autoritățile locale n-o îngrijesc, pentru că este proprietatea bisericii din sat, iar conducerea parohiei n-o repară, pentru că n-are fonduri, iar construcția se deteriorează sub privirile lor“ („Revista noastră”, nr. 69/1980).

La mănăstirea Voronet, umezeala pună în pericol vestita frescă.

Printre cele două picioare ale podului lui Traian, trece o linie de cale ferată. Mă întreb: nu cumva din pricina trepidățiilor produse de trenurile care aleargă pe aici, zi și noapte, aceste vestigii, unele dintre cele mai prețioase mărturii care atestă originea noastră română, se distrug?

Pentru protejarea Voronețului și a rămasitelor podului făurit de Apolodor din Damasc, aş propune înălțarea unor adăposturi din metal și sticlă.

Pînă una alta, și la Drobeta-Tr. Severin și la Cetatea Sucevei ar trebui să se facă și să se păstreze curătenia. Si vizitatorii și personalul aferent au datoria să manifeste mai multă grijă.

Din cauza drumului impracticabil, greu se ajunge de la Pitești la Valea-Mare, unde se află Casa memorială „Liviu Rebreanu“.

Blajul, vechi centru de cultură românească, n-are o galerie a bărbătașilor de seamă, care au luptat pentru apărarea ființei noastre naționale.

În general, ghidajul e făcut cu competență de personalul calificat, pus la dispoziție de muzeele tutelare. În lipsa specialiștilor, oamenii de serviciu lasă mătura într-un colț și încep să depene, într-un limbaj chinuit, povestea vieții personalității respective. Momente penibile am trăit, de pildă, în viara lui 1981 la Stupca, unde s-a înființat Casa memorială „Ciprian Porumbescu“: îngrijitoarea, o femeie destul de isteață, dar neinstruită, s-a apucat să însăile, fără nici un control al exprimării, o istorie a familiei neuitatului muzician. În timp ce vorbea, simteam cu mînire cum se profanează memoria autorului **Imnului nostru național**.

Din acest punct de vedere — al ghidajului —, la Mălini, situația este și mai grea. Casa memorială „Nicolae Labiș“ este bine organizată. Numai că nu prea are cine să-ți deschidă ușa. Când am trecut pe acolo (iulie 1981) cheia se afla la o învățătoare care locuiește la vreo 200 de metri de muzeu. Nevrind să vină, ne-am adresat primăriei (bătusem pînă aici peste 250 de km). Si aşa am reușit să pătrundem în universul familial al copilului minune al poeziei românești, al creatorului care și-a făcut celebră comună natală. Funcționarul care ne-a deschis ușa ne-a spus că deși în localitate există peste 80 de cadre didactice, foarte puține acceptă să stea la dispoziția vizitatorilor. După socotelile noastre, fiecăruia i-ar veni rîndul de patru ori pe an. Dureros calcul...

În cartea de onoare de la Voroneț, un cetățean și-a exprimat, în termeni vehemenți, nemulțumirea pricinuită de absența unor monografii în limba română, dedicate acestor inestimabile monumente. Ele există, dar în limbi de circulație universală. E bine că îi se oferă străinilor posibilitatea să afle cît mai multe informații despre capodoperele noastre culturale. Legitimă este și dorința ca asemenea lucrări să fie transpuse și în graiul poporului care le-a făurit.

Am constatat aceste lipsuri, cu strîngere de inimă și cu părere de rău că ele umbresc, uneori, munca uriasă depusă pentru conservarea și valorificarea patrimoniului nostru național.

Petrache DIMA

REVISTA REVISTELOR

„Speranțe“

Numărul triplu 22-23-24/1981 al revistei „Speranțe“, publicație a elevilor Liceului de matematică-fizică „Gh. Lazăr“ din București, se distinge, ca și cele de pînă acum, printr-un sumar bogat și variat. El se deschide cu editorialul „Anul școlar 1980—1981, un pas spre o calitate superioară“, semnat de prof. N. Novac, directorul școlii, articol urmat de mai multe materiale grupate sub genericul „Noi, tinerii, și organizația noastră revoluționară“.

În paginile următoare, pot fi întlnite medalioanele a doi iluștri cărturari, prof. Ion Buricescu și prof. Mihail Stoicescu, un grupaj de versuri de Irina Librescu, Olga Tătaru, un foarte interesant dialog purtat de eleva Roxana Tudeșcu cu prof. dr. Tudor Oprîș, intitulat „Arghezi și generația tînără“, din care desprindem o frază memorabilă: „Privit dintr-o perspectivă modernă, Arghezi ne relatează laturi care îl situează înăuntru marii poeți ai lumii, doar niște împrejurări nefavorabile privindu-l ca și pe Blaga, de altfel, de un merit premiat Nobel pentru literatură“. La acestea mai adăugăm: însemnările de lectură referitoare la Sadoveanu, prilejuite de sărbătorirea unui veac de la nașterea marelui scriitor, interviul acordat revistei de Mircea Sîntimbreanu, directorul Editurii „Albatros“, cîteva proze ale laureaților concursului „Timere condeie“, informații din activitatea cercului „Maurice Carême“ recenziile revistelor școlare sosite la redacție, rezumate ale lucrărilor prezentate în cadrul cercurilor științifice etc.

Condițiile grafice sunt la înălțimea acestui conținut deosebit de interesant.

Cezara GROPER,
clasa a XII-a A

REPORTAJ PE GLOB

CONTRASTE FRANCEZE

de Constanța TASLĂU

...Am străbătut o parte din pământul Franței cu curiozitatea celei care pleca pentru prima oară în străinătate și, poate cine știe, pentru ultima oară în viață avea să atingă cu privirea cenușiuții tandem al cerului parizian și splendida regiune a Sudului — „le Midi de la France” — Mediterana, Coasta de Azur și zeniturile mărețe ale Alpilor, precum și...

Sfîrșit de iulie 1978. Studentă în anul al II-lea, aveam la dispoziție o bursă pentru cursurile de vară organizate la Universitatea Grenoble, în acel an. Evenimentul mă emoționase adinc, încit, în primele zile, mă cam bilbiiam vorbind o franțuzească de care nu eram tocmai mulțumită. Aceasta și datorită faptului că, la început, nu eram deprinsă cu o limbă străină vorbită curent, adică de vorbitori nativi și care uneori își băteau joc cu nonșalanță de multe reguli ale rigidei gramatici a Academiei Franceze. Dar, fenomenul a durat numai cîteva zile, după care „rutina” conversațiilor cu diverse categorii sociale (cu străini turiști, cu locuitorii ai pământului și oficialității, cu emigranți stabiliți acolo de mulți ani și care simțeau apăsarea dominului de țară și discriminarea unei politici care viza apărarea singului pur al națiunii franceze, cu profesorii universitari și cu artiști de toate spețele, cu vagabonzi bătrâni, şomeri, cu italieni sezoniieri și savoiași nevoiași, cu spanioli, arabi, africani din fostele colonii) — părea deplină, încit expresia curat franțuzească mă obișnuisem să o disting de minune.

Grenoble, 24 august 1978 — ...Trei săptămâni au durat cursurile de vară de la Grenoble, timp în care m-am bucurat de prospețimea peisajului montan, de surprizele unui oraș neasemuit de liniștit pentru mărimea lui, dar... nu am uitat o clipă că aici, cînd n-aș mai fi avut bani, ultima distanță politicoasă pe care oamenii acestei țări știu să o păstreze cu

alita răceală și eleganță, ar fi dispărut în mod brutal, încit nici nu mă mai gîndesc ce-aș fi devenit cu pașaportul, biletul de avion furate și banii, de asemenea. Intuiam totuși realitatea în privirea disperată a locuitorilor din cartierul emigranților, partea cea mai murdară din Grenoble, în această depresiune montană străbătuță de Isère, riu poluat în care, dacă te avintai într-un inot din pură plăcere umană, risca să-ți pierzi întreaga podoabă capilară din cauza apei „intoxicante cu reziduuri industriale...”.

Aici, vedeam față descompusă a deznădejdei, aici simțeam cum vrâja unui peisaj de o rară frumusețe a gata-gata să piară înăbușită de mișcările săraciei.

Aici, se scurgeau toate murdările aceluia oraș liniștit și curat, cochet ca o bijuterie protejată de munji semești, acoperiți de păduri seculare... Aici, simțeam că un străin rămîne un străin, încă invulnerabil în postura sa de turist bogat, ori și mai bine, de bursier al statului francez.

Provence, 3—6 august 1978 — ...Excursie în Provence și pe Coasta de Azur, pe care n-am să-o pot uita niciodată...

Amintesc doar o seară căldă, de august, petrecută în Marsilia unde, aproape de vechiul port într-o vitrină, am citit de pe cîteva discuri două nume memorabile: Maria Tănase și Gheorghe Zamfir... Apoi forfoteala cheiului marsiliaz și gîlgîlitrile obosite ale Mediteranei lovind marginile de scindură putrezită ale tărcilor de pescari desculți, u bărbile încilcite de sare și fum...

Paris, 25 august 1978 — ...După poezia dureroasă și nesperată a Sudului, am revenit la Paris pentru o săptămână. La prima noastră escală, străbătuserăm cheiurile Senei și Champs Elysées cu neliniște și cu tristețe, pentru că le priveam prea puțin, în treacăt, fără să bănuim că Franța nu se reduce la boema capitalei...

...Reveniți din sud, Parisul ne aștează cu monumentele lui splendide, cu palatele

REPORTAJ PE GLOB

și grădinile lui uluitoare, cu muzeele lui vestite, dar și cu magazinele „Super”, într-un cuvânt cu tot ce are mai strălucitor în el de atâtea secole.

Dar aici, mai mult decât în altă parte, obsesia șomajului era și mai chinuitoare. La un moment dat, am și compus un fel de cîntec pentru mine, ca o încurajare, în acele zile, în care pe cheiurile Senei, încinse de soare, se puteau citi, scrijelate în piatra balustradelor, confezioni de tipul: FAIM 13 mars 1973, FINI 31 iunie 1976 etc.

Luxembourg, în cerc, toate reginele Franței, de la Merovingieni pînă la ultimii Burboni, sculptate în piatră și eternitate.

...În Nôtre-Dame, m-a înălțat o clipă corul serafic al Catedralei, iar în fața Domului Invalidilor, am stat de vorbă cu un veteran al primului război mondial, un provensal, aproape uitat de ai săi, într-un azil al invalidilor, de atâtea dece-nii...

29 august 1978. În Cartierul Latin, Sorbona, aproape în ruină, mi-a dat un sen-

Versailles. Jocuri de apă în parcul castelului.

Luvru, 26 august 1978 — ...Plimbîndu-mă prin marile galerii de artă ale Luvrului, am întîlnit mulți oameni care veniseră acolo fie din plăcuteală, fie dintr-un snobism mai mult sau mai puțin util și mă gîndeam la orbul de afară căre-și aștepta cei cîțiva bănuți într-o cutie de tablă strălucitoare, în bătaia chinuitoare a soarelui de vară...

27 august 1978. Peste tot, în magnifica metropolă, emigranți care făceau lucrurile cele mai murdare și mai prost plătite...

28 august 1978. În Jardin des Tuilleries, totul respira istorie, iar în fața Palatului

timent de neliniște și indoială: pe lîngă zidurile înveciate de vreme, escremente de oameni și de animale... Iar la doi pași mai încolo, Panteonul — lăcașul de re-paos veșnic al oamenilor iluștri ai Franței, înconjurat de un zid pătat de murării, pe care atîrnau coroane proaspete în memoria partizanilor căzuți în timpul Rezistenței...

31 august 1978. Peste tot, istorie și prezent îngemănat cu trufie. Și, deasupra tuturor, Turnul Eiffel izbucnește ca un bolide ascuțit, către un soare planetar, apolitic și anistoric, într-un azur de o miraculoasă prospețime și nestatornicie...

REVISTA REVISTELOR

„Freamătul codrului“

Numărul 4/1981 al „Freamătului codrului“, revistă de cultură și educație a elevilor și cadrelor didactice din comuna Vorona, județul Botoșani, este la fel de bogat și de interesant ca și cel precedent, pe care l-am recenzat nu de mult.

Elevi din clasele I-IX semnează, alături de invățătorii și profesorii lor, articole, reportaje, poezii — toate vibrand de elanul vîrstei. Astfel, Ioan Aruxandei, clasa a VII-a, în „Raza mea de soare — România“, încearcă să definească noțiunea de patrie; M.

C. Codruț publică un amplu poem intitulat „Citeva modalități de a intra în legăndă“, din care reținem: „La ora cînd tricolorul / Catalogul își strigă / Nimeneu nu este absent / Și de la un capăt la altul / Al istoriei! Toți strigă: Prezent!“. La rubrica „Oaspetele de onoare“, dr. Ramiro Craiciuc acordă un substanțial interviu prof. J. Mircea. Celelalte rubrici: „Viața școlii“, „Metodica“, „Literatură — artă“, „Folclor“, „Preocupări“, „Caleidoscop“, „Pentru delectarea dv.“ cuprind și ele numeroase și variate materiale puse în valoare cu pricepcere de tehnoredactorul revistei.

Dorel RĂILEANU,
Dorohoi

Ce a însemnat Liceul „Unirea“

(Urmare din pag. 1424)

(Ecuațiile lui Fredholm) se ocupa cu dragoste de puști din clasele a II-a, a III-a și a IV-a!

Tocmai această misiune de dascăl l-a adus pînă la gradul de profesor universitar și om de știință emerit al Republicii Socialiste România!

Dintre **dexteritățile** (așa le numeam noi pe acea vreme), adică muzica, desenul și educația fizică (gimnastică i se spunea atunci), îmi amintesc cu drag de Nanulescu și „D'Artagnan“ la muzică, primul — un teoretician desăvîrșit, al doilea — un atât dirijor de cor, de Iacob (care nu mă lăsa deloc în pace cu desenul, deoarece observase că am talent!) și mai ales de domnul Copcescu, profesorul de gimnastică; dar era mai mult „educație“ decît „educație fizică“, cum i se spune astăzi.

Domnul profesor Copcescu era în adevăr un fel de Tată al liceului pe acea vreme! Era recunoscut în mod tacit ca altare! Copiii simțeau acest lucru (cum simt, de altfel, și acum) că are prestigiu datorită obiectivității cu care analiza diferențele probleme și mai ales, datorită culturii și darului cu care era înzestrat de a se exprima clar și convingător. În consiliile profesionale era respectat tocmai pentru aceste calități. Ora de gimnastică era o oră de **educație**. Cunoștea, în general, viața majorității elevilor și știa să dea un sfat tocmai în timpul cînd unuia din ei îi venea rindul la paralele sau la sărituri.

Dragostea de meseria aleasă se naște din liceu, se perfecționează în învățămîntul superior și se desăvîrșește în viață, adică în producție.

Liceul? El își creează temelia pe care nu o observi decît după ce ai ajuns la capătul muncii de pregătire pentru a dărui societății rezultatele muncii tale: forță de muncă.

Dar în tot ceea ce pui pe hîrtie trebuie pînă la urmă să aibă și o concluzie, care în cazul de față nu poate fi decît subiectivă.

Pentru mine, Liceul „Unirea“ este ceea ce am spus-o în numele celor doi frați ai mei: lăcașul de lumină științifică, literară, de umanism și Mindrie Națională.

*) Liceul „Unirea“ a fost absolvit de Ing. Gheorghe I. Manolescu — promoția 1925; prof. dr. doc. st. ing. Nicolae I. Manolescu — promoția 1926; ing. Eugen I. Manolescu — promoția 1931. Toți trei absolvenți — șefi de promoție la Politehnica din Timișoara.

PERMANENȚE

N. IORGА despre cultivarea limbii române

După opinia lui N. Iorga, româna literară a apărut odată cu creația populară, care constituie faza sa orală, și s-a dezvoltat atât pe cale orală, cit și prin scris, datorită intrebunțării curente în instituțiile de cultură. Documentele vremii îi atestă continua slefuire. Limba română ființează cu întreaga epocă de slavonism, tradițiile scrisului nostru fiind mai vechi decât sec. al XVI-lea. La baza acesteia a stat graiul maramureșean al primeilor traduceri, reluat și modificat de Coresi. N. Iorga a studiat limba traducerilor și pe baze comparative, a făcut aprecieri privind evoluția limbii române literare. Nu omite dificultățile care apar în traduceri. Compară diferite traduceri și, pe baza particularităților de limbă, le datează¹; în același scop, face unele comparații cu cele din alte țări². Limba literară a viitoarelor traduceri va putea să cuprindă o mare varietate de idei prin dezvoltarea ei de către urmași³.

Astfel, prin traducerile din slavește și din grecește, s-a ajuns la limba literară a secolului al XIX-lea⁴. Așa a putut da valori care stau cu cinste alături de cele ale altor litera-

turi ale lumii. Monumentele ei literare încep însă în secolul al XVI-lea⁵.

N. Iorga nu omite ideile despre limbă ale cărturilor sau eforturile lor pentru cultivarea limbii. Reține că pentru Miron Costin limba cea mai frumoasă era cea vorbită în Maramureș și în Făgăraș⁶. Își amintea de traducerile făcute în Italia de Vlad Butărescu, contemporan cu C. Cantacuzino, care, în prefața unei istorii universale, se plingea de săracia limbii române⁷. N. Iorga a consacrat un vast spațiu din opera sa Școlii ardeleane și tuturor filologilor români⁸, arătând că prin istorie și prin limbă s-a urmărit să se demonstreze originile poporului nostru și latinitatea limbii române. Gramaticile, dicționarele, studiile despre limbă, cerute de nevoi practice, au sprijinit cultivarea limbii văzute ca un tot organic, care își urmează, așa cum nota Cipariu, cările de firească dezvoltare⁹. Gramatica lui Heliade a înălțurat toate exagerările lingvistice, fixând „normele cele mai

lector dr. Dinuța MARIN,
Universitatea din București

(Continuare în pag. 1454)

1. N. Iorga, „Ce datorăm cărții engleze”, Vălenii-de-Munte, 1938, p-7 : „Citeva documente de cea mai veche limbă românească”, București, 1905, p. 2-5, 7, 14, 15, 17.

2. Idem, „Documente românești din arhivele Bistriței”, partea a II-a, București, 1900, p. 1.

3. Idem, „Istoria literaturii românești”, col. I, București, 1925, p. 398.

4. Idem, op. cit., vol. II, București, 1926, p. 10.

5. Idem, „Opinions sincères, la vie intellectuelle des roumaines en 1833”, Bucarest, 1899, p. 7.

6. Idem, „Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea”, vol. II, București, 1901, p. 590.

7. Idem, „Istoria literaturii românești”, vol. II, București, 1926, p. 566, 567.

8. Idem, op. cit., București, 1933, p. 275-324.

9. Idem, „Istoria românilor”, vol. 9, București, 1938, p. 64-65.

10. Idem, „Despre adunarea și tipărirea izvoarelor relative la istoria românilor”, București, 1903, p. 53.

11. Idem, op. cit., p. 79.

12. Idem, „Stilul presei noastre”, în „Neamul românesc literar”, nr. 7, 1912, p. 9.

13. Idem, „Istoria literaturii românești”, vol. II, București, 1926, p. 21.

14. Idem, op. cit., vol. I, București, 1925, p. 264-266.

15. Idem, op. cit., p. 387, 374 ; „Istoria românilor”, vol. VI, București, 1938, p. 314.

16. Idem, op. cit., p. 442 ; „Istoria literaturii române”, București, 1926, p. 101, 92 ; op. cit., vol. II, București, 1926, p. 105, 144 ; op. cit., vol. III, București, 1933, p. 8.

17. Idem, op. cit., București, 1929, p. 156 ; „Despre adunarea și tipărirea izvoarelor relative la istoria românilor”, București, 1903, p. 53.

18. Idem, „Istoria literaturii românești”, București, 1929, p. 175.

19. Idem, „Istoria literaturii românești contemporane”, București, 1934, p. 97, 101, 112.

20. Idem, op. cit., p. 109, 178, 171.

21. Idem, op. cit., L. 265, 252.

22. Idem, „Infernul lui Dante”, în „Neamul românesc literar”, nr. 6, 1926, p. 2 ; „Istoria literaturii românești”, București, 1925, p. 42.

SECVENȚE CULTURALE**ANIVERSARE**

La 13 februarie 1982, a avut loc dublul jubileu al „Revistei noastre“: 70 de ani de la fondarea ei și 10 ani de la reluarea tradiției. Cu acest prilej, s-au organizat: o sesiune de comunicări științifice, la desfășurarea căreia și-au dat concursul: prof. univ. dr. doc. **Const. CIOPRAGA**, prof. univ. dr. doc. **AI. PIRU**, conf. univ. dr. **AI. HANTĂ**, prof. univ. dr. **AI. HUSAR**, prof. univ. dr. **Liviu LEONTE**, lector univ. dr. **Octav PĂUN**, lector univ. dr. **Florin POPESCU**, poeții **Ion Larian POSTOLACHE**, **AI. RAICU**, **Fl. MUSCALU**, prof. **N. SCURTU**, prof. **N. CRĂCIUN**, prof. **Cecilia MAJOROV** și prof. **Petrache DIMA**; o expoziție documentară și o expoziție filatelică; s-au editat: un număr omagial, un afiș, un plic filatelic și s-au înmînat diplome de onoare și placete.

Comunicările se vor publica într-un număr special.

LANSĂRI DE CÂRTI

● Ioan Liviu STOICIU a ieșit în lume cu un nou volum de versuri, „Inima de raze“, prezentat publicului cititor la 27 februarie a.c., la Librăria „Miorița“, de criticii literari **Const. ABALUȚĂ** și **Const. CRIȘAN**, precum și de poeții **Virgil HUZUM** și **Fl. MUSCALU**.

● După aproape 50 de ani de „tăcere“, **Alexandru MAVRO DOINEANU** a scos a patra carte de poezii intitulată semnificativ „Mirificul zbor“. Lansarea ei a avut loc la 21 aprilie a.c., la Librăria „Miorița“, cu care prilej au vorbit: **Antoneta APOSTOL**, **Adrian CERNESCU**, **Virginia MUŞAT**, **Ion Larian POSTOLACHE** și **AI. RAICU**.

● Cîteva zile mai tîrziu — la 25 aprilie — aceeași librărie a găzduit a patra întîlnire a cititorilor focșăneni cu poetul **Florin MUSCALU**, care a apărut „În hainele scumpe ale mierlei“. Recentul volum a fost prezentat de scriitorul **Horia ZILLERU**, secretar responsabil de redacție al revistei „Convorbiri literare“.

FESTIVAL

La 5 mai a.c., a început a doua ediție a Festivalului artelelor „Miorița“, acțiune bogată în manifestări organizate în orașul Focșani și județul Vrancea de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Uniunea scriitorilor din R.S.R., Uniunea compozitorilor din R.S.R., Uniunea artiștilor plastici din R.S.R., Radio-televiziunea română și de alte instituții culturale centrale și locale, printre care și „Revista noastră“.

În zilele de 15 și 16 mai, a avut loc consfătuirea națională a cenalurilor literare, la care au participat aproximativ 200 de reprezentanți. Delegația Uniunii scriitorilor a fost condusă de președintele ei, prozatorul și dramaturgul **D.R. Popescu**.

OMAGIU

Ziua eroilor a fost cinstită la Liceul „Unirea“ într-un cadru sărbătoresc. La festivitate, au participat peste 400 de elevi și cadre didactice.

Despre cei care și-au dat viața în 1877 și în cele două conflagrații mondale au vorbit: prof. **Tudora CIUBOTARU** și elevele **Daniela BUZDRUG** și **Aluna PRESCORNIȚOIU**, clasa a XI-a B.

SENSIBILITATEA ESTETICĂ

Obiectele de folosință și arta (V)

dr. Paul CARAVIA,
cercetător științific principal
la Institutul de pedagogie
și psihologie din București

Din notațiile pe care le-am făcut pînă acum în paginile acestei reviste, s-a putut desprinde convingerea că **universul obiectelor** este astfel gîndit, de omul tuturor lîmpurilor, încît să răspundă nenumăratelor și variatelor sale cerințe spirituale și de întreținere a vieții. Pentru această din urmă categorie de nevoi, obiectele trebuie să fie înainte de toate **funcționale**, să satisfacă necesități definite, determinate strict. Dar în universul de obiecte intră, deopotrivă, și acele care sunt investite, într-o măsură mai mare sau mai redusă, cu calități estetice, deși sint destinate unor utilități explicit recunoscute. În sfîrșit, sint alte obiecte, **operele de artă**, care au fost gîndite și create pentru a împlini aspirații spirituale și, deci, aparent, fără o legătură cu cerințele cotidiene de viață. De exemplu, un spațiu destinat locuirii poate fi conceput în limitele funcționării de adăpost. Sint însă locuințe care au fost astfel concepute încît să satisfacă un grad deosebit de confort, pe de o parte, dar și unele norme de frumos, precum : proporțiile ermonioase ale spațiilor, ritmuri plăcute în alternarea elementelor constitutive, decorațiuni care izvorăsc îne dintr-o anumită tradiție, fie din impulsul unei înnoiri expressive. Desigur, multe asemenea locuințe, atât din mediul rural, cât și din mediul urban, din timpuri mai vechi sau mai noi, dobîndesc și o valoare stilistică semnificativă, pe lîngă o mai bună rezolvare a condițiilor de locuit. Există locuințe care deși au fost dezafectate funcțional, adică nu mai sint locuințe sau nu mai au această destinație, își păstrează o valoare artistică deosebită, exemplară pentru un anume stil sau concepție arhitectonică și decorativă. Acestea pot primi statutul de **opere de artă** sau obiecte muzeale cu certe semnificații istorice și etnografice. Această incursiune este o demonstrație valabilă, în fapt, pentru cele mai multe dintre obiectele create de om, care fac parte dintr-o categorie sau altă.

Noțiunea de design o vom folosi pentru acele obiecte care se pot încadra în categoria mijloacă, a locuinței obișnuite, repelabile, dar care pe lîngă o funcționalitate bine adaptată nevoilor celor care o locuiesc, aceasta dobîndește, prin proiectarea și amenajarea ei, o personalitate, o distincție estetică, fără a fi nevoie să devină sau să fie un unicat artistic.

Este locul aici să amintim că există o categorie de obiecte de ordin decorativ, care aparțin deopotrivă sferei design-ului, dar și artei. De exemplu, un corp de iluminat, servicii de masă, un covor sau o draperie, o tapiserie sau un mobilier, un mozaic, un panou decorativ sau un vitraliu, o vestimentație sau o broderie pot fi opere de artă decorativă, cum pot fi și o lucrare meșteșugărească sau o lucrare de design (de obicei cînd este produsă în serie mică sau mare prin mijloace industriale). Delimitările nu sint totdeauna clare, dar ceea ce este necesar să urmărim atât în producția de obiecte, cit și în educația celor care beneficiază de ele, nu este atât limita superioară

N. IORGĂ despre cultivarea limbii române

(Urmare din pag. 1451)

sănătoase ale limbii¹⁰, Iorga nu-i iartă însă exagerările lingvistice din ultima fază a vieții. Cultivarea limbii a stat mereu în centrul preocupărilor oamenilor de cultură. Același indemn îi reținuse atenția și lui Ghergheli de Ciocotici, în 1819. N. Iorga amintea că pe la 1861 Asociația transilvăneană pentru literatura română și cultura poporului român urmărea cultivarea limbii și a literaturii¹¹. Nu omitea rolul presei în cultivarea limbii române literare,¹² sinonimă cu unirea și prin idei a întregului popor român și a legăturii lui cu străbunii¹³.

N. Iorga, care a pledat continuu pentru apărarea drepturilor și pentru dezvoltarea limbii române literare în reviste, începând cu *Sămănătorul*, prețuia tradițiile scrisului artistic românesc pe care le dădea pildă contemporanilor. Socotea admirabilă limbă lui Varlaam¹⁴, admira simțul limbii la Dosoftei, iar ceea ce a vechilor cronicari era dată ca model de folosire măiatră a limbii literare¹⁵. Atrăgea atenția asupra interesului filologic pe care-l trezește scrisul lui M. Costin și asupra frazelor complicate, lucrată cu măiestrie sub influență latină, de Dimitrie Cantemir și C. Cantacuzino¹⁶. Avea cuvinte de prețuire pentru scrisul lui H. Rădulescu, N. Bălcescu și C. Negruzzî, influențați de graiul po-

pular¹⁷, și vorbea de modernizarea și unificarea limbii literare în a doua jumătate a secolului trecut, concretizată într-o sinteză singulară și desăvîrșită prin poezia lui Eminescu¹⁸. N. Iorga a remarcat insușirile limbii poezilor lui St. O. Iosif și D. Anghel, forma precisă și concentrată a limbii lui P. Cerna¹⁹. A sesizat formele subtile în care M. Sadoveanu și-a concretizat deosebitele sale insușiri de prozator, talentul de povestitor al lui I. Agârticeanu, precum și propozițiile scurte și concentrate din povestea *Stăpinea odată* a lui B. St. Delavrancea²⁰. A observat „puternica zidire a domnului Rebreasu din Ion” și spontaneitatea scrisului său²¹. Definea unele specii literare ale limbii române, capabilă de cele mai ferice invăluiri ale sunetelor care îndu-se în aceeași măsură, și de spectul oral al limbii, concretizat în capodopere, cum ar fi *Miorița*²².

Permanent, N. Iorga s-a ocupat de dezvoltarea limbii literare. A reținut eforturile cărturarilor pentru cultivarea limbii, la loc de cînte situind pe reprezentanții Școlii ardeleni.

Pentru procesul ei de evoluție, alături de capodoperele literare orale, a prețuit tradițiile scrisului artistic românesc, începând cu cel din secolul al XVII-lea și culminând cu cel al clasincilor.

(Urmare din pag. 1453)

dintre design și obiectul de artă, cît limita inferioară dintre lucrarea de design și multiplicarea obiectelor pseudoartistice sau chiar de prost gust, dar care mimează artisticul și induce în eroare. Se folosește termenul de *kitsch* pentru asemenea obiecte, care au proliferat în era industrială.

In sfîrșit, mai trebuie spus că design-ul este mai semnificativ estetic la obiectele de folosință directă (vestimentație, interiorul locuinței sau al spațiilor de acces curent, mijloacele de transport) sau la cele care rămîn vizibile (spre deosebire de mecanisme ascunse) și cu atât mai mult la acele obiecte care au caracter de *reprezentare*, care exprimă personalitatea individului posesor și nu mai puțin statutul social și nivelul educației intru frumos. Pentru aceste motive, cel puțin, design-ul este un act de cultură.

(VA URMA)

Obiectele de folosință și arta

Dan DEŞLIU :

„PAVĀZA PUTREDĀ”

Altă carte, altă lume.

Cea pe care o am în față poate fi o plăcută surpriză pentru cei care l-au cunoscut pe Dan Deșliu, de la primele scrieri. Se pare că spirala ascendentă a evoluției merge de astă dată spre mai tînăr, mai proaspăt în ceea ce privește forma și mijloacele artistice, dar și spre matur, spre „bine copți”, în privința conținutului de idei.

Poezia apare eliberată de încorseitatea punctuației, ca de o sumă de prejudecăți inutile.

Gîndurile, cuvintele curg libere, așa ca în minte:

*Tu
ai făcut totul
nici vorbă
piramidele baliscaful
Gioconda tranzistorii ghilotina
motoare temple...“*

(„Sub semnul întrebării”)

Probleme simple, genial de simple, dar fundamentale în existența lumii se citesc printre rîndurile acestelui cărtiș:

*Dar —
o albină
Dar —
un fir de iarbă
Evident
niște fleacuri
Le poți face
oare
Curios
nu-i aşa?“*

(„Sub semnul întrebării”)

În poezia lui Dan Deșliu, lumea se oglindește pe toate fețele. Acest lucru se face cu ironie:

*De unde nu-i
nici Dumnezeu nu cere
Există însă unele persoane
incomparabil mai exigente“*

(„Dincolo de proverbe”)

...sau cu mult umor:

*Să nu dai vrăbia din mină
pe cloara din par
decât alunci cind te-ai convins
că-i moartă de-a binelea
măcar una din două“*

sau

*Ai carte —
ai parte
de cîte și mai cîte“*

(„Dincolo de proverbe”)

Și fiecare e liber să aleagă sensul care î se potrivește...

Poezia care dă titlul volumului pare a fi o poveste fără sfîrșit de Ev Mediu, istovit, măcinat de război.

ÎNSEMNĂRI DE LECTURĂ

Poetul pictează frumos, creează o atmosferă încărcată de un parfum vechi:

*Trupul conacului
s-a dărăpănat
Crescu pălămidă și bozi
și tuie de barba-mpăratului
pe cărările parcului
și pe treptele scării de piatră
ce dădea în verandă“.*

Altă carte, altă lume.

Iar cea pe care o am în față este o lume infinită în adîncime.

Mihaela SEREA,
clasa a XII-a A

Ecaterina SÂNDULESCU:

„...DIN UMBRA UMBRELOR”

Apărut în Editura „Albatros”, în 1981, volumul „...Din umbra umbrelor” al Ecaterinei Sândulescu este, așa cum spune chiar autoarea, „cartea evocărilor încheiate în 1945”. „Revista noastră” din decembrie 1981 a reproduc un fragment din această lucrare, în special partea referitoare la I.M. Rașcu și M. Bantaș, foști profesori ai Liceului „Unirea”. Elevă aici după primul război mondial, ea a cunoscut o serie de personalități foșănene, de care își aduce aminte cu căldură. Multe dintre acestea au fost profesori sau elevi ai Liceului „Unirea”, „care din 1866 este una din pietrele de temelie ale culturii românești”.

În suita de prezentări, un loc aparte îl ocupă profesorul și poetul I.M. Rașcu, conducătorul Societății literare „Gr. Alexandrescu” și al „Anuarului...“ acesteia: „Sorbeam cu nesaț lecturile la Societatea literară „Gr. Alexandrescu” fondată (de fapt, numai condusă, aceasta fusese întemeiată în 1898 de profesorii C. Moisil, G. Bogdan-Duică, St. Graur, C. Giurescu, G. Petrovici și C.I. Lupu — n.r.) de I.M. Rașcu la Liceul „Unirea” împreună cu M. Bantaș, unde ne întreacem în modestele noastre zvîcniri ale unei sensibilități literare, cind în miini ni se punneau modelele clasicelor literaturii noastre“.

Cartea se citește cu plăcere, fiind că este scrisă într-un stil simplu, cursiv și alert.

Tatiana ILIE,
clasa a XII-a A

INSEMNAȚII DE LECTURĂ

Trei poeți vrînceni...

Florin MUSCALU se arată a fi un poet al suavului și în ultimul său volum, „În hainele scumpe ale mierlei” (Editura „Junimea”, 1982). Sigur, nu este vorba de o suavitate adolescențială, ci de una pe care o degajă limbajul artistic elevat. Există și o notă livrescă în unele poeme, mai cu seamă în cele scrise în vers alb. Din această pricina, creațiile respective pierd din putere, din farmec. Nu vom cîta metafore reușite, pentru că ele se găsesc mai în fiecare poezie; vom reproduce însă în întregime „Porumbelul sălbatic”, unul dintre cele mai frumoase poeme din această carte: „Porumbelul sălbatic ce îl l-am trimis / Cu scrisoarea legată de grumazu-auriu / Este prinț. L-am ales dintre mii, / După zboruri prelungi. De aceea e viu. / Este șchiop. Nici nu poate să meargă. / Și în cocoșat. E un fel de dispreț. / Căci chiar el e-o cocoasă ce zboară, / E-o lumină cu-aripi, fără preț. / Și totuși așteaptă-l, el poate vorbi / Și poate zbura. Dar ajută-l să zboare! / E-un printătură-zburător. Și / Nici n-ai văzut un porumbel citind o scrisoare...“

Alte excelente poezii sunt: „Cai din parc”, „Un copil fericit”, „Chihlimbarul”, „La masa de scris”, „Lamentație la Lupoica albă”, „Păunul”, „Marele șantier”. Toate vorbesc despre un creator matur, stăpin pe uineltele sale.

Liviu Ioan STOICIU face parte din noua generație de poeți — „generația în blugi”, „generația realului” sau a „antipoeziei” — despre care s-a vorbit foarte mult. Pe noi, aici, nu ne interesează din care face parte autorul, ci al doilea volum al său, „Inimă de raze” (Editura „Albatros”, 1982). Această carte, ca și cea precedentă („La fanion”), este un discurs liric, bine elaborat, rece, fără inflorituri din care metaforă — în acceptia ei clasică — lipsește aproape cu desăvîrsire. Este acesta un defect sau o calitate a poeziei sale? Greu de spus. Timpul va decide. Ca să argumentăm afirmația, ar trebui să cităm tot volumul, esantioanele nefiind edificatoare; poezia lui L. I. Stoiciu pare a fi un tot unitar, din care nu se pot extrage fragmente. Ceea ce se vede clar la acest poet este faptul că

găsim în ceea ce scrie foarte, foarte multă literatură. Cită poezie cuprinde această literatură este greu de spus, greu de precizat. Tot marele judecător, timpul, va decide. L. I. Stoiciu este, în cadrul generației sale, unul dintre cei mai originali poeți, cu un stil deja al lui, inimitabil. Este — credem — și ceea ce a determinat Uniunea scriitorilor să-i premieze volumul de debut.

Cu „Mirificul zbor” (Editura „Litera”, 1982), Alexandru Mavro Doineanu se află la cea de-a patra apariție editorială. Trei cărți în 1937 și 1938, iar următoarea după 45 de ani. Să fi fost aceasta o perioadă de intense lupte interioare, de căutări, de abandonări? Poate. Oricum, ceea ce se remarcă în primul rînd în versurile de față este sinceritatea la care se adaugă știința de a versifica a autorului menționat în „Istoria...“ lui Călinescu.

Alexandru Mavro este un poet de formăție clasică, el aparținând, am zice, unui clasicism tirziu. Dintre versurile cu personalitate și putere emoțională notăm: „...timpul din ornic se zbate să scape”, „Jubilo, crizantema s-a stins într-un pahar...“, „Celeste cîntece curg peste apele tăcerii“ și a.

Virgil PANAIT

...și un prozator

În primele luni ale acestui an, a apărut în librării o carte care s-a epuizat rapid: „Ultima bătălie a lui Oroles”*, semnată de Andrei Dicea (Aron Bercovici) fost elev al Liceului „Unirea”.

ACTIONEA romanului este plasată cu aproximativ două mii de ani în urmă, în vremea cînd dacii duceau aprige lupte pentru apărarea pămințului strămoșesc. Un simbol al acestei lupte a fost regele Oroles al cărui eroism face obiectul lucrării de față.

Povestirea se desfășoară cursiv, autorul reușind să reconstituie în bună măsură atmosfera epocii și să reinvee artistic imaginea unui ilustru conducător.

Lăcrâmioara VASUIANU,
clasa a XII-a A

* Andrei DICEA — „Ultima bătălie a lui Oroles”, Editura „Litera”, 1982.

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ**ATEISM**

In problema originii creștinismului, se înfruntă pe de o parte tradiția clericală, care încearcă să sublinieze caracterul „relevat”, „original” al creștinismului, prezentându-l ca o „revoluție morală și religioasă” și pe de altă parte concepția ateistă care demonstrează că creștinismul este o religie ca oricare altă, care nu are nimic relevat, divin și care, explică originalitatea acestuia ca fiind rezultatul adaptării sale la o situație social-istorică concretă.

Apărută încă din antichitate, critica creștinismului se transformă în cadrul iluminismului — ideologia burgheziei în ascensiune — într-o concepție ateist-militantă. În secolul al XIX-lea, tinerii hegelieni D. Strauss și B. Bauer, beneficiind de rezultatele obținute de savanți prin utilizarea analizei filologice a textelor și prin metoda comparativă, dovedesc că poveștile evanghelice nu sint decât mituri imprumutate din alte religii și prezintă condițiile social-istorice în care s-au format primele comunități creștine.

Un pas hotăritor înainte în studierea originii creștinismului îl fac clasicii marxismului așezind această problemă pe coordonatele sale științifice. Dacă iluminismul francez și stînga hegeliană atacau creștinismul — acest pilon al ideologiei feudale — considerind că distrugerea acestei false conștiințe va asigura rezolvarea tuturor problemelor sociale, Marx și Engels susțin că transformarea revoluționară a societății se realizează în primul rînd prin acțiune practică, revoluționară, fără a neglijă problema originii creștinismului care, pentru ei, continuă să aibă o încărcatură politică majoră. Înțelegind religia ca un mod specific de reflectare a realității, ca o „oglindire fantastică în mintile oamenilor a forțelor exterioare care domină viața lor de toate zilele”, ca reflectare a relațiilor dintre om și mediu, pe de o parte și ca reflectare a relațiilor dintre oameni pe de altă parte, marxismul ne oferă o metodologie științifică de rezolvare a problemei originii creștinismului. „O religie — spune Engels — poate fi lichidată numai atunci cind ai putut să explici originea și dezvoltarea ei prin condițiile istorice în care a apărut și prin care a ajuns dominantă.”

Originea creștinismului și manuscrisele de la Marea Moartă (I)

Pornind de la rezultatele cercetărilor anterioare, Engels aduce o serie de contribuții importante acordind atenția principală cercetării rădăcinilor ideologice și a esenței sociale a creștinismului primitiv. Sint scoase în evidență cauzele sociale care au dus la victoria creștinismului, rădăcinile filozofice ale noii religii, faptul că ordinea cărților din **Noul Testament** este arbitrară.

Ulterior, în problema originii creștinismului, în istoriografia burgheză, se manifestă două orientări principale: școala mitologică și școala istorică.

Școala mitologică susține că Iisus Hristos nu a existat ca persoană istorică, ci este rezultatul sincratismului religios, fiind un caz de antropomorfizare a unor divinități orientale.

Școala istorică recunoaște că a existat un personaj istoric în jurul căruia s-a țesut mitul evangelic.

În anul 1945, pe litoralul Mării Moarte, la Kirbet Qumran, au fost descoperite numeroase manuscrise care ne aduc informații prețioase despre sectele iudeice din secolul II e.n. — secolul I e.n.

prof. Vasile CHIPER

(Va urma)

ANUL 1

No. 5.

15 Ianuarie 1913.

MATEMATICA

Revista Noastră

PUBLICAȚIE ȘCOLARĂ

Sub conducerea D-lui Profesor D. PAPADOPOL

† SPIRU C. HARET
născut în Iași, în 15 Februarie 1851
decedat în București, la 17 Decembrie 1912

SPIRU HARET – ctitor al învățământului românesc modern (II)

(Urmare din nr. 82-83-84/1982, pag. 1395)

Prof. Petrușche DIMA : În ce măsură școala românească de matematică a urmat direcțiile deschise de activitatea și opera lui Spiru Haret?

Prof. univ. dr. Octavian STĂNAȘILA : Ideile lui Spiru Haret privind organizarea învățământului pe întreaga verticală a școlii au fost simple. Acestea este un lucru fascinant. Simple, realizabile, pentru că ele răspundea la cerințele reale pentru ridicarea culturală a poporului român și înscrierea lui în circuitul mondial de valori. Este un model de om de acțiune, care nu numai că a avut idei, dar a găsit și mijloacele de realizare a acestor idei. Este un lucru impresionant la Haret și constituie o pildă pentru noi. De obicei, ideile, chiar cele foarte bune, gestează un timp. Poate să treacă o generație pînă la realizarea lor. Aici, avem o pildă de om care și-a dus pînă la capăt ideile. Deci, cum am mai spus, a fost un om de mare acțiune.

Dintre ideile sale, mă voi opri în primul rînd asupra celor privitoare la organizarea învățământului, care sunt încă actuale: baza de masă pe care el a avut-o în vedere înainte de a trece la îndeplinirea planului său, sprijinul învățătorimii, atitudinea lui constructivă, de ctitorie. Nu s-a mulțumit să dea indicații din birou. Bătea drumurile tării. A fost o prezență via printre oameni și aşa a rămas.

Impresionant este și felul în care a înțeles legea armonioasă, pe verticală, a intregului învățămînt, la care se adaugă rolul pe care trebuie să-l aibă învățămîntul superior, rolul pe care trebuie să-l aibă profesorul universitar în organizarea celorlalte cicluri de învățămînt. Haret este un precursor al integrării, el a înțeles practica așa cum cum o vedem noi astăzi. A avut idei foarte sănătoase, mereu actuale.

Este printre puțini miniștri ai învățămîntului de la noi, care s-au ocupat și de condiția profesorului. L-a interesat condiția profesorului, l-a interesat condiția elevului, dar nu în urma unui impuls din afară, ci dinăuntru, fiindcă el însuși era profesor, care și în momentele de angajare politică totală își tinea cursurile, era prezent printre studenții lui. Nu întâmplător el a purtat înaltul titlu de **OM AL ȘCOLII**, titlu care insumează tot ce se poate spune despre Spiru Haret.

Acad. Caius IACOB : În legătură cu întrebarea dv., aş vrea să precizez că, în cadrul simpozionului nostru de astăzi, unele comunicări s-au referit la lectiile de mecanică, pe care le făcea Spiru Haret la Universitate, și la catedra sa de mecanică. În aceste comunicări, s-au subliniat simțul înalt al datoriei de care era stăpînit marele dascăl, nivelul deosebit al lectiilor sale, influența puternică pe care era avut-o activitatea lui didactică la Universitate asupra formării unor mari oameni de știință români, cum a fost Dimitrie Pompei, care, din învățător, a ajuns să facă studii superioare la Paris, prin grija lui Spiru Haret, și pe urmă să-și ia doctoratul tot la Paris și să-i devină urmaș la catedră.

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICA

O puternică scoală de mecanică românească, care s-a dezvoltat la Universitatea din București, desigur că și trage seva din activitatea de mare pionier a învățământului românesc, care a fost Spiru Haret.

Spiru Haret s-a interesat în mod special și de organizarea învățământului științific în liceele noastre, creând secțiile reale. În cadrul acestora, Spiru Haret a dat o mare importanță învățământului matematicii, dar a căutat să integreze învățământul matematicii cu învățământul mecanicii. Cred că este o datorie a noastră să continuăm să realizăm acest deziderat al lui Spiru Haret, să nu separăm lecturile de matematică de cele de mecanică. Lecturile de matematică lipsite de contact cu mecanica pierd din vieciunea lor, iar lecturile de mecanică separate de matematică nu mai pot fi prezentate la nivelul pe care-l reclamă știința mecanică astăzi. Este un exemplu de integrare, pe care nu trebuie să-l pierdem, trebuie să refacem această realizare din trecutul învățământului nostru. Este aici verba de tradiție românească foarte interesantă, care a servit la formarea unei întregi generații de ingineri, care au contribuit, după 23 August 1944, la dezvoltarea economică a noii Români.

Prof. dr. ing. Radu Sp. HARET : Mă răliez cărării acad. Caius Iacob în legătură cu imbinarea studiului matematicii cu cel al mecanicii în liceu. De ce? Pentru că eu insuși am constatat fără însușiri unor temeinice cunoștințe din ambele domenii, cărăra scoala românească, spre deosebire de cea franceză, prin care am trecut în anii de liceu, le acordă o atenție mai mare.

Acad. Nicolae TEODORESCU : Ideile și acțiunile lui Haret au fecundat scoala românească. E suficient să ne gindim la ceea ce s-a spus astăzi, în mărturisirile lui Haret însuși despre anii săi de scoală de ceea ce era scoala înainte de Haret și ceea ce a devenit ea.

Am și eu o vizionare a scolii dinaintea lui Haret și a celei de după el. Astă mă făcău să nutresc față de el un puternic sentiment de prețuire.

Haret a reușit, având acest fond de cultură și ducindu-se cu el la Paris, ca într-un an să facă un handicap enorm. Si eu am învățat la Paris, și Caius Iacob a învățat la Paris, și știm ce inseamnă să treci cele trei certificate într-un an. Lucrul acesta nu era la indemina oricui, fiindcă cerea un efort fantastic. Omul acesta, care peste un an și-a luat și licență în fizică, a avut revelația unui învățător, pe care și l-a însușit și pe care a vrut să-l treacă păoperul din care facea parte și pe care-l iubea.

Învățământul nostru — primar, secundar și universitar — organizat de Spiru Haret era pe treapta de egalitate cu învățământul din orice țară occidentală. Dealul, certificatele noastre, diplomele noastre se echivalau pînă la al doilea război mondial. Si eu mi-am echivalat licență la Paris.

Deci, într-un timp extraordinar de scurt, Haret a făcut, prin legea lui și prin felul în care a integrat această lege în viața socială românească, ca învățământul nostru să înregistreze un salt imens. Dacă comparăm ce-a fost cu ce-a devenit după aplicarea acestel legi, începînd chiar cu scoala primară, nu putem să fim decit impresionați. Dintr-o dată, învățământul nostru a devenit un învățămînt occidental, la nivelul țărilor cu mare tradiție. Si este adevarat că, în unele privințe, învățământul nostru secundar, îl depășea pe cel francez. Trigonometria lui Spiru Haret, de exemplu, n-o găsești la un nivel atât de ridicat în nici o trigonometrie franțuzească. Acest aspect și altele, ne dă dreptul să avem un orgoliu bine stabilit, bine gîndit, care rezistă la orice exigență.

Ideile lui au fecundat scoala românească în aşa măsură, încit și reformele care au avut loc nu le-au lichidat, ci doar le-au diminuat o vreme.

Învățământul nostru actual este succesorul legitim și demn al scolii lui Spiru Haret. În unele privințe, mai avem încă de învățat de la el. Așa cum spunea și Stănescu, el a fost un precursor al integrării. A fost o integrare pe care a făcut-o fără nici un fel de ostentație și începînd de-acolo de unde vrem, de la cursul primar. Eu insuși am fost elev la Scoala de aplicație a Societății pentru învățătură poporului român, unde el era vicepreședinte. Aici, se învăță în regim de țară, adică se făcea antrenament pentru școlile rurale: clasa I și clasa a III-a erau într-o sală, clasele a II-a și a IV-a, într-alta. Veneau normaliștii și făceau lecții practice, care aveau un rol integrator.

Tot lui Spiru Haret îl datorăm și faptul că a trecut prin Parlament legea privind înființarea Societății "Gazeta matematică". Fără reformele lui, evoluția învățământului românesc ar fi întîrziat zeci de ani.

Prof. Petru DIMA : Il rog pe tovarășul prof. dr. ing. Radu Sp. Haret să explică legătura de rudenie cu marele înaintaș.

Prof. dr. ing. Radu Sp. HARET : Spiru Haret a fost fratele bunicii mele, Ana-Nina Haret, care, prin căsătorie, și-a pierdut acest nume. Fiindcă n-a avut copii, Spiru Haret a lăsat cu limbă de moarte ca descendenții surorii sale să poarte acest patronimic.

Prof. Petru DIMA : Vechea serie a "Revistei noastre", imediat după moarte lui Spiru Haret (15 februarie 1911 — 17 decembrie 1912), i-a dedicat parțial nr. 5 din 15 ianuarie 1913. Iată că la aproape 70 de ani de la încreșterea sa din viață, noua serie va găzdui această masă rotundă, la care ați avut amabilitatea să participați. În numele editořilor ei, vă mulțumim din toată inimă și vă dorim multă sănătate și mult succes!

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

INSTRUIREA PE SIMULATOARE

de
ing. Șt. IONEANU
și
ing. Gh. SIMIONESCU

Simulatoarele sint dispozitive, aparate sau instalații cu ajutorul cărora se reproduc, în anumite condiții, acțiuni, procese sau fenomene reale în diverse scopuri.

Așa de exemplu, pe simulatoare se poate studia comportarea în condiții de laborator a unor sisteme tehnice complicate cum sunt: microclimatul din cupoarele electrice, arderea combustibilului în motoarele cu ardere internă, mersul unui circuit economic etc. În acest caz, instalația model imită sistemul în mărime naturală — original — sau reproduce numai condițiile în care descurge izolat fenomenul examinat.

Simulatoarele se folosesc și ca instrument de investigare în laboratoarele uzinale de psihologie în scopul dirijării forței de muncă. Cu ajutorul lor, pot fi detectate anumite deprinderi sau se poate studia procesul de formare și dezvoltare a deprinderilor profesionale.

De o utilitate cu totul deosebită se dovedesc simulatoarele în invățarea prin simulare în pregătirea unor echipe cărora urmează să li se îndințeze misiuni speciale în conducearea unor dispozitive tehnice moderne: petroliere gigant, cabine submersibile, nave cosmice etc.

Larg răspândite sunt simulatoarele folosite în scopul formării unor deprinderi cu un grad mediu de complexitate, caracteristice profesiunilor pentru care se pregătesc elevii și studenții. Din această categorie fac

parte, de exemplu, simulatoarele pentru formarea deprinderilor de conducere a automobilelor, navelor maritime și fluviale, locomotivelor și avionelor, simulatoarele pentru insușirea unor deprinderi de investigație medicală (care sunt prevăzute uneori cu dispozitive de cuplare cu un magnetofon ce emite zgomote asemănătoare cu cele prin care tolnavul reacționează) simulatoare pentru insușirea deprinderilor specifice profesiunilor de radiolocație, simulatoare pentru formarea unor deprinderi sportive (de exemplu cele de tir) etc.

Pe astfel de simulatoare se cere să poată fi reproduse situații reale din profesia respectivă, să poată fi modele probleme speciale — a căror soluționare oferă posibilitatea evaluării competenței celui instruit — și, după necesitate, să poată fi repetat orice exercițiu.

Uneori, ele sunt prevăzute cu dispozitive de înregistrare a operațiilor efectuate de participanți, ceea ce dă posibilitate personalului didactic să poată aprecia în orice moment gradul lor de pregătire și să ia măsuri în consecință.

În forme perfecționate, astfel de simulatoare sunt conectate la calculatoare electronice. Acestea din urmă oferă problemele și situațiile problematice de rezolvat și tot ele evaluatează rezolvările date.

Pentru exemplificare prezentăm în continuare, succint, simulatorul „ELAN”, de formare a deprinderilor pen-

ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ

tru conducerea automobilului. Un astfel de simulator se află și în dotarea școlii noastre. El se compune din douăsprezece posturi de simulare a conducerii, șase apărate electronice de înregistrare (cîte unul pentru fiecare două posturi), un pupitru de control vizual pentru instructor și un aparat de proiecție. Pe acest simulator pot fi instruite simultan douăsprezece persoane. Operațiile pe care le efectuează cei instruiți se înregistrează sub forma unei diagrame ca cea din imagine. Cu ajutorul ei se poate aprecia cum și-au însușit participanții deprinderile de semnalizare, manevrare a direcției, accelerare, ambreiere — debreriere, schimbare a vitezelor și frinare.

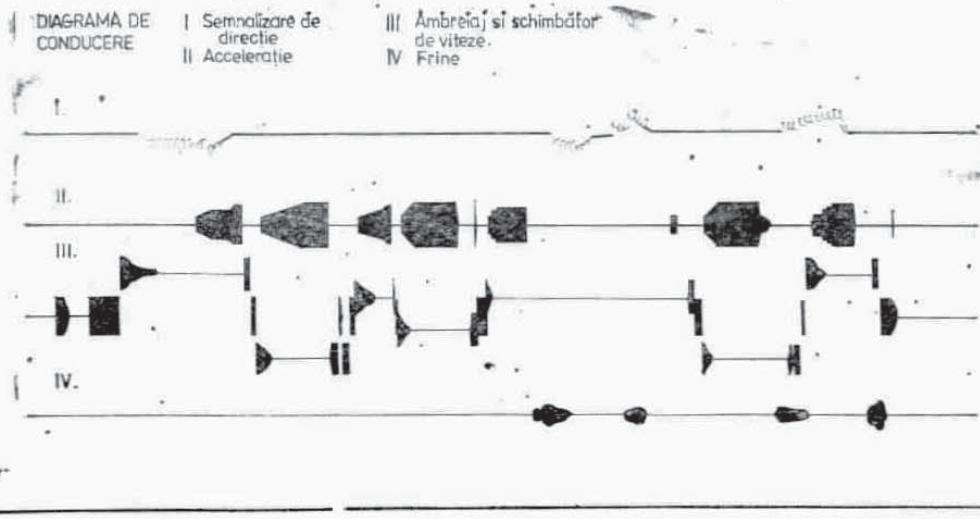
Evaluarea diagramei este posibilă imediat. Ea servește și pentru urmărirea evoluției în timp a celui instruit.

Ora de instruire începe la fel ca o oră de conducere reală. La „ pornirea motorului” în casca elevului se aude, simultan, zgomotul unui motor. Punerea în funcțiune a aparatelor de înregistrare electronică și a aparatului de proiecție marchează momentul de începere propriu-zisă a orei „de conducere”. (Dacă, de exemplu, frina de mînă nu a fost lăsată, această neglijență este semnalizată pe pu-

pitrul de control al instructorului, care îl atenționează în cască pe elev). Filmul proiectat este de fapt un program de conducere predeterminat, înregistrat pe o peliculă color de 16 mm, cu sunet. Dacă apar greșeli, secvența se repetă de cîte ori se impune. Elevul poate astfel exersa fără a-și periclită viața și fără emoții. Identificarea cu situațiile din film face posibilă trăirea unui sentiment real al „omului de la volan”.

Avantajele folosirii simulatorului descris sunt:

- se poate realiza o pregătire de înalt grad, atât teoretică cât și practică;
- se elimină riscurile pe care le comportă pentru elevul începător traficul rutier real;
- rândamentul primelor ore de conducere crește, eliminindu-se emoiile și inhibarea ce însoțesc, aproape fără excepție, primele ore de conducere;
- fiecare exercițiu poate fi repetat ori de cîte ori e nevoie;
- prin înregistrări și prin pupitru de control, instructorul poate urmări complet activitatea elevului;
- într-o singură oră, un instructor poate instrui douăsprezece persoane;
- se realizează importante economii de combustibil.

ERATA

Rîndul al III-lea al explicației de la pag. 1297 (nr. 81/1981) se va citi: „E. Lovinescu și Isac Peltz”. Rîndul al XII-lea al comentariului de la pag. 1304 (același număr) se va citi: „Ionescu Valerian se constituie în...”.

NOUTĂȚI ȘTIINȚIFICE

Boabele de cafea contra cancerului

Recent, în timpul cercetărilor întreprinse în vederea tratarii tumorilor stomacale la soareci, s-a constatat că prin introducerea în alimentație a pudrei rezultate din măcinarea boabelor de cafea, pericolul imbolnăvirii de cancer este diminuat. În urma studiilor efectuate, s-a observat că anumiți compuși chimici naturali ce se găsesc în boabele de cafea acționează asupra sistemului enzimatic protector, mărinindu-i activitatea de la 78 pînă la 182 la sută. Acest sistem protector existent în organism, numit glutation (GSH) S — transferaza, generează un surplus de energie ce are rolul de a inhiba unei dintre agenții cancerigeni. Oamenii de știință din Minnesota (S.U.A.), care au studiat această problemă, au folosit atît boabe de cafea verde, cît și prăjitură, cea din urmă acționând cu o eficacitate redusă la jumătate.

Comunicarea a fost făcută în cadrul celei de-a 182-a Conferințe Naționale a Societății Americane de Chimie.

Ceapă antihipertensivă

Conform medicinii populare, persoanele care consumă suc extras din ceapă nu suferă de cărțile de presiune ridicată a singelui sau de hipertensiune.

De această problemă s-a ocupat un grup de chimisti americani, care au preparat dintr-o anumită cantitate de ceapă un lichid și în cele din urmă au reușit să separe o substanță numită prostaglaudin A1, cunoscută ca avind calități antihipertensive.

Constatind că dintr-o ceapă de mărime mijlocie se obține foarte puțină substanță, speciații sfătuiesc persoanele care vor încerca să urmeze un astfel de „tratament”, să consume o cantitate cît mai mare de ceapă, într-o perioadă cît mai lungă, pentru a obține rezultatele așteptate.

Doru DIMITRIU,
clasa a X-a H

FIZICĂ

Gravitația și antigravitația

Problema gravitației și antigravitației a preocupat omenirea încă din cele mai vechi timpuri.

Gravitația este strins legată de evoluția stelelor și controlează viața terestră. Deși forțele gravitaționale sunt foarte slabe în comparație cu cele electrice sau magnetice noi simțim gravitația, deoarece ea nu are în componență ei sarcini opuse care ar neutraliza-o.

Gravitația nu este o mărime constantă, ci poate varia în funcție de temperatură sau de starea particulelor subatomică. Ea reprezintă o atracție reciprocă a tuturor corpurilor, dependentă de masa acestora și de poziția lor relativă.

Gravitația o înținim peste tot în univers. Ea guvernează mișcările astrilor, ale sateliților și constituie cauză greutății corpurilor.

Dacă va putea fi invinsă, se vor construi vehicule cosmice ideale, care vor putea pluti fără să consume energie.

De aceea, în ultimii ani, cercetările asupra antigravitației s-au intensificat.

Prin aceste experiențe, se urmărește reducerea sau chiar anihilarea linilor de cimp gravitațional.

Cercetările efectuate, sub auspiciile comisiei de climatologie a Pacificului, au demonstrat că antigravitația există. Experiențele au dovedit că atunci cînd dintr-o rachetă sunt lansate către sol unde de soc de plasmă, creșterea de viteză este mai mare decît atunci cînd unde de soc erau lansate în direcția opusă, deci se produce un efect de antigravitație.

Această creștere de viteză nu se explică decît prin faptul că un „ecran” se interpunea între sol și rachetă, al căruia efect era să micșoreze numărul linilor de cimp gravitațional ce veneau la rachetă.

Deci gravitația a fost invinsă!

Antigravitația, acest vis străvechi al omenirii, a început să prindă conțururi și poate nu peste multă vreme ne vom putea desprinde de lanțul invizibil al planetei noastre: de atracția terestră.

Alexandru I. CHIRU,
promoția 1981

SPORT

Realizări de prestigiu

— Stimate tovarășe profesor Gheorghe Dumitrescu, am dori să știm care sunt succesele obținute în ultimul timp de către colegii noștri?

— În ultimul timp, s-a putut constata o ascensiune, aș putea spune vertiginoasă, a succeselor elevilor Liceului "Unirea". Acestea nu sunt deloc întimplătoare, ele fiind continuarea celor anterioare.

— Concret, despre ce este vorba?

— În cadrul campionatului inițiat de Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, la lupte greco-romane, elevii Dănuț Vîlcu și George Vlad au obținut locul I la faza zonală, iar la faza pe țară disputată la Timișoara, au obținut locurile III, și respectiv, IV, într-o competiție care a reunit pe cei mai valoroși sportivi luptători din țară. Alți doi elevi, Sorin Cojocaru (X A) și Mircea Bratu (XI C) obținuseră și ei calificarea la această finală, însă nu au putut participa, fiind selecționați pentru lotul republican de judo.

— Din cite știu, elevi ai liceului nostru au participat pentru prima dată la concursul de lupte libere organizate de M.T.T.C. Ce rezultate au înregistrat?

— După ce, la faza zonală a concursului, desfășurată la Galați (27–29 ianuarie), au obținut locul I la categoriile respective, cei trei elevi calificați au avut o comportare bună și în continuare, în cadrul finalei pe minister. Astfel, elevul Iulian Munteanu (anul I profesională) a obținut locul IV, elevul Florin Tîrila (XI C) locul IV, iar elevul Veronel Vișan (XII B) a obținut locul II la această finală, cît și locul VI la finala inter-ministere, unde s-au întîlnit cei mai buni concurenți. Rezultatele sunt foarte bune, avînd în vedere faptul că acești elevi nu aveau experiență competitioană. În același timp, ele ne obligă și mai mult în cadrul viitoarelor întreceri.

— După părerea dv., în ce constă specaculozitatea luptelor?

— La concurenții de la categoriile ușoare, la care au participat elevii no-

tri, se manifestă o largă varietate de procedee tehnice, și forță și suplețe a luptătorilor deosebite, combinate cu execuții extrem de rapide.

— Să revenim la rezultatele elevilor liceului nostru...

— În concursul de la Timișoara, din luna aprilie, echipa de gimnastică ritmică, pregătită de profesorul Marin Stoian și compusă din elevele Mariana Oprea, Steluța Băzăr, Mariana Belciuganu, Liliiana Nicula, Natalia Nedelcu, Athena Gavrilă, Mariana Boldeanu, Adina Ghimpă și Nina Stanciu au obținut locul XVI în clasamentul general, într-o confruntare cu echipe puternice, provenite de la cluburi de profil din întreaga țară.

— Echipa de rugby a liceului ocupă un loc fruntaș în clasamentul grupelor din care face parte. Aș dori numele jucătorilor și cîteva aprecieri asupra jocului echipei.

— În prezent, echipa noastră a avut o comportare bună, suferind o singură infringere, în fața echipei din Pașcani. Iată numele componenților lotului: Gheorghită Breazu, Marian Necoraș, Neculai Jecheanu, Sorin Găman, Ștefan Giurgea, Marian Cirnu, Dumitru Lupșa, Lucian Ursache, Florin Frunză, Eftimie Cheilmeș, Mihai Stan, Adrian Fisan, Nicu Mihai, Valentin Bălan, Lucian Dache, Lillian Nedelcu.

— Pentru cititorii revistei, menționează că echipa este antrenată de dumneavoastră, împreună cu tovarășul profesor Sergiu Arfiire. Cum procedați pentru a selecta jucătorii care urmează să participe la competiții?

— La baza selecționărilor stă campionatul inter-clase din cadrul liceului, care antrenează majoritatea elevilor. Este o competiție de masă, desfășurată și ea, sub genericul „Daciadei“. Jucătorii astfel selecționați sunt supuși unei pregătiri fizice riguroase, constând în numeroase antrenamente și meciuri de verificare. La acestea se adaugă o bază materială puternică, pentru care aducem și pe această cale mulțumiri organelor locale de partid și de stat, precum și conducerii liceului.

— Aceste activități suplimentare ale elevilor au vreo influență negativă asupra rezultatelor la învățătură?

— Deși practicarea sportului competitioană impune obligații suplimentare, toți acești elevi munesc cu pasiune, fără a neglija însă obligațiile școlare. De altfel, rezultatele bune obținute de ei vorbesc de la sine.

Liviu-Mircea AXENTE,
clasa a X-a G

Fizică

MODELE ATOMICE (II)

Modelul atomic Bohr (propus de N. Bohr în 1913) consideră atomul constituit dintr-un nucleu greu, încărcat pozitiv, în jurul căruia se rotesc pe orbite circulare electronii. Sistemul atomic respectă două postulate:

(1) electronii atomilor se mișcă pe orbite stătioare de energie liniile determinată. În mișcarea lor nu emite și nici nu absorbe energie;

(2) la trecerea electronilor de pe o orbită pe alta se intervine nucleului, acesteia, și ca urmare, atomul, emite sau absorbe energie. Diferența energetică a două orbită stătioare între care are loc tranziția electronului este egală cu energia emisă sau absorbită:

$$\hbar \cdot V = E_m - E_n$$

\hbar = constanta lui Planck ($\hbar = 6,67 \cdot 10^{-34}$ J.s)

V = frecvența radialiei emise sau absorbite din sistemul atomic

Pentru determinarea stărilor stătioare, Bohr a formulat regulă de cuantificare a orbitelor circulare, regulă conform căreia momentul cinetic orbital poate lua valori numeroase multipli ai lui $\frac{\hbar}{2\pi}$:

$$L = m \cdot r \cdot v_n = n \frac{\hbar}{2\pi}$$

n = număr cuantic principal ($n = 1; 2; 3; \dots$)

Pentru atomul de hidrogen, energia electronului aflat pe o anumită orbită circulară să fie:

$$E_m = \frac{m \cdot e^2}{2} - \frac{e^2}{4\pi \cdot E_0 \cdot r_n}$$

Fizică

Constrinând echilibrul realizat între forța coulombiană și forța centrifugă, obținem:

$$\frac{m \cdot v^2}{r_n} = \frac{e^2}{4 \pi \cdot E_0 \cdot r_n^2} \Rightarrow \frac{m \cdot v^2}{2} = \frac{1}{2} \frac{e^2}{4 \pi \cdot E_0 \cdot r_n}$$

$$E_n = \frac{e^2}{8 \pi \cdot E_0 \cdot r_n} - \frac{e^2}{4 \pi \cdot E_0 \cdot r_n} = - \frac{e^2}{8 \pi \cdot E_0 \cdot r_n}$$

Din formula energiei interne se constată că electronul este legat de atom (energia lui potentială e mai mare ca energia cinetică).

Din regula de cuantificare: $m \cdot v \cdot r_n = m \frac{h}{2\pi}$ rezultă:

$$m \cdot v \cdot r_n = m^2 \frac{h^2}{4\pi^2}$$

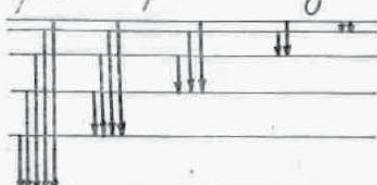
Utilizând echilibrul forței coulombiene cu forța centrifugă, se obține pentru raza orbitei electronului următoarea relație:

$$r_n = m^2 \frac{h^2 \cdot E_0}{m \cdot \pi \cdot e^2} = m^2 \cdot R_0$$

 Se constată că raza orbitelor Bohr este direct proporțională cu pătratul numărului cuantic (R_0 = raza primei orbite Bohr). Folosind expresia razei orbitii, se obține pentru energia sistemului atomic într-o anumită stare staționară, formula:

$$E_n = - \frac{1}{m^2} \cdot \frac{m \cdot e^4}{8 \cdot E_0^2 \cdot \pi^2}$$

energia sistemului atomic fiind invers proporțională cu pătratul numărului cuantic. Teoretic, formula generalizată a lui Balmer pentru serile spectrale ale atomului de hidrogen, se poate explica folosind spectrul energetic al electronului în atome.

$$\begin{aligned} \frac{1}{\lambda} &= \frac{1}{\lambda} = \frac{1}{c \cdot T} = \frac{3}{c} = \frac{E_0}{c \cdot h} - \frac{E_m}{c \cdot h} = \\ &= - \frac{1}{m^2 \cdot c \cdot h} \cdot \frac{m \cdot e^4}{8 \cdot E_0^2 \cdot \pi^2} + \frac{1}{m^2} \cdot \frac{m \cdot e^4}{c \cdot h \cdot 8 \cdot E_0^2 \cdot \pi^2} \\ &= \frac{m \cdot e^4}{c \cdot h \cdot 8 \cdot E_0^2 \cdot \pi^2} \left(\frac{1}{m^2} - \frac{1}{m_e^2} \right) \\ R &= \frac{m \cdot e^4}{8 \cdot E_0^2 \cdot h^3 \cdot c} = 1.097 \cdot 10^{-7} \text{ m} \end{aligned}$$

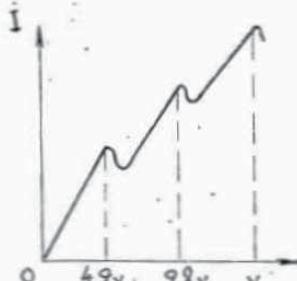
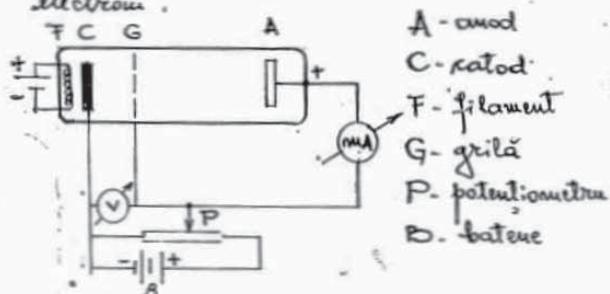
Fizică

MODELE ATOMICE

(Urmare din pag. 1465)

• Calculând valoarea constantei Rydberg ($R = 1,09737 \cdot 10^7 \text{ m}^{-1}$) la ajutorul teoriei Bohr, obținem că acesta este foarte apropiată de valoarea determinată experimental. Cu ajutorul modelului atomic Bohr se obțin rezultate bune numai pentru atomii de hidrogen. Pentru atomii cu mai multe electroni, rezultatelor obținute teoretice nu sunt în concordanță cu cele experimentale.

• În anul 1913, Franck și Hertz au demonstrat experimental modelul de primire a energiei de către atomi prin ciocnire cu electroni.

Vaporii de mercur sunt introdusi în tubul de descărcare unde presiunea este foarte scăzută. Variatia intensității curentului anodic în funcție de tensiunea anodică ne dă indicații despre atârnările stacionare ale atomilor de mercur. Electronii se petrec sau în atomii de mercur elastic (fără pierdere de energie), sau inelasic (electronii pierd energie, atomul trecând dintr-o stare stacionară în alta). Ciocnirile inelastice determină electronii să nu mai treacă prin câmpul determinat de grila tubului de descărcare și intensitatea curentului anodic scade.

În stare excitată atomul rămâne lîngă de 10^{-8} s, după care va trece în stare fundamentală prin emisie unui foton cu frecvență bine determinată -

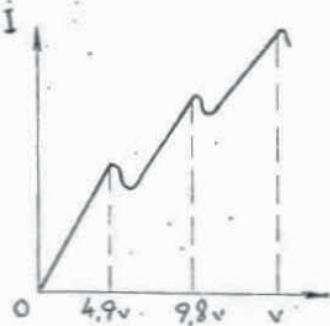
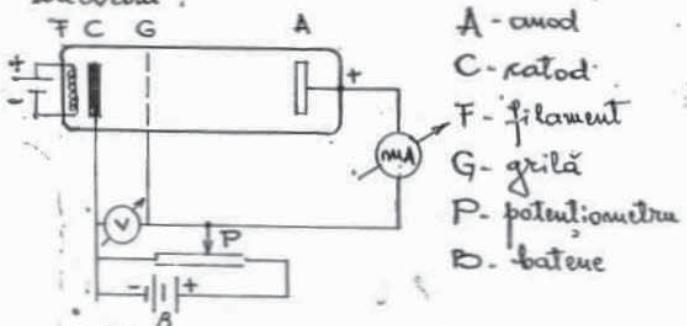
Lidia DIMITRIU,
clasa a XII-a A
prof. îndrumător,
Costică OLARU

Fizică

MODELE ATOMICE

(Urmare din pag. 1465)

- Calculând valoarea constantei Rydberg ($R = 1,09737 \cdot 10^7 \text{ m}^{-1}$) la ajutorul teoriei Bohr, observăm că aceasta este foarte apropiată de valoarea determinată experimental. Cu ajutorul modelului atomic Bohr se obțin rezultate bune numai pentru atomii de hidrogen. Pentru atomii cu mai mulți electroni, rezultatele obținute teoretic nu sunt în concordanță cu cele experimentale.
- În anul 1913, Franck și Hertz au demonstrat experimental modal de primire a energiei de către atoni prin răcire cu electroni.

Vaporii de mercur sunt introdusi în tubul de descărcare unde presiunea este foarte scăzută. Variatia intensității curentului anodic în funcție de tensiunea anodică ne dă indicații despre stările statioare ale atomilor de mercur. Electronii se pot răci pe atomii de mercur elastic (fără pierdere de energie), sau inelastic (electronii pierd energie, atomul trecând dintr-o stare statioară în alta). Blocurile inelastice determină electronii să nu mai treacă prin cimpul determinat de grila tubului de descărcare și intensitatea curentului anodic scade.

În stare excitată atomul rămâne lîngă de 10^{-8} sec., după care va trece în stare fundamentală prin emisia unui foton cu lungime λ .

Directorul liceului: prof. **Cecilia MAIOROV**

Colectivul redacțional:

PROFESORI: Neculai CHIFAN, Stefan IONEANU, Vasile NICHITA, Carmen NÄGLER, Valeria POPESCU, Costică PURDEL, Ion ROSU, Stefan VASII, Cornelius SAVU. Petre MARINESCU.

ELEVI: Carmen BAICULESCU, Daniela BUZDRUG, Sergiu DESAGĂ, Lidia DIMITRIU, Doru DIMITRIU, Valentina DIMA, Manuela DUMITROPOL, Athena-Liliana GAVRILĂ, Cezara GROPER, Manole GHEORGHIȚĂ, Laurențiu GRĂDINOIU, Tatiana ILIE, Laura LIMBĂSAN, Ionel MARINESCU, Aluna PRESCORNITOIU, Mihaela SEREA, Mioara ZILIȘTEANU, Elena-Marina TĂBĂCARU, Marius-Puiu TOPALĂ.

Tehnoredactare: Nicolae ANGHELESCU

Coperta I

Marin PREDA

(fotografie de Vasile Blendea)

Coperta a IV-a

Mausoleul eroilor de la Mărășești
(fotografie de Costică Răduc)

Paginator: Iordache MATEI

Linotipiști: Petrică HREANU

Valeriu DECUSEARĂ

Ion OPREA

Nicolae IONESCU

Mașiniști: Ion COJOCEA

Vasile NECULA

Nedelcu POPA

Alexandru BĂJENARU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Liceul „Unirea“ — Focșani

str. Cezar Bolliac, 15; telefon 1 56 59

Căsuța poștală 110; cod 5 300

Tiparul: Întreprinderea poligrafică Bacău
Subunitatea FOCȘANI

DIN SUMAR

◎ ANIVERSĂRI

U.T.C. — 60

„Sub semnul de flacără al partidului — tineretul!”, de Dan IONIȚĂ

◎ PERMANENTE

„Marin Preda, un scriitor exemplar”, de prof. univ. dr. Pompiliu MARCEA

Marin Preda — inedit (Comentariu de Victor CRĂCIUN)

Marin Preda văzut de elevi

„Nicolae Iorga despre cultivarea limbii”, de lector dr. Dinuța MARIN

◎ COMEMORĂRI

„100 de ani de la moartea lui Moș Ion Roafă”, de conf. univ. dr. Cezar APREOTESEI

◎ DINTRE SUTE DE CATARGE

◎ VRANCEA LITERARĂ

„O epistolă inedită: Pavel Nedelcu — B. Jordan”, de Gh. S. ȘTEFĂNESCU

◎ PRIETENII REVISTEI

Petre PAULESCU

Virgil TREBONIU

Al. CLENCIU

◎ DIALOG LITERAR

Valeriu RĂPEANU: „Retipărirea operei lui N. Iorga este o operație de valoare națională”

Gheorghe BULGĂR: „Ar trebui să facem mai mult pentru răspândirea literaturii și culturii noastre în lume”

◎ MEMORIA PELICULEI

Prietenii noștri, scriitorii (Instantanee de la Conferința națională a scriitorilor)

◎ ANCHETA „REVISTEI NOASTRE”

Locul limbii și literaturii române în școală (III)

◎ ÎNSEMNĂRI DE LECTURĂ

◎ FOȘTI PROFESORI AI LICEULUI

I. A. BASSARABESCU

Al. GEORGIADE

◎ FOȘTI ELEVI AI LICEULUI

Nicolae I. MANOLESCU

◎ REPORTAJ PE GLOB

„Contraste franceze”, de Constanța TASLĂU

◎ ȘTIINȚA ȘI TEHNICA

◎ SPORT

